

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜRESELLEŞMENİN SONUÇLARI VE SANAT
EĞİTİMCİSİ KİMLİĞİ SORUNSAĞI

Yasemin DORYAN

İzmir
2023

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KÜRESELLEŞMENİN SONUÇLARI VE SANAT EĞİTİMCİSİ
KİMLİĞİ SORUNSAI

YASEMİN DORYAN

DANIŞMAN
Prof. Dr. Cemile Arzu AYTEKİN

İzmir

2023

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Küreselleşmenin Sonuçları ve Sanat Eğitimsi Kimliği Sorunsalı” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

06/01/2023

Yasemin DORYAN

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 13/01/2023

Tez Başlığı:

Küreselleşmenin Sonuçları ve Sanat Eğitimi Kimliği sorunsalı

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam **101** sayfalık kısmına ilişkin, **08/01/2023** tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin **benzerlik oranı % 14 dir.**

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz Programı

Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) x

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) ☐

☒ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☒ Kaynakça hariç, ☒ Alıntılar dâhil, ☒ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ Kaynakça dâhil, ☐ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. x	
EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. ☐	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Yasemin DORYAN
Öğrenci No : 2019950221
Anabilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi A. D.
Programı : Resim İş Öğretmenliği
Statüsü : Yüksek Lisans x

Doktora

ÖĞRENCİ

DANIŞMAN

Yasemin DORYAN
13/01/2023

Prof. Dr. Cemile Arzu AYTEKİN
13/01/2023

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (☐) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: 0232 398 11 11, e-posta: turnitin@deu.edu.tr) başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca yol gösterici tavrıyla desteğini her zaman hissettiren, bilgi birikimi, tecrübe ve deneyimleriyle bana daima yol gösteren kıymetli danışmanım Sayın Prof. Dr. Cemile Arzu AYTEKİN'e sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Değerli vakitlerini ayırarak araştırmama katkı sağlayan değerli öğretim üyeleri; yüksek lisans derslerim ve sürecim boyunca bilgileri ve destekleri ile yanımda olan, Sayın Prof. Dr. Tuba GÜLTEKİN ayrıca bu süreçte emeği geçen, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi bölümündeki tüm öğretmenlerime; araştırmamda uyguladığım pilot ve asıl görüşme formları üzerinde değerli uzman görüşlerini belirten, Sayın Doç. Dr. Sibel ALMELEK İŞMAN, Sayın Doç. Dr. Bahar SOĞUKKUYU, Sayın Doç. Dr. Çınla ŞEKER, Sayın Dr. Yurdağül KILIÇ GÜNDÜZ, Sayın DOÇ.DR. Cansu ÇELEBİ EROL ve Sayın Arş. Gör. Çağdaş ÜLGİN'e teşekkür ederim. Tez kapsamında pilot ile asıl uygulamalar olmak üzere araştırmamda büyük role sahip olan, görüşme yaptığım tüm katılımcılara teşekkürü borç bilirim.

Birlikte eğitim aldığımız süre boyunca gerek yardımlarıyla, gerek güzel sohbetleriyle hayatıma güzel anılar kazandıran değerli dostlarım başta Berfin BİNİCİ, Merve KARAAĞAÇ, Merve KAHRAMAN, Yekta GÜR ve ismini tek tek sayamadığım tüm sınıf arkadaşlarıma;

Bana her konuda destek olan başta sevgili annem, babam ve kardeşim olmak üzere aileme, bana her türlü desteği vererek yaşından büyük olgunluk ve sabır gösteren, bu günleri görmemi sağlayan, koşulsuz ve şartsız sevgisiyle bana her zaman destek olan canım oğlum, Berk ERDEM'e, bu süreçte yanımda olan çalışma arkadaşım ve canım arkadaşım Barış SÖNMEZATES'e teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vii
ABSTRACT	ix
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Amaç ve Önem.....	2
1.3. Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri	3
1.4. Sınırlılıklar (Opsiyonel)	3
1.5. Varsayımlar (Opsiyonel).....	3
1.6. Tanımlar	3
BÖLÜM II	7
KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1. Kimlik Kavramı ve Kuramları.....	7
2.1.1. Kimlik Kavramı Tanımlamaları.....	7
2.1.2. Kimlik Kuramları.....	12
2.1.2.1.Sosyal Kimlik Kuramı.....	13
2.1.2.2 Bireysel Kimlik Kuramı.....	15
2.1.3.Göç, Etnik ve Kültürel Kimlik Kavramları.....	16
2.2.. Küreselleşme Kavramı, Ortaya Çıkışı, Sonuçları ve Etnografik-Kültürel Göstergeleri.....	19
2.2.1. Küreselleşme Kavramı ve Sosyokültürel Sonuçları.....	20
2.2.2. Küreselleşmenin Sonuçları; Çokkültürlülük, Hibritleşme.....	25
Eklektisizm,Yurtsuzlaşma Kavramları.....	26
2.2.3 Küreselleşme ve Etnografik -Kültürel Göstergeleri.....	27
2.3. Küreselleşmenin Sonuçlarının, Göçün Çağdaş Sanata Yansımaları ve Eserler Üzerinde Etnografik-Kültürel Göstergelerinin Analizi.....	28
2.4. Eğitimci Kimliği ve Sanat Eğitimcisi Kimliği.....	30
2.5.Küreselleşmenin Sonuçları ve Sanat Eğitimcisi Kimliği Sorunsalı.....	32
2.5.1.Göç ve Sanat Eğitimcisi Kimliği Sorunsalı.....	33
2.6. Küreselleşmenin Sonuçları ve Çağdaş Sanat Eğitimi Uygulamaları.....	34
2.7.İlgili Yayınlar.....	35

2.7.1. Yurtiçi Yayınlar.....	35
2.7.2. Yurtdışı Yayınlar.....	41
BÖLÜM III	444
YÖNTEM	444
3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni	444
3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar	45
3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları.....	46
3.4. Tasarım, Geliştirme, Uygulama Süreci (Opsiyonel)	466
3.5. Verilerin Analizi.....	46
3.6. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği.....	47
3.7. Araştırmacının Rolü	48
BÖLÜM IV	48
BULGULAR.....	48
4.1.Küreselleşmenin sonuçları; çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm ve yurtsuzlaşmanın çağdaş sanat ile ilişkisi.....	48
4.2.Küreselleşmenin sonuçları bağlamında seçilen çağdaş sanat eserlerinin, etnografik - kültürel gösterge çözümlemeleri.....	57
4.3..Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitimi ve çağdaş sanat eğitimcisi kimliği üzerine etkileri.....	64
4.4. Küreselleşmenin Sonuçlarına Göre Sanat Eğitimcisi Görüşleri Analizleri.....	66
4.4.1.Sanat Eğitimcisinin, Küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılması hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi.....	67
4.4.2.Sanat Eğitimcisinin, Çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitime göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi.....	70
4.4.3.Sanat Eğitimcisinin, Sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri, küreselleşmenin sonuçlarına göre değerlendirmesi hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi.....	73
4.4.4.Sanat Eğitimcisinin, Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendinin ve çevresinin farkındalığına etkisi hakkındaki görüşleri.....	77
4.4.5.Sanat Eğitimcisinin Küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitimcisi kimliği sorunsal ilişkisi üzerine görüşleri.....	79
4.4.6.Sanat Eğitimcisinin, Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimcisinin kimliğinin sanat eğitimi uygulamalarına yansımalarına ilişkin görüşlerin değerlendirilmesi.....	82

BÖLÜM V	86
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	86
5.1. Tartışma.....	86
5.2. Sonuç ve Öneriler.....	93
KAYNAKÇA.....	98
EK 1. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ.....	107
EK 2. ETİK İZİNLER.....	110
EK 2.1. Pilot Uygulama Etik İzinleri.....	111
EK 2.2. Asıl Uygulama Etik İzinleri.....	112
EK 3. GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU ÖRNEĞİ.....	113
EK 4. ASIL UYGULAMA UZMAN GÖRÜŞ FORMU.....	114
EK 5. ASIL UYGULAMA GÖRÜŞME SORULARI.....	120

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcı Künyeleri.....	60
Tablo 2. K 1 Cevaplarının Analizi.....	61
Tablo 3. K 2 Cevaplarının Analizi.....	62
Tablo 4. K 1 Cevaplarının Analizi.....	63
Tablo 5. K 2 Cevaplarının Analizi.....	65
Tablo 6. K 1 Cevaplarının Analizi.....	67
Tablo 7. K 2 Cevaplarının Analizi.....	69
Tablo 8. K 1 Cevaplarının Analizi.....	70
Tablo 9 K 2 Cevaplarının Analizi.....	71
Tablo 10 K 1 Cevaplarının Analizi.....	72
Tablo 11. K 2 Cevaplarının Analizi.....	74
Tablo 12. K 1 Cevaplarının Analizi.....	76
Tablo 13. K 2 Cevaplarının Analizi.....	77

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Marcel Duchamp, Çeşme (Fountain), 1917.....	1Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Şekil 2. Marcel Duchamp, Boite en Valise (Valizdeki Kutu), 1941.....	18
Şekil 3: Cindy Sherman, isimsiz Film, 1978	43
Şekil 4: Jeff Koons, Pembe Panter, 1988.....	44
Şekil 5: Joseph Beuys, Şişman Sandalye, 1964.....	47
Şekil 6: Kader Attia, Hayalet, 2007.....	47
Şekil 7: Eduardo Sarabia, Moctezuma'nın İntikamı, 2011.....	48
Şekil 8: Jacky Tsai, Uyumlu Toplum 2017	48
Şekil 9: Gülsün Karamustafa, Kuryeler, 1991.....	49
Şekil 10: : Ai Weiwei, Han Hanedallığı Vazosunu Düşürmek, 1995	51
Şekil 11: Golden Buddha, 2005.....	52
Şekil 12: Joseph Beuys, “Ausfeigen” (Süpürüp Atma), 1972-1985.....	53
Şekil 13: Candice Breitz, Love Story, Video Enstalasyon, 2016.....	54
Şekil 14: Abramovic Method, video performance	55

ÖZET

KÜRESELLEŞMENİN SONUÇLARI VE SANAT EĞİTİMCİSİ KİMLİĞİ SORUNSALI

Küreselleşen dünyaya bağlı olarak ortaya çıkan, çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramları, üzerinde durulan tek bir tanımlamasının olmadığı derinlemesine anlam taşıyan kavramlardır. Küreselleşme öncelikle ekonomi politikalarını yönetmek için ortaya çıkmış bir kavram olarak özellikle 20. Yüzyıl'ın sonlarına doğru hayatımıza tamamen dahil olmuştur. Küreselleşmenin tek bir tanımı bulunmamakla birlikte ilişkili olduğu alanlar çok kapsamlıdır. Araştırmada temel amaç; bilimsel olarak ele alınan evrensel kavramlar ve küreselleşmenin, çağdaş sanat üzerine etkilerine vurgu yaparak, sanat eğitimi ve sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı üzerine etkisi, bireysel ve toplumsal kimlik oluşumu, bireyin kendisi ve çevresinin farkındalığı, güncel konular hakkında, örneklemden alınan görüşler doğrultusunda elde edilen sonuçların ortaya konulması hedeflenmektedir. Nitel çalışmada, birincil kaynaklara ulaşıp literatür taraması yapılmıştır. Araştırma konusu kapsamında seçilen, çağdaş sanat eserleri üzerinde etnografik-kültürel gösterge çözümlemeleri yapılmıştır. Ayrıca araştırmada, gönüllü olan, çokkültürlü sanat eğitimi kurumlarından sanat eğitimcisi öğretim elemanları- katılımcıların, konu kapsamında görüşlerini almak üzere uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile kişisel görüşmeler yapılarak bulgulara ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular, tablolastırılmıştır. Araştırmada toplanan veriler, tümevarımsal veri analizi ile incelenmiş ve yorumlanmıştır.

Araştırmanın birinci ve ikinci kısmında; araştırmanın problem durumu, alt problemleri belirlenmiş, amaç ve önemi belirtilmiştir. Araştırma nitel araştırma türündedir. Araştırma problemi ile ilgili verileri toplamak için öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Araştırmanın üçüncü ve dördüncü kısmında, tarama modelleri kapsamında belgesel tarama modelini uygulanarak 1945'ten günümüze çağdaş sanat ile sınırlandırılmış bu dönem içerisinde küreselleşmenin sonuçları bağlamında seçilen çağdaş eserler örnekleme alınmıştır. Görüşme yönteminin kullanıldığı araştırmada, uzman görüşleri doğrultusunda, araştırmacı tarafından görüşme soruları hazırlanmış ve etik izinleri alınarak, konuyla ilgili görüşler birebir görüşme yolu ile elde edilmiştir. Son kısım olan beşinci bölüm sonuç ve öneriler; elde edilen bulgular kapsamında küreselleşmenin sonuçlarına göre sanat eğitimcisi kimliğinin farklılaşmakta

olduğu ve sanat eğitimcisinin kimliğini güncel tutmak durumunda olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Sonuç olarak araştırmada, küreselleşmenin Sonuçlarının, çağdaş Sanat eğitimi ve çağdaş sanat eğitimcisi kimliği üzerine etkileri; hızla geçen zaman içerisinde sürekli değışen pratikler ve yeniliklere ayak uydurma, evrenselleşen dünyada kültürlere saygı duyma ve hoşgörölü olma, küreselleşen ekonomide her şeyin tüketim haline getirildiği bir ortamı bilme ve tanıma, gelenekseli çok iyi bilme ama popüler kültürden kopuk olmama gerekliliği, herşeyden önemlisi bütün bunları yapabilecek istekte ve kimlikte olabilme olarak özetlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, çokkültürlölük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm, yurtsuzlaşma, çağdaş sanat eğitimi, sanat eğitimcisi kimliği.

ABSTRACT

THE CONSEQUENCES OF GLOBALIZATION AND THE PROBLEMATIC OF ART EDUCATOR IDENTITY

The concepts of multiculturalism, hybridization (hybridization), eclecticism, deterritorialization, which have emerged due to the globalizing world, are concepts that have a deep meaning without a single definition. Globalization, as a concept that emerged primarily to manage economic policies, has been fully included in our lives, especially towards the end of the 20th century. Although there is no single definition of globalization, the fields it is related to are very comprehensive. The main purpose of the research; Emphasizing the effects of scientific universal concepts and globalization on contemporary art, the effects of art education and art educator identity on the problematic, the formation of individual and social identity, awareness of the individual and his environment, current issues, and the results obtained in line with the views taken from the sample are revealed. is intended to be placed. In the qualitative study, primary sources were reached and a literature review was made. Ethnographic-cultural indicator analyzes were carried out on contemporary works of art selected within the scope of the research topic. In addition, in the research, the findings were obtained by making personal interviews with the semi-structured interview form prepared in line with the expert opinions of the volunteers, art educator lecturers from multicultural art education institutions-participants in order to get their opinions on the subject. The obtained results were tabulated. The data collected in the research were analyzed and interpreted with inductive data analysis.

In the first and second part of the research; The problem status and sub-problems of the research were determined, and its purpose and importance were stated. The research is a qualitative research type of research. In order to collect data related to the research problem, first of all, a literature review was conducted. In the third and fourth part of the research, the contemporary works selected in the context of the results of globalization in this period, which has been limited to contemporary art since 1945, by applying the documentary scanning model within the scope of scanning models, were taken into the sample. In the study, in which the interview method was used, interview questions were prepared by the researcher in line with the opinions of the experts, and opinions on the subject were obtained through one-to-one interviews with ethical permissions. The last part, the fifth part, results and suggestions; Within

the scope of the findings, it was concluded that the identity of the art educator differs according to the results of globalization and that the art educator should keep his identity up to date.

As a result, the effects of the results of globalization on contemporary art education and contemporary art educator identity; The necessity of keeping up with the constantly changing practices and innovations in the rapidly passing time, respecting and being tolerant of cultures in the universalizing world, knowing and recognizing an environment where everything is made into consumption in the globalizing economy, knowing the traditional very well but not being disconnected from popular culture, most importantly, being able to do all these It is summarized as being able to be in demand and identity.

Keywords: Globalisation, multiculturalism, hybridization, eclecticism, deterritorialization, contemporary art education, art educator identity.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Yaşadığımız Çağ'da toplumdaki değişmelerle her zaman paralel olarak ilerleyen sanatsal platformda da yeni oluşumlar, yeni olgular ortaya çıkıp gelişmektedir. Günümüz yaşantısında, yeni bir Çağ başlamıştır ve de buna bağlı olarak yeni bir yaşam modeli şekillenmektedir. İnsanlık, kendini dijital bir platform içerisinde bulmakta, bu platform içerisinde yeni bir kimlik kazanmakta ve günlük yaşamını ona taşımaktadır. Evriminin başlangıcından itibaren günümüz yaşamındaki varlığı için bir kimlik arayan insan için yeni kimlikler ortaya çıkmaktadır. Bu değişimin ve gelişmelerin sonucunda sanat eğitiminin yapı taşı olan sanat eğitimcisinin kimliğinin de günümüz koşullarına paralel yönde değişim göstermesi kaçınılmaz olmaktadır. Her gün farklılaşan dünyada değişim ve gelişimleri takip etmek, onlara açık olmak gerekmektedir. Küreselleşen dünyadaki sanatsal ve eğitimsel gelişmeleri takip ederek, yeni yaşam modeline uygun değişim gösterme, sanat eğitiminin ve sanat eğitimcisinin başlıca sorunsalıdır. Çünkü toplumsal yapıdaki gelişmeler ve küreselleşmenin sonuçları etkisinde kurgulanan, çağdaş sanat ortamı ve sanat eğitimcisi kimliğinin de, tutarlı bir bütünlük oluşturmaktan çok, bazen olumlu, bazen de olumsuz yorumlanarak yansıtılmış bir kolaj olması, yani birden fazla alt kimlik ve çok kültürlülüğü barındırması söz konusu olmaktadır.

Küreselleşen dünyaya bağlı olarak ortaya çıkan, çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramları, üzerinde çağdaş felsefede sıkça tartışılan ve konuşulan kavramlardır. Küreselleşme en genel tanımıyla, uzak ile yakın mekanlar arasındaki mesafenin kalkması, ülkelerin ve insanların birbirine homojenize olması ve birbirleri ile sosyal etkileşim halinde bulunmaları olarak ifade edilebilmektedir. Bu genel tanımlamadan da anlaşılacağı üzere, teknolojik gelişmelerle birlikte imkanlar çoğalmış ve mesafenin kalkması ile çokkültürlü ve hibrit (melez) bir yaşam söz konusu olmuştur. Bu melezleşme yanında, eklektisizm ve yurtsuzlaşma kavramları da ortaya çıkmıştır. Küreselleşen dünyada, kendini yeniden gerçekleştirme, uyum ve yeni, çağdaş bir kimlik edinme evrensel bir sorunsal haline gelmiştir. Tüm evrensel ve kültürel değerlerle etkileşim içerisinde olan çağdaş eğitim sistemimiz içerisinde; sanat eğitiminin öneminin vurgulanması ve sanat eğitimcisinin küreselleşen dünyada yeni kimlik sorunsalı ve sorumluluklarının tartışılmaya açılması kaçınılmaz olmuştur.

Bu araştırmada, globalleşen dünyada ortaya çıkan melez kimlikler, teknik gelişmeler, değişen sosyal yapı ve sonuçları,  ağdaş sanat eğitimcisinin kimliği sorunsalı açısından ele alınmaktadır. Günümüzün globalleşen dünyasında  ağdaş sanatta,  ağdaş sanatçı kimliği ve bir eğitimci olarak sanat eğitimi sistemi içerisinde sanat eğitimcisi kimliği sorunsal olarak irdelenmektedir. Kültürel  eşitlilik literatürde, bir toplum içinde farklı kültürler ve kültürel bakış açıları olması olarak açıklanmaktadır. Bu araştırmada da,  ağdaş toplumda sanat eğitimcisi, farklı felsefi veya sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların yeni bir sistem içinde yeniden kullanmakta mıdır?, aynı zamanda  ağdaş toplumda gerçekleşen  ağdaş sanat eğitimine göre sanat eğitimcisi kimliği farklılaşmakta mıdır? soruları, konu kapsamında örneklemden alınan görüşler doğrultusunda değerlendirilmektedir.

1.1. Problem Durumu

Bu araştırmanın problem durumunu, kimlik kavramı ve kuramları doğrultusunda, günümüzde küreselleşmenin getirdiği sonuçlardan;  okk lt rl l k, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramları ve küreselleşmenin sonuçlarının  ağdaş sanat üzerine yansımaları ve bu sonuçların  ağdaş sanat eğitimcisi kimliği üzerine etkileri,  ağdaş sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı oluşturmaktadır.

1.2. Amaç ve önem

Küreselleşen dünyada; küreselleşmenin sonuçları bağlamında, değişen koşullar altında, sanatta ve sanat eğitimi yaklaşımındaki değişimlerin ortaya koyulması ve  ağdaş sanat eğitimcisi kimliği sorunsalının ilgili literatüre dayalı olarak ve görüşmeler yolu ile incelenmesi, bu araştırmanın önemini ve alana katkısını oluşturmaktadır. Günümüz sanat eğitimcisinin kimliği, küreselleşmenin getirdiği sonuçlar;  okk lt rl l k, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramlarına göre ele alınmaktadır. Bu araştırmanın problem durumunu oluşturan, küreselleşmenin sonuçları ile bağlantılı olarak gelişen  ağdaş sanat üzerine yapılmış çalışmalara rastlanmıştır. Küreselleşmenin sonuçları ve eğitimle ilgili bağlantısına ilişkin çalışmalara rastlanmasına rağmen, küreselleşmenin sonuçları bağlamında sanat eğitimcisi kimliği sorunsalının incelendiği araştırmalar yok denecek kadar azdır.

Bu konu ile ilgili sanat eğitimcilerine ya da sanat eğitimcisi adaylarına yol gösterecek yerli kaynakların az olduğu görülmüştür. Araştırmanın,  ağdaş sanat eğitiminde,  ağdaş sanat eğitimcisi kimliği oluştırmada, sanat eğitimci adaylarına, yardımcı kaynak olması da beklenmektedir. Araştırmada bilimsel olarak ele alınan evrensel kavramlar ve küreselleşmenin  ağdaş sanat üzerine etkilerine vurgu yapılarak, aynı zamanda bireysel ve toplumsal kimlik

oluşumu, bireyin kendini ve çevresinin farkındalığı, güncel konular hakkında, örneklemden alınan görüşler doğrultusunda elde edilen sonuçlar ortaya koyulmaktadır.

1.3.Problem Cümlesi / Alt Problem Cümleleri

- 1.3.1.** Küreselleşmenin sonuçları; çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm ve yurtsuzlaşmanın çağdaş sanat ile ilişkisi.
- 1.3.2.** Küreselleşmenin sonuçları bağlamında seçilen çağdaş sanat eserlerinin, etnografik - kültürel çözümlemeleri.
- 1.3.3.** Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitimi ve çağdaş sanat eğitimcisi kimliği üzerine etkileri.
- 1.3.4.** Küreselleşmenin sonuçlarına göre sanat eğitimcisinin;

- Küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılması hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi,

- Çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitimine göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi,

- Sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri, küreselleşmenin sonuçlarına göre değerlendirmesi hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi,

- Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendinin ve çevresinin farkındalığına etkisi hakkındaki görüşleri,

- Küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı ilişkisi üzerine görüşleri,

- Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimcisinin kimliğinin sanat eğitimi uygulamalarına yansımalarına ilişkin görüşlerin değerlendirilmesi.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmada, literatür tarama, daha çok sosyoloji alanı ile sınırlandırılmışsa da bunun yanında sosyal psikoloji ve kültür alanını da kapsamaktadır. 1945'ten günümüze çağdaş sanat ile sınırlandırılmıştır. Bu dönem içerisinde küreselleşme bağlamında seçilen eserler örnekleme alınmıştır. Bu dönem içerisinde, küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitimi ve sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı üzerine etkileri, görüşme yöntemi ile incelenmektedir.

Görüşme yönteminde katılımcı özellikleri farklı ülkelerde eğitim görmüş ya da eğitim vermekte olan, çokkültürlü, melezleşmiş, yurtsuzlaşma ile birlikte eklektik yapıda sanat

eğitimi veren üniversitelerde öğretim elemanı olan kişilerden seçilmiştir. Özelliklerine göre sınırlı sayıda sanat eğitimcisi, öğretim elemanı mevcut bulunmuştur. Pandemi nedeniyle görüşme yöntemi ile ilgili yaşanan görüşme zorlukları ve sınırlılıkları yüzünden bu sayı daha da azalmaktadır. Bu zorlu koşullar altında, belirtilen özelliklere sahip öğretim elemanı sayısının azlığı, araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

1.5. Tanımlar

Çağdaş sanat: Modern ve çağdaş arasındaki ayrımı yapabilmemiz açısından, daha yeni olan sanatı ayırt etmek için kullanılan bir terimdir. Çağdaş sanat genellikle, “1960” tan bu yana üretilen sanat eserlerini tanımlamak için kullanılır” (Cumming, 2008, s.481).

Çağdaş sanat eğitimi: Sürekli değişiklik ve gelişim gösteren günümüz kültür çağında, özellikle 21. Yüzyıl ve sonrasında 1960’lardan itibaren tüm alanlarda olduğu gibi, sanat eğitiminde de görülen süreçleri içermektedir. Değişen ve gelişen kültür ile birlikte güncel ihtiyaçlarla karşılaşılacağından, sanat eğitiminde de yeni yaklaşımlar ve kuramlar doğrultusunda yeniden yapılanmak durumunda kalmaktadır. (Aslan,2021). Günümüz koşullarına göre yeniden yapılandırılarak verilen sanat eğitimidir.

Çoğulculuk: Çeşitli eğilimlerin, düşüncelerin yönetimde etkisini kabul eden yöntem, plüralizm. Çeşitliliğin olumlu bir durum olduğunu, çünkü bireylerin özgürlüğünü koruyup, tartışmaya ve anlamaya yardımcı olduğunu savunan görüş. (TDK, 2021).

Çokkültürlülük: Farklı etnik ve kültürel grupların eşit statüye ve güce erişime sahip olduğu, ancak her birinin kendi kimliğini, özelliklerini ve adetlerini koruduğu bir toplumun niteliği veya durumu. Bir toplumdaki kültürel çeşitliliğin teşviki veya kutlanması. Kültürel çoğulculuk da denir.

Eğitimci Kimliği: Profesyonel olarak başkalarıyla etkileşim içinde yeniden şekillenen öğretmen kimliğidir.

Eklektisizm: Eklektisizm kavramının kökeni olan eklektik; bir sistemde tek başına anlamı olan öğelerin birden fazlasını bir araya getirerek oluşturulan yeni sistem anlamı teşkil etmektedir.

Etnografik-Kültürel Göstergeler: Küreselleşmenin, etnik olanın ya da hibritleşmenin sonuçlarının; toplumda düşünceleri uzun dönemde nasıl etkilediğini somut olarak gösteren işaretler, kodlar ve göstergelerdir.

Etnografik-Kültürel Gösterge Analizi: Bir kültür ya da sosyal grubu bütünsel olarak derinlemesine betimlemek, kültürel açıdan yorumlamak ve analiz etmektir. (Cresswell, 1998). Bireysel, kültürel ve sosyal farklılıkları dikkate almakta ve yorumlamalarını kişilerin kendi doğal ortamlarındaki kendi bakış açıları temelinde yapmaktadır.

Göç: Türk Dil Kurumu (TDK) Türkçe Sözlüğü'ndeki tanımına göre göç; herhangi bir sebeple (siyasi, toplumsal, ekonomik, coğrafi vb.) bir coğrafyadan başka bir coğrafyaya, taşınma, yer değiştirme olarak ifade edilmektedir.

Görsel Kültür: Güzel sanatlardan popüler filmlere, televizyondan reklama, bilim, hukuk ve tıp alanlarında kullanılan görsel verilere kadar pek çok medya biçimini kapsar.

Görsel Sanatlar Eğitimi: “Basit bir tanımlama ile bireylerin sanatla eğitimidir. Resim, heykel, seramik, geleneksel sanatlar gibi görsel sanatların ve tasarım alanlarının özgün ve yaygın eğitim ve öğretimini içerir.

Hibritleşme (Melezleşme): Küreselleşme içerisinde olan toplumların ait olduğu kültürlerin başka toplumlarla olan eyleşimidir.

Kimlik: “İdem” latince kökeni, eş değer olmayı ve daimiliği ifade etmektedir. “İdetity” yani Türkçe'deki karşılığı “kimlik” terimi; “idem” teriminden türetilmiştir. “Kimlik” ise “kim” kökünden gelmekte olup, aidiyet ve birey olma anlamına gelmektedir.

Kültür: Kültür kelimesinin ortaya çıkışına yönelik görüşler kelimenin tarımla ilgili kök anlamı üzerinde birleşmektedir. Dilbilimciler “kültür” sözcüğünün Latince'de daha çok toprak kültürü anlamında kullanılan edere-cultura sözcüğünden geldiğini ileri sürmektedirler (Mejuyev, 1987, s.22). Bu görüşü destekler nitelikteki bir diğer çalışmada ise kültür kelimesinin kökeninin Latince ikamet etmek, yetiştirmek, korumak gibi anlamları olan colere kök sözcüğünden gelen cultura olduğu belirtilmektedir (Williams, 1976/2005, s.106-107).

Küreselleşme: Küreselleşme kavramı, İngilizce “globalization” olarak 1990 başlarında Batılı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. 1960 yıllarının başında “globalizasyon” bir terim olarak İngilizce diline girmiştir. Webster sözlüğünde belirtildiğine göre, ilk kez 1961 de bir gazete makalesinde kullanılmıştır. 1980’lerden sonra pek çok dilde gündelik kullanıma geçmiştir (Koç, 2003).

Sanat Eğitimi: İnsan; fiziksel, zihinsel ve istemselliğinin dışında, duyularıyla seçimler yapabilen bir varlıktır. Eğitim, insan kabiliyetlerinin geliştirilerek yeteneğe dönüştürülmesidir. Sanat eğitimi, insanı bütünen değerlendirir. Bu nedenle kendine ait ilkelerle önemsenip, eğitimin her düzeyinde uygulanmalıdır (Tunalı, 1979).

Sanat Eğitimcisi Kimliği: Sanat eğitimi bulguları bağlamında uygulamalı ve teorik olarak sanatsal bilgilerin verilmesini planlayan ve değerlendirme yapan kişinin kimliğidir (San, 2016).

Sanat Sosyolojisi: Belli bir sosyoloji ekolü, akımı açısından bir yapıtın sanat eseri olup olmadığını değerlendirmek, ne zaman ve niçin sanat eseri olarak betimlendiğini kestirebilmek, belli bir sosyoloji akımı açısından sanat yapıtlarını karşılaştırıp yargılamak (Erinç, 2009).

Sosyoloji: insan ve toplum ilişkilerinin, sosyal davranış ve toplumsal kurumların işleyişini inceleyen bilim dalıdır.

Sosyal psikoloji: Sosyal psikoloji, sosyal etki olarak adlandırılan olguyu inceler. Sosyal etki, diğer insanların söylediklerinin, eylemlerinin ya da yalnızca varlıklarının, düşüncelerimiz, duygularımız, tutum ve davranışlarımız üzerinde yarattığı etkidir.

Yurtsuzlaşma: Kişinin kökeninden kopmadan mazisine ve geleneklerine aidiyet hissedememesi durumudur. Bireyin toplumsal pratikleri, fikirleri ve imgeler göçebe yaşamında ait oldukları alandan kopup farklı farklı coğrafyalarda gezinme durumudur.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE / KAVRAMSAL ÇERÇEVE / İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kimlik Kavramı ve Kuramları

Her birey kültürel miras dediğimiz geleneklere bağlı kalarak, kendi içsel yani bireysel kimliğini oluşturup bunu dışa yansıtmaktadır. Sanatçı sanat yoluyla, eğitimci ya da sanat eğitimcisi, eğitime bakış açısı ve öğrettikleriyle kimliğini dışarı yansıtmaktadır. Bu araştırmada; kimlik kavramı ve kuramları, genel kimlik tanımlamalarından özel olan sanatçı kimliği tanımlamalarına değinen araştırmalar incelenerek ele alınmıştır.

2.1.1. Kimlik Kavramı Tanımlamaları

“Kimlik” birçok bilimi ilgilendiren temel bir kavram haline gelmiştir. Felsefe, psikoloji, edebiyat, siyasal bilimler, antropoloji en çok da sosyoloji alanında kendi disiplin alanlarını ilgilendiren bir tanımlama ile karşımıza çıkar. Bu araştırmada kimlik sorunu, başta kültürel kimlik ve sosyal kimlik olmak üzere sanat sosyolojisi ve sosyal psikoloji bağlamında ele alınmıştır.

Taylor’a göre (2005) en genel tanımıyla, kimlik;

“Kim olduğumuz, nereden geldiğimiz anlamına gelmektedir. Bu sebeple kimliğimiz zevklerimize, arzularımıza, kanılarımıza ve umutlarımıza anlam kazandıran alanlar sağlar” (aktaran Türkan, 2011, s.8).

Kimlik tanımlanmasındaki çok boyutluluk ve çeşitliliğe rağmen tanımların tümünün merkezinde “özne” olma vurgusu-ön plana çıkmaktadır. Özne olma kavramı, kimlik kavramın tanımını, sorgulanmasını ve çözümlenmesini kolaylaştıran bir vurgu olmaktadır.

“Kimlik (identity) terimi, aynılığı ve sürekliliği içeren Latince "idem" kökünden türetilmiştir. Türkçe’de ise kimlik, "kim" soru kökünden türetilmiş olup aynı şekilde zorunlu bir mensubiyeti (aidiyet), aynı olmayı, tek olmayı, hangi kişi olmayı ifade eder.” (aktaran Dalbay, 2018, s.162).

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünde de kimlik; " Toplumsal bir varlık olarak insanın nasıl bir kimse olduğunu gösteren belirti, nitelik ve özelliklerin bütünü, kişinin kim olduğunu tanıtan belge, kimlik belgesi, kimlik kartı, tanıtma kartı, hüviyet ve herhangi bir nesneyi belirlemeye yarayan özelliklerin bütünü" olarak tanımlanmaktadır. (TDK, <https://sozluk.gov.tr/>)

APA'nın (2015) psikoloji sözlüğünde kimlik;

"Bir dizi ilişki ve sosyal roller tarafından tanımlanan bireyin kendini algılama hissi olarak ifade edildiği gibi, kimliğin benliğe ilişkin inançlardan da kaynaklandığı belirtilmektedir (VandenBos 2015). Vigno-les ve ark. (2011) ise kimliği üç şekilde tanımlamanın mümkün olduğunu belirtmişlerdir. İlki kimliğin bireysel yönünün kişinin kendini tanımlamasını içermesi, ikincisi kimliğin ilişkisel yönünün bireyin başkaları ile olan ilişkisini belirtmesi, ve üçüncüsü ise kimliğin kolektif yönünün kişinin sosyal sınıfı ve grubu ile tanımlanmasıdır. Aslında bu tanımlardan yola çıkılarak elde edilecek sonuç şudur ki kişinin "ben kimim" sorusuna verdiği cevaplarda bireysel kimlikle içsel karakter vurgulanırken, ilişkisel ve kolektif kimlikle bireyin dışsal karakteri vurgulanmaktadır" (aktaran Ergün, 2020, s. 456).

Psikoloji bilimi açısından kimliğe bakacak olursak; psikologların, kimliğin merkezine benliği ve kişiliği koyarak kimliği açıklamaya çalıştıkları görülmektedir. Buna göre kimlik, kişinin diğer bireylerden ayrı olduğunu gösteren tutarlı yaşam pratiklerinin somut olarak görünen kısmıdır. Sosyolojide ise kimlik terimi, toplum içerisindeki birey yada bireylerin, belli bir sınıf ve cinsiyet farkını ayırt etmek için kullanılan bir terimdir. Felsefi açıdan kimliğe bakacak olursak,

Felsefede ise kimlik; diğer varlıklar gibi varolan özne, varoluşunun varlıkbilimsel olarak (ontik), epistemik yani birer bilgi nesnesi, ahlak ve estetik gibi içte ve dışta oluşmuş olan gerçekler bütünü olarak ele alınmaktadır (Aşkın, 2010). Alman Felsefecisi Nicolai Hartman sanat eserinin de katmanlara ayrıldığını ifade etmektedir. Felsefedeki kimlik tanımlaması gibi insan ürünü olan sanat eserinin en üst katmanını sanatçının kimliği oluştursa da, onun dışında da var olmaktadır. Boşlukta ve zaman diliminde yer alması varlığa sahip olması anlamına gelmektedir. Sadece var olmasının yanı sıra aynı zamanda yaratma aşaması olan sanat eseri yani bir canlı tarafından, sanatçı kendini, kimliğini nesnelleştirirken (heykel, resim, senfoni vb.) kendini dışa vururken sanat eseri oluşur. Hem maddesel olarak hem manevi açıdan var olan sanat eserini de birer bilgi nesnesi (objection) olması dışında nesnelleşme (objectivation) olarak tanımlayabiliriz (Turgut,1991).

“Psikodinamik açıdan Freud’a göre kimlik; bireyin yabancı kişileri ya da nesneleri özümsemesiyle ya da içine atmasıyla başlayan bir özdeşleşme süreci sonucu oluşur. Erikson ise, toplum ile birey arasında bir ilişki kurarak, kimliğin bireyin çekirdeğinde, aynı zamanda kendi komünal kültürünün çekirdeğinde yerleşmiş bir süreç olarak görmüştür” (Göka, 2006, s.215).

"Gleason'a göre (2006), "Kimlik" kavramı, sosyal bilimlerde temel olarak birey ve toplum arasındaki ilişkiden bahsetmek için 1950'li yıllarda yoğun olarak kullanılmaya başlanmış, "Ben kimim?" ve "Ben nereye aidim?" sorularıyla bağlantılı bir kavramdır (aktaran, Dalbay, 2018, s.162). Weeks (1998), kimliğin bireylerle aramızda farklı veya aynı noktalar doğrultusunda bir aidiyet sorunu olduğunu belirler (aktaran, Dalbay, 2018, s.163). Bu bağlamda kimlik, "şahsiyetin" diğer şahsiyetlerle alakadar olarak nasıl sınıflandırılıp, tanımlandığına yol göstermektedir. (aktaran, Dalbay, 2018, s.163). Türk Dil Kurumu'na göre ise, kimlik, bireyin şahsiyetini oluşturan, bireye has olan özelliklerin bütünüdür (TDK, 1998, s.1324).

"Modern toplumsal ve siyasal hayatın çoğunlukla etrafında döndüğü tanınma politikası basitçe bireyin etnik kökeninin, derisinin renginin, kültürünün siyasal olarak kabul edilmesi gerekliliğini ifade eder. Tanınma ve çokkültürlülük siyasetinin doğrudan bağlantılı olduğu kimlik kavramı ise, bireyin veya grubun diğerlerinden ayrıldığı her şey anlamında kullanıldığı gibi, onların kendilerine bakışlarında önemli yeri olan seçilmiş veya miras kalmış özelliklerin bütünü için de kullanılmaktadır" (Erincik, 2011, s. 221).

Kimlik kavramını açıklarken, öznenin, bireyin ne olduğunu anlamak ve ben, benlik ve kişilik tanımları yaparak kimlik tanımına ulaşmak gerekmektedir. Buradan yola çıkarak, kişisel kimlik, kültürel kimlik ve toplumsal kimlik tanımlarına ulaşılabilir. Adorno'ya (2015) göre birey, ilk anlamıyla yalnızca kendisi için ve kendine özgü olarak tanımlanıyordu. Kendine yeterli olan bir tanımlamadan sonra materyalist bir tanıma, bireyin akıl ile tanımlanmasına başlandı. Bireyi tanımlayabilmek de Ben'i tanımlamaktan geçiyordu (aktaran, Mısır, 2020, s.7).

Köker (1996), kimlik sorununun 18. Yüzyıl'ın sonlarından itibaren gelişmekte olan "bireyselleşmiş kimlikten, bana özgü olan ve benim kendi içimde keşfettiğim bir kimlikten" söz edebilmekteyiz diyerek başlangıç işaretlerinin daha önce verildiğini belirtir (aktaran, Akyol, 2018).

Bugün küreselleşmenin getirdiği çoğulcu yaklaşımın özünde, 'biz' ve 'onlar' farklılığında, 'onlar'ı, olduğu gibi, oldukları yerde, öylece kabul etmek olduğu görülmektedir. Çokkültürlülüğün toplumda yaratacağı kültürel bölünme tehlikesine karşı yeni düşünceler ve

projeler ortaya atılmaktadır (aktaran Talas ve Kaya, 2007). Bu bağlamda kollektif kimlikten söz etmek gerekmektedir.

Hans Mol sosyal bilimlerde din-kimlik kuramıyla (1978) bilinen önemli bir sosyologtur. Her toplumda geçerli ve işlevsel olduğunu iddia ettiği din-kimlik kuramı, kimlik oluşumu sürecinde dinin önemine dikkat çeken Mol, kendi kuramını Avustralya’da Aborijinler’e, Yeni Zelanda’da Maoriler’e uygulamıştır. Bir sosyolog ve teolog olarak Mol, çeşitli dinlerin ve manevi hareketlerin içerisindeki çok büyük bir teolojik, sosyal ve kültürel çeşitliliğin farkına varır; ancak daha da önemlisi, çeşitli dinlerin ve manevi oluşumların, toplum ve toplulukların kimliğini kutsallaştıran birçok pratiğin benzerlik taşıdığını ortaya çıkarır. Mol, dünyadaki çeşitli dinî ve manevi girişimlerin, kültürlerarası tüm dinî ve manevi ifadeler için ortak olan dört kilit ‘mekanizma’ nedeniyle insanların yaşamları üzerinde çok gerçek, güçlü ve pragmatik bir etkisi olduğunu öne sürer. Özellikle kolektif kimliğin, bir bireyin başka bireylerle iletişim ve etkileşiminin yansıması ile şekillenen ‘diyalojik’ yani karşılıklı iletişime dayalı, monoloğun zıt anlamlı olan bir kimlik olduğunu ileri sürer (aktaran Darende, 2020).

İlkel toplumların kimlik oluşum evrelerini inceleyen Mol, ayrıca hayvan gruplarını da gözlemleyerek ortak noktaları ve gereksinimleri dile getirmiştir. Bu doğrultuda etologların, hayvanların hayatta kalması için sağlam bir kimlik duygusunun zorunlu olduğu konusundaki görüşlerini genişleten Mol, insanların da kesin, sağlam ve istikrarlı bir kimlik duygusuna eşit derecede güçlü bir ihtiyaç duyduğunu öne sürmüştür. Uyum ile kimlik arasında veya farklılaşma ile entegrasyon arasında bir diyalektik olduğunu ve dinî örgütlerin ve yönelimlerin bu diyalektikte kimlik entegrasyon tarafında yer almaları gerektiğini vurgulamıştır (aktaran Darende, 2020).

“İstikrar veya entegrasyon ihtiyacı ile değişim veya farklılaşma kontrol altında tutulur. Bu nedenle, ‘farklılaşma’ ve ‘bütünleşme’ arasındaki ‘iki karşıt güç arasında çelişkili; fakat tamamlayıcı bir ilişki’ tam da bu nedenle herhangi bir uygarlığın hayatta kalmasını belirliyor gibi görünmektedir” (Aktaran Darende, 2020, s.59).

Mol’un kimlik kuramındaki diyalektiğin temelini bu görüş oluşturmaktadır. Güçlü bir grup dayanışması ve çok sert bir ortamda zor kazanılmış geleneksel bilginin muhafaza edilmesi ihtiyacı, totemler, kutsal yerler, tabular ve ayinler ile etkili bir şekilde karşılanır. Bu özellikler de kimlik kuramının belirleyici özellikleri arasında yer almaktadır (Darende, 2020).

Maurice Halbwachs (1877-1945) Fransız sosyologdur. Halbwachs, toplumsal istatistikçi olmasının yanı sıra sistematik olarak toplumsal sınıfın doğası hakkında yazan ilk

Fransız sosyologlardan biridir. Halbwachs'ın en etkileyici ve yenilikçi çalışmaları, kolektif hafıza kavramı ile ilgilidir. Halbwachs'ın tüm eserlerinde izlenen ana tez, belleğin sosyal koşullara bağlılığıdır. Jann Asman (1992) göre Halbwachs, belleği biyolojik açıdan, yani nöroloji ve beyin fizyolojisi açısından ele almaz, bunun yerine bireysel bir belleğin oluşması ve korunması için şart olan sosyal çerçeveyi koyar. Bu nedenle toplumdaki bağımsız olan bir insanın da anılarının olamayacağını söylemektedir. İnsana hafızasını veren toplumdur. Halbwachs kolektif hafızaya toplumsal gruplar açısından bakar (Assmann, 1997).

“Kimlik bir bilinç sorunu, daha doğrusu kişinin kendi hakkında bilinçsizce oluşan algılayışının bilince çıkmasıdır. Bu hem bireysel hem de toplumsal düzeyde geçerlidir. Kendimi birey olarak bildiğim ölçüde bireyimdir ve aynı şekilde bir grup da, kendini ancak “soy”, “halk” ya da “millet” kavramları çerçevesinde anladığı, sunduğu ve ortaya koyduğu ölçüde onları hak eder” (Assmann, 1997, s.139).

Kimlik, sosyal ya da sosyo-genetik bir olgudur. Ben'in oluşumu dışarıdan içeriye doğrudur. Grubun biz kimliği, ben kimliğinden önce gelir. Her kişide, ait olduğu gruptaki iletişim, etkileşim, grubun kendisini algılayışını benimsediği oranda ben ortaya çıkar. Ortak kimlik ya da biz kimliği, “biz”i kuran ve taşıyan bireylerin dışında yoktur. Sadece bireysel bilgi ve bilincin ürünüdür. “Parça bütüne bağlıdır ve kimliğini ancak bütün içindeki rolü ile kazanır, bütün ise parçaların birlikteliğinden oluşur” (Assmann, 1997, s. 140).

“Bireysel kimlik bireylerin bilincinde kurulan ve saklanan, onu tüm (“öneme sahip”) diğerlerinden ayıran detayların yarattığı imgedir, bedensel varlığın kılavuzluğunda gelişen kendilik bilinci, onun indirgenemezliği, benzersizliği ve yeri doldurulamazlığıdır. Kişisel kimlik ise bireyin, sosyal yapının özel bileşimlerine dahil oluşu ile yüklendiği roller, özellikler ve yetkilidir. Bireysel kimlik, bir yaşamın doğumdan ölüme, varlığının maddi temelleri ve temel ihtiyaçlarına kadar tek kişiye özgü ve rastlantısal “verilerle” ilişkisine dayanır. Kişisel kimlik ise aksine bireyin cezai ehliyeteye sahip olması ve sosyal kabul görmesine dayanır. Ben kimliğinin, bireysel kimlik dahil iki yönü “sosyo-genetik” ve kültürel olarak belirlenmiştir. İki süreç, bireyleşme ve sosyalizasyon süreçleri, kültürel olarak belirlenmiş kulvarlarda giderler. Kimliğin bu iki yönü de, belli bir kültür ve dönemin dili, kavramlar dünyası, değerleri ve normları tarafından özel olarak belirlenen ve onlardan etkilenen bilinç sorunudur. Bu durumda toplum - birinci tez anlamında - bireyin karşısında ayrı bir varlık olarak değil, onun kimliğinin kurucu bir unsuru olarak ortaya çıkar. Kimlik, ben kimliği de buna dahil, hep bir toplumsal yapıdır ve bu haliyle hep kültürel kimliktir” (Assmann, 1997, s. 141).

Bireysel kimlik, bireyin şahsiyetine ait olmakla birlikte aynı zamanda toplumsal kimliği oluşturan en temel yapı taşı olmaktadır. Toplumsal kimlik bireysel kimlikten etkilenirken, bireysel kimliği etkileyen yine toplumsal kimliktir. Sosyal yapının içinde birey kendi kimliği ve toplumsal kimliği ile şekil bulmaktadır.

“Bir toplum içinde yaşayan bir insanın kimliklerinde biri ya da diğerleri eğer yaşamak olarak veya aidiyet olarak sürüyorsa, insanın kişilik boyutlarından biri ya da bazıları oluşmuş demektir. Biri ya da bazıları diyoruz; çünkü bir insanın kişiliği birçok kimlikten oluşmaktadır. Kimlikle kişiliğin hiçbir zaman birbirleriyle karıştırılmayacağını, birbirinin yerine hiçbir zaman geçemeyeceğini belirtmemiz gerekir. Kimlik öznel bir bütünlük, tutarlılık ve süreklilik gösterir. Psikolojide ise kimlik, benlik ve kişilik ile birlikte ele alınmalı, çözümlenmeli ve öyle tanımlanmalıdır” (Ergun, 2000, s. 9).

Bu araştırmada kimlik ve kimlik kuramları, daha çok sosyolojik açıdan incelenmiştir. Kimlik, kişinin, zaman ve mekan içerisinde biriktirerek geliştirdiği yaşantılar bütünü ile kendini biliyor olma durumudur. “Özetle, kimlik olgusunun bireysel, kültürel ve toplumsal özelliklerinin olduğu belirtilmektedir” (aktaran Ergün, 2020, s.456). Kimlik tanımlamalarından anlaşılacağı üzere, kimlik, insanın ne olduğunu bilmesi, dışarıdan nasıl algılandığını bilmesi etkileşim alanında hem kendisinin hem de karşı tarafın davranış ve düşüncelerinin neler olabileceğini kestirmesine yardımcı olur. Bu da yaşamı ve yaşantıyı anlamlandırıp, kolaylaştırmasına yardımcı olur. “Kişinin kendisi hakkındaki düşüncesi (refleksif düşünme) bireyin kim olduğu, ne olmak istediği, dışarıdan nasıl algılandığı ve bilindiği hakkında düşünmesini sağlayarak benliğini oluşturur” (aktaran Ergün, 2020, s.456). Kimlik benliği oluştururken, aynı zamanda da çevre ile etkileşimli, bütünlükçü ve ayrılmaz bir parça halindedir. Yani kimliğin, psikolojik olduğu kadar sosyolojik ve biyolojik olduğunu anlamaktayız.

2.1.2. Kimlik Kuramları

Kimlik kavramı, net bir tanımı olmamasının yanı sıra, pek çok bilim tarafından araştırılan ve incelenen bir kavram olmuştur. Kimlik kavramının araştırma ve inceleme sürecinde, kimlik kavramına karşı, zamanla benzer bakış açıları oluşmuştur. Bu benzer bakış açıları, araştırma süreçleri diliminde gelişim ve değişim göstermiştir. Bunun sonucu olarak, birbirinden farklı kimlik kuramları ortaya çıkmıştır.

Önceleri, geleneklere bağlı olan ve modernleşme sürecinde kaybolup, yok olacağına olan inançtan ötürü çok ilgi alanında olmayan kimlik kavramı, II. Dünya Savaşı’nın ardından ırkçı gelişmelerle birlikte öne çıkmış ve değişime bağlı kalmayan, ilkel, etnik tek bir kimlik olduğunu savunan primordializm (ilkçilik) yaklaşım ortaya çıkmıştır. 1960’lardan sonra enstrümantalist yaklaşım yani türkçe anlamıyla araçsalcılık, pragmatist (uygulayıcılık, yararçılık) yaklaşıma göre; etnik grupların çıkar grupları olduğunu ve kimlikleri bir araç olarak kullanarak siyasete yön verdikleri savunulmuştur. Ayrıca, konstrüktivist (inşacı) yaklaşım doğmuştur, bu yaklaşım ile etnik kimliklerin yeniden inşa edilebilir olduğunu savunulmuştur.

(Akıllı ve Sağır, 2014). Bu araştırmada, kimlik kuramları daha çok sosyoloji alanında ele alınmıştır.

Kimlik teriminin uzun bir tarihi olmasına rağmen ancak 20. Yüzyıl’la birlikte modernitenin bir sonucu olarak sıkça kullanılmaya ve tartışılmaya başlanmıştır. Bu tartışmalarda kimliğin nasıl oluştuğu sorunu ön plana çıkmıştır. Kimliğin nasıl oluştuğu konusunda öznelci ve nesnelci olmak üzere iki yaklaşım vardır (Aşkın, 2010).

Öznelci yaklaşıma göre, kimlik tutarlı ve yaşam boyunca az çok aynı kalan gerçek bir bendir (özdür). Bu yaklaşım özellikle organizmanın iç yapısına önem vererek, onun dış çevresini ve değişimini göz ardı etmesi, kimliğin oluşumunda doğru bir yaklaşım olmadığı için eleştirilmiştir. Nesnelci yaklaşıma göre kimlik; organizmanın iç dinamikleri yanında bütün bir dış çevresiyle birlikte karşılıklı etkileşimler ve iletişim sonucu oluşmuş olan bir bütünlük, bir tutarlılık ve sürekliliktir (aktaran, Aşkın, 2010, s.214). Psikodinamik kuramı ile Sosyolojik kuram nesnelci yaklaşımın en önemlilerini teşkil etmektedir. Bu iki kuramda felsefe ile harmanlanarak ortaya çıkan kimlik oluşumunu ifade etmektedir. (Aşkın, 2010).

Kimlik üzerine yapılan tanım ve kuramlara baktığımızda tek bir kimlikten söz etmek mümkün değildir. Avcı toplayıcılıkla başlayan insan tarihi göçebe bir yaşam şeklinden yerleşik hayat düzenine evrilmiştir. Bireysel kimliğiyle insan toplumsal bir düzen, yapı içerisinde toplumsal bir kültür oluşturup aynı zamanda o toplumun bir parçası oluşturan bireyidir. Birçok kimlik tanımı ve kuramı vardır ancak bu araştırmada, sosyal kimlik ve bireysel kimlik kuramları incelenmiştir.

2.1.2.1.Sosyal Kimlik Kuramı

Sosyal bir varlık olan insan, toplumsal bir yapı içerisinde varlığını sürdürebilir. Sosyal Kimlik tanımlamalarında; Köse’ye göre; Bourdieu’nun “habitus” kavramı; özünde bireyin yaşam koşullarının maddi ve manevi, yani kendi öz kültürel varlığı ile maddi arasındaki bağı; toplumun tüm pratiklerine beğeni, yargı, tüketim gibi ayırt edici ve tanımlayıcı, “bedenin toplumsallığa dönüşmüş hali” olarak ortaya çıkmakta olan kimlik olarak tanımlamaktadır (Köse, 2020).

“Toplumsal öznel anlık akıllar değildir. Başka bir deyişle, bir kimsenin yapacağı şeyi anlamak için harekete geçiren şeyi (stimulusu) bilmek yetmez; en merkezde yatkinlikler sistemi vardır. (...) Habitus kavramının birçok meziyeti var. Eyleyicilerin bir geçmişleri olduğu, bireysel bir tarihin ürünü olduklarını ve belli bir ortama bağlı bir eğitimleri olduğunu, bunun yanı sıra aynı zamanda da kolektif bir tarihin ürünü olduklarını ve özellikle de düşünce kategorileri, anlayış kategorileri, algı şemaları, değerler sistemi vs. toplumsal

yapılar bütünü'nün ürünü olduklarını hatırlattığı için önemli bir kavram” (aktaran Erbay, 2018, s.14).

Sosyal Kimlik Kuramı tanımlarında da anlaşılabacağı üzere; bireyin duygu, düşünce ve davranışlarının belirlenmesinde bireyin üyesi olduğu sosyal grupların, önemli bir katkısının olduğunu dile getirmektedir, bu kurama göre bireyin içinde var olduğu sosyal gruplarla ilişkili olarak sosyal kimliğin ortaya çıktığını öngörmektedir (aktaran Dadak ve Demir, 2020, s.12).

Toplumsal gelenekteki kimlik kuramı, Sembolik Etkileşimcilik bağlamında pragmatik (eylemle ilgili, yararlı) kimlik üzerinde geliştirilmiştir. Sembolik Etkileşimcilik kuramı; 20. Yüzyıl'ın başlarında George Herbert Mead'in Sembolik Etkileşimcilik öğretisi olarak ortaya çıkmıştır. Mead'e göre benlik iki aşamalı bir süreç ve kimliğin belirleyicisidir. Semboller aracılığıyla sağlanan toplumsal ilişki ve davranış biçimleri, insanlar arasında sosyal etkileşimi sağlamaktadır (Erdem, 2020). Mikro düzeyde insan davranışlarının, semboller aracılığıyla olan etkileşimlerinin gözlemlenmesiyle, kişisel ilişkiler sonucu doğan benlik sergilenmesi olduğunu savunmaktadır. Yapısalcı işlevselci yaklaşımın tersine toplumun tepkisini göz önüne alarak hareket eder (Doğan ve Oral, 2020). Kendisinin farkında olan kişi yani “ben”; “öteki” bireylerin iradelerine göre kendisini etkiler. Böylece insanın kendisini algılamasını, sonra kendisinin diğer insanların bakış açısına göre öğreti kazanması sonucu geliştirilmiş olan pratikler bütünüdür. Buradan anlaşılabacağı üzere, özelden genele giden bir yargı söz konusu olmaktadır. Örneğin, eğitim gibi genel ve büyük yapıları iki öğrenci arasındaki etkileşime bakarak benlik sunumlarını değerlendirmektedir.

Sosyolojik kuramda yerini bulan sembolik etkileşimci kimlik yaklaşımının en önemli yapı taşları, temsil ile dildir. “Ben”in, “öteki benler”le olan etkileşimleri dil ve temsil ile manasını bulur (Aşkın, 2010).

Temsil, başka birinin adına konuşmak olarak tanımlanırken aynı zamanda ötekine vekillik eder. Dil ise semboller yoluyla, benliklerimizin ve anlamın kurduğu kültürel bir inşa aracıdır. Belli bir yerden biri adına konuşan dil, aidiyet duygusu yaratmaktadır. Modernliğin getirdiği temalar eşliğinde, ulus, edebiyat, kimlik, metropol, kültürel homojenlik, merkez duygusunu bozan şey, etrafa saçılma yani göçtür. Varlık ve merkez duygusunu değiştiren göç kavramı, kültürel ve psikik olan “ben”i başkalaşım bağlamında “öteki ben” olmaya zorlar (Cambers,1994). Başlığın en başında belirtildiği gibi istemeyerek ya da gönüllü olarak var oluruz. Bunu reddedip o yapıdan çıksak bile başka bir sosyal yapı içerisinde kendimizi buluruz. Çünkü insan ancak toplumsal bir yapı içerisinde var olabilmektedir (Erinç, 2009). Bütün bunlar ise kültür ve tarihi oluşturmaktadır.

“Er geç tarihimizin bir parçası olarak kabul edilmeye ve metropollerin mülksüzleştirilmiş insanların gelecekteki ayaklanmalarıyla televizyonlarda yayınlanmaya yazgılı bu kozmopolit yazının böylesine yüksek gerilimli noktalama imleri bizi, yeni bir düşünme tarzının gerekli olduğunu fark etmeye zorluyor: Önceden belirlenmiş ve tekdüze olmayan, toplumsal olayları tekrar tekrar ele alma, dikkatle yeniden değerlendirme ve düzeltme olasılığına açık bir düşünme tarzı. Tarihsel ve kültürel bilgi gözüyle bakılan şeylerin bu şekilde yeniden anlatılması, yeniden dillendirilmesi ve yeniden yerleştirilmesi, yeni takım yıldızlarda hayat buldukça hali hazırda "tehlike anımızda aniden parlayıveren ve ışıldayan eski fragmanların ve izlerin hatırlanmasına dayanıyor ” (aktaran Chambers, 1994, s.15).

Sosyal kimlik kuramı ile bireyin sembolik etkileşimci kimlik kuramına göre dil ve temsilin yarattığı kültür ve tarih; Benjamin’in bu alıntısını’ndan da anlaşılacağı üzere; tarih bireysel kimlik yolculuğumuzu aydınlatırken, öte yandan da yol boyunca sorgu gölgeleri oluşturan ışık parçalarıdır. Değişim ve dönüşüm içinde olduğumuz zaman dilimi içerisinde, gerçeğin şeffaflığında ve sonlu bir yolculukta olduğumuzu bilmekteyiz. Dil bu geçişler ve dönüşüm süreçlerinde tercüme edilip yorumlandıkça, tarih de yeniden hayat buluyor, konuşup, kurgulanıp, tekrar hatırlanıp yenileniyor (Chambers, 1994). Dilin dönüşüm süreciyle yeniden hayat bulan tarih, göç kavramı ile kendi mirasından “öteki” yerde, “öteki” nin “ben” in tarihini temsilli olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Bu mirastan söz etmek ve tıpkı tercüme ya da hafızaya gönderme yapmak gibi tarihe gönderme yapmak, daima, tamamlanmamış ve asla tam olarak deşifre edilememiş olandan söz etmektir. Her türlü şeffaflık umuduna ihanet etmek demektir. Çünkü tercüme etmek, daima dönüştürmektir. Tercüme, kaçınılmaz olarak, otantikliğin ya da kökenlerin metafiziğinin kötü bir taklidini içerir. Kendimizi bir yitiğin, başka yerin ve bir hayaletin gölgesindeki bir dili kullanırken buluruz. Bilinçdışının, "öteki" bir metnin, "öteki" bir sesin, "öteki bir dünyanın gölgesindeki bir dili, "yabancı dillerden derinden etkilenen" bir dili” (aktaran Chambers, 1994, s.16).

Benjamin’in bu alıntısı göç kavramının tarihi süreci tekrar, başka yerde, “öteki”nin tarihini “ben” dili ile temsil etmesine değinmektedir. Sanat eğitimcisi kimliği ile kendi sanatını, kültürünü, “öteki”ne aktaran birey, aynı zamanda bulunduğu yerde “öteki”i ile sembolik etkileşim ile kürtürleşme kavramını doğuracaktır. Kültürleşme kavramını incelemeyen önce bireysel kimlik kuramına değinilmektedir.

2.1.2.2. Bireysel Kimlik Kuramı

Günümüz dünyasının konusu haline gelmiş olan kimlik kavramı; Psikolog Erik Erikson’un (1902-1994) ilk olarak “ben kimliği” kavramını ortaya atmasıyla yeniden gündem konusu haline gelmiştir (Cengiz, 1992). Yaşam boyu gelişim ilkesini ilk ortaya atan psikologlardan olan Erikson, yaşamı evrelere ayırmıştır. İnsan yaşamını sekiz evreye ayırmış,

benliğin yaşam boyunca ve yavaş yavaş elde edildiğini öne sürmüştür. Kimlik kavramına ilişkin kuramsal yaklaşımlar; 1960’larda Erikson’un “ben kimliği” kavramının “kimlik” kavramı biçiminde kullanılmasıyla gelişmiştir. Kavram 1970’lerde yaygınlaşan kullanımıyla tekrar ele alınarak, Psikanalitikçi (Freud) yaklaşım, Sembolik etkileşimcilik (Mead), yorumcu bilgi sosyolojisi (Alfred Schutz), yapısal işlevselcilik (Durkheim) ve Marksçı kuram ile beslenen eleştirel kuramlara ait farklı kuramsal geleneğin sosyologları tarafından kullanılmıştır (Suavi, 1998).

Doğum öncesinden, bireyin hayatı boyunca devam eden süreçte fiziksel ve davranışsal olarak birey değişip gelişmektedir. Her birey bu süreçte kendi benliğini yani kimliğini edinmektedir. Kimlik sosyal yapının en küçük ve en temel yapısını oluşturmaktadır. Toplumsal yapı içerisinde doğan birey, kendi kimliği ile aynı zamanda toplumun kimliğini oluşturmaktadır.

Bireyin topluma bağlı kalabilmesi için toplumda üyelik kazanması gerekmektedir. Toplumsallaşma, bireyin içinde bulunduğu çevrenin koşul ve kurallarına uyma ve etkinliklerine katılma yoluyla gerçekleşmektedir. Doğuştan getirilen gizil güçler, eğitim ile gelişip en üst sınırlarına ulaşmaktadır (Sönmez, 2018). Eğitim ile harmanlanan birey toplumun üyelik gerekliliklerini yerine getirirken, ürettiği ve yansıttığı fikir, düşünce ve davranışlarla topluma katkı sağlamak ve bireysel kimliğini oluşturmaktadır.

Bireyin kendi kişiliğinden doğan davranışların toplum içerisinde yani içsel dürtülerin ve getirilen genlerin dışsal etkileşimlerle harmanlanması sonucu; toplum bireyi, birey toplumu oluşturmaktadır. Sosyal Kimlik Kuramı başlığı altında incelediğimiz Mead’ın sembolik etkileşimcilik kuramı ile tanımlayabileceğimiz "Ben/Benlik" kavramının anlaşılacağı yer toplumsal etkileşim sürecidir. “Ben”in “Öteki”nin tutumuna göre cevabı; “Beni” ya da “Bana”yı oluşturan “Öteki”nin tutumlarının organize edilmiş halidir. Organize edilmiş “Ben” ya da “Bana” başkalarının tutumlarıyla oluşur. Daha sonra buna bir “Ben” olarak tepkide bulunur (aktaran, Güngör, 2013). “Ben” hem bir nesne hem de bir özne olduğunun farkında olarak etkileşimde bulunmaktadır.

2.1.3.Göç, Etnik ve Kültürel Kimlik Kavramları

Bu başlık altında incelenen göç kavramını açıklamak için öncelikle etnik ve kültür kavramını ele almak gerekmektedir. İnsanların kültür, etnisite gibi kavramlarla sınırlandırmanın doğru olmadığı gibi kültür kavramının da tek bir tanımlama, sınırları net

olarak çizilmiş bir tanımının yapılması oldukça güçtür. Kültür kavramıyla birlikte ele alınması gereken diğer kavramlar kimlik, ırk, etnisitedir. Giddens ve Sutton (2006) bu kavramları şu şekilde tanımlamıştır:

Kimlik; “Bir insanın kişiliğini ya da bir grubun niteliğini belirleyen, benlik algılarıyla ilişkili ayırt edici özellikler” (265). Irk, çeşitli özniteliklere ya da biyolojik özelliklere vurgu yapan yetkinlikler; etnisite, “kendilerini bir sosyal grup olarak ayırt eden, ortak kültürel kimliğe dair ayrı farkındalıkları paylaşan sosyal grup üyelerini ifade eder” (Kutlu ve Alsancak, 2018, s.297).

Bu tanımlamadan anlaşılacağı üzere; kimlik, bireysel, genetik ve sosyalliği de içine alan geniş ve derin bir olgudur. Kimlik ile etnik kavramları birbirleriyle örtüşen kavramlardır. Globalleşen dünyada kullanılan etnik sözcüğünün kökeni olan “*ethnos*” un kökeninin Antik Yunanca ve Latince’ye dayandığı bilinmektedir. Bu terim değişik şekillerde kullanılmıştır. Aeschylus, Persliler’i bir *ethnos* olarak görmekte iken Homeros, bir grup arkadaş, Likyalı bir kavim, bir an veya kuş sürüsünü anlatır. Tüm bu kullanımların ortak özelliği olarak, Yunanlı olmayan barbar yabancılar için negatif, dışlayıcı bir terim olarak kullanıldığı görülmektedir (Sağır ve Akıllı, 2004). Etnik kavramı aslında kökeni temsil etmekle birlikte, bu kökenin belli bir coğrafya ve sosyal çevreden gelip, kimlik üzerindeki etkisi ile ilgili olduğu görülmektedir. Aidiyet duygusu ile ilgilidir.

En genel tanımıyla, göç, kültürel kimliğe sahip ve belli bir sosyal ve bireysel kimlik, ırk, etnisiteye ait canlıların, toplu halde ve ya bireysel olarak bir yerden bir yere, kendi isteğiyle ya da zorunluluktan yer değiştirmesi, hareket etmesi anlamında açıklanmaktadır. Ulusal veya uluslararası sınırlarda, kendi isteğiyle ya da zorunluluktan kaynaklanan göçün altında, politik, sosyal, kültürel, ekonomik, coğrafi nedenler gibi birçok neden yatar. Zorunluluktan ya da kendi tercihi ile içinde bulunduğu kültür ve coğrafyadan ayrılma, gitme durumu bakımından travmatik ya da duygusal bir anlama sahip olan göç; sanatın bir çok alanında konu olmuştur (Girgin, 2017).

Günümüz dünyasında yaşanan göçleri, Giddens ve Sutton (2013), dört modelle tanımlamaktadır.

“İlk model; ‘klasik model olan gelişen devletlere yaşanan göçlerdir. İkinci model ‘kolonyal model’dir. Sömürge ülkelerden İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra çok sayıda göçmenin İngiltere ve Fransa gibi ülkelere yerleşimini kapsamaktadır. Üçüncü model, ‘misafir işçiler modeli olan, iş için göçmenlerin Almanya, Belçika, İsviçre gibi ülkelere kabul edilmesidir. En son model ise ‘illegal biçimler’ başlığı altında adlandırılmaktadır. Ev sahibi ülkeye göçmenlerin gizli olarak girişleri ifade edilmektedir. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri içindeki kaçak Meksikalılar bu gruba girmektedir” (aktaran Say, 2017, s.30).

Walzer'in (1994) kullandığı esneklik ve katılık kavramlarından hareketle Kültür kavramını ele alırken, Mishler (2003) tarafından geliştirilen değerler dizisi baz alınmaktadır (aktaran Erdenir, 2005). Esnek ve katı öğelerin birleştirildiği bu bireşimeneo-kültürel sentez denilmektedir. Kalsik kültür anlamlandırmalarının sınırlarını aşarak politik kültür teriminide kültürün anlamına eklemektedir. Bir taraftan bütün evrensel pratiklerde toplum için oluşmuş değerler ortak tutulurken diğer taraftan kültürlerin kendinsine ait olan, öznel varlıkları da ortaya sürülmektedir. Sosyal bilimlerde ifadesi, klasik bir şekilde yer bulan katı kültür terimi ile klasik kültür terimi ile örtüşmektedir. Katı kültür; bütüncül özellikli, stabil, bütünden özele giden yapısıyla politik alanı kendi özgünlüğü çerçevesinde oluşturmaktadır. Kuşaktan kuşağa aktarılan, kalıtım yoluyla geçişken bir yapıya sahip olan katı kültür, homojen topluluk yaratma babında toplumlara kimliklerini bu şekilde kazandırır. Kollektif kimliklerin çok yönlü pratiklerden oluşmasına rağmen katı kimlikte toplum üyelerine çok söz hakkı tanınmamaktadır. Karşılıklı alma verme dengesine karşı çıkarak, ötekiliği daima vurgulayıcı eylemler içerisinde oluşan kimlik türünden ise patolojik kimlik denilen kimlik türü üremektedir (Erdenir, 2005).

“Aşırı milliyetçi kimliklerin öteki kimlikleri hor gören, aşağılayan, dışlayan ve hatta şiddete başvuran ötekileştirme süreci, katı kimliklerin ötekilerle ilişkisini ortaya koyan en açık örneklerden biridir. Buna karşılık, esnek kimlik, topluluğu kesin ve katı kriterlere boğmayarak, müzakere edilebilir alanlar bırakmaktadır. Böylece, ortaya hoşgörülü bir kimlik tanımı çıkmakla beraber, esnek kimliğin de belirli ilerleme ve değerlere dayandığını ve dolayısıyla da öteki kimliklere bir sınır koyduğunu belirtmemiz gerekir. Katı kültürel unsurların sorgulanmadan benimsenmesinin aksine esnek unsurlar yaşam boyu devam eden rasyonel bir öğrenme sürecinde yaşanan bireysel deneyimler sonucunda benimsenmektedir. Esnek kültürün özelliği dinamik ve değişime açık olmasıdır” (Aşkın, 2010).

Aristoteles, Politika adlı yapında insanı, Yunanca söz öbeği olan, “zoon politikon” yani siyasal hayvan olarak nitelendirmiştir. İnsanın özünde var olan zoon politikon, doğasını aramaya, belli bir düzen içerisinde yaşam arayışına yöneltir. Burdan yola çıkarak aslında şehir devleti doğal yolla oluşmuş bir topluluktur. Bir şeyin tamamlanmış haline o şeyin doğası denilmektedir. İnsan kendi doğasına ulaşmayı amaçlamaktadır (Yeşilçayır, 2014).

İnsan varlığının temelini kültür ve toplum oluşturmaktadır. Bu iki olgu birbirleriyle ilişki halinde olmasının yanı sıra bireysel olan bir kimlik yaratır veya iletirler. Bireyin şahsiyet bilinci toplumdan etkilense bile bu bilinç her zaman toplumsal kimliğini oluşturmamaktadır. Birey ancak toplumun kültürüne ait olduğunu dile getirmesiyle bir kimliğini oluşturur. O kültüre, ait olduğunun ilan edilmesi, ortak aidiyet bilincinin ortaya çıkarılmasıyla mümkün

olur. Kimlik tekil değil görünse de aslında çoğulluk ifade eder, öteki kimlikleri de içerir. Çeşit olmaksızın birlik, başkası olmaksızın benlik olmaz. Sosyal aidiyet bilinci, ortak duyguyu ortaya çıkarmaktadır. Dil gibi ortak bir simgesel pratiklerin kullanılması, ortak bellek ve bilgiye katılım ile mümkün olur. Bu ortaklığın tamamı Assmann tarafından, kültürel sistem olarak adlandırılmak istenmiştir (Assmann, 1997).

Göç eden birey ya da toplumlar, etnik kökenleri ile yola çıkarken, bu etnik kökene bağlı kalınacağı gibi melezleşme, asimile olma gibi sonuçlar da ortaya çıkmaktadır. Göç süreçleri ile farklı kültürlerin etkileşimi, birleşmesi ve melez kültürlerin ortaya çıkışı, birbirleriyle doğrudan ilişkilidir. Ulusal ya da uluslararası kültürel hareketlilik ‘yersiz yurtsuzluk’, ‘sanatta göçebelik’ gibi kavramları da çağdaş sanat kültürümüzde önemli kavramlar haline getirmiştir (Seyitvan, 2017). Bu küreselleşme ortamında etnik, kültürel kimlik kavramları ile bağlantılı olan yaşanan göçler, küreselleşmenin sonuçları bağlamında; sanat eğitimi veren kurumlarda, sanat eğitimcisi, sanat eğitimcisinin kimliği için de önemli hale gelmiştir.

2.2. Küreselleşme Kavramı, Ortaya Çıkışı, Sonuçları ve Etnografik-Kültürel Göstergeleri

Küreselleşme kavramı, İngilizce “globalization” 1990 başlarında Batılı bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. 1960 yıllarının başında “globalizasyon” bir terim olarak İngilizce diline girmiştir. Webster sözlüğünde belirtildiğine göre, ilk kez 1961 de bir gazete makalesinde kullanılmıştır. 1980’lerden sonra pek çok dilde gündelik kullanıma geçmiştir (Koç, 2003).

Küreselleşme kavramı, bugün birçok çalışma alanında karşımıza çıkmakta ve güncel bir kavram olma özelliği taşımaktadır. Her ne kadar güncel bir kavram olarak görünse de aslında geçmişe dönük olmakla birlikte, uzun bir zaman dilimini kapsamaktadır. Bu tarihsel zaman dilimi içerisinde, kimlik, etnik, güncel, çokkültürlülük, hibritleşme, eklektizm ve yurtsuzlaşma kavramlarını da kapsamaktadır.

Küreselleşme, evrim sürecinin paradoksal olarak temelini oluşturmaktadır. 1947’den 1991 yılına kadar dünyada etkisini gösteren soğuk savaşın ardından, dolaşım, ulaşım ve iletişimin gelişmesiyle, demokratik prensiplerin arandığı küreselleşme sürecine girilmiştir (Doythcheva, 2009). Bugün dünyada, kültürel özgürlüklerin ön planda olduğu, kimlik iddialarının arttığı değişim sürecinin temelinde küreselleşme aranmaktadır. Bauman, moda

deyim haline gelmiş olan “küreselleşme” nin sihirli bir sözcüğe, adeta geçmiş ve gelecekteki bütün kapıları açacak bir parolaya dönüştüğünü söylemektedir (Bauman, 1998).

Küreselleşmenin ortaya çıkmasıyla birlikte sosyo-ekonomik durumların değişmesi her alanda olduğu gibi sanat alanlarına dolayısıyla sanat eğitime ve eğitimcisine de yansıdığı araştırmalar kapsamında anlaşılmaktadır. Küreselleşme süreci ile birlikte sanat eğitimi alanında da yeni yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Bilim ve teknoloji alanının etkileşimi gibi eğitim ve toplum etkileşimi kaçınılmaz olduğu görülmektedir (Zeren, 2006). Göç, eğitim, araştırma gibi herhangi nedenlerle yer değiştiren sanat eğitimcisi kendi kültürü ile eğitim arasında etkileşimi sağlar. Bu durum; hibritleşme, eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramlarıyla da ilişki durumunu ortaya çıkarır.

Küreselleşme sürecinde toplumsal ve kültürel anlamda; bütünleşme-parselleme, yurt temelli hale gelme birbirini tamamlayan süreçlerdir. Bugün tanık olduğumuz “küreselleşme” ayrıcalık ve mahrumluğun, yoksulluk ve zenginliğin, gücün-güçsüzlüğün, özgürlüğün ve kısıtlamanın yaşandığı yeniden tabakalaşma sürecidir (Bauman, 1998).

20. Yüzyıl’ın ikinci yarısından itibaren iletişim teknolojilerin gelişmesiyle hız kazanan kültürel küreselleşme; iletişim araçlarını kullanarak ülkelerin kendi kültürlerini hızla yayma ve tanıtmaya imkanı sağlamaktadır. Coğrafi ve zaman bakımından kısalan mesafe sayesinde iletişim, kültürler arasındaki ilişkiler dünya çapında yoğunlaşmaktadır. McLuhan’ın dünya için kullandığı “Küresel Köy” kavramı bağlamında birçok alanda olduğu gibi kültürel-etnografik anlamda ilişki kurulabilmektedir.

Kısaca özetlenecek olursa; günümüzde küreselleşmenin kültürel-etnografik göstergeleri, iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte bazı ülkelerin baskın kültür durumuna geçip, gelişmekte olan ülkelerin ulusal kültürlerini aşındırması olarak görülmektedir. Bu durum milli kültürlerin “Yerel Kültür” halini almasına neden olmaktadır (Tuna, 2003).

2.2.1. Küreselleşme Kavramı ve Sosyokültürel Sonuçları

Küreselleşme, dünyanın tek bir yer olarak algılanarak, küçültülmesi algısı olarak tanımlanmaktadır. Küreselleşme ayrıca, sosyal ilişkilerin dünya çapında yoğunlaşması olarak da tanımlanabilir. Bu tanımlama, birbirinden mekânsal olarak çok uzakta bulunan bölgeler bile birbirleriyle bağlantı kurabildiklerini ifade etmektedir. Bu durumda, bir bölgede gerçekleşen

olay kilometrelerce uzakta bulunan bir yerde de etkisini gösterebilir, süreçten etkilenebilir ya da şekillendirilebilir. Bunların hiç biri olmayıp, tam tersi de olabilir. (Kartal, 2007).

Harvey ise Giddens'ten farklı düşünmektedir. Zaman – mekan sıkışması terimini 1990 yılında ilk kullanan coğrafya ve antropoloji profesörü David Harvey olmuştur. Bu terim, süregiden insanlık durumunun çok yönlü olarak dönüşümünü özetler. Mekan ve zaman algısı hem ayrımlaştırılmış hem de ayrımlaşmaktadır. Bazen, çok köklü bir biçimde zaman ve mekanda nesnel olarak olan değişimler, dünya görüş tarzımızı da çok köklü biçimlerde değiştirmek zorunda olduğumuz durumlarda olmamızı zorunlu kılmıştır. Bauman'a göre küreselleşmenin birleştirici özelliği ile tek tipleştirme özelliği nedenleri aynıdır. Finans, ticaret, iş, enformasyon gidişatının yer küresel boyutlarının yanı sıra yerelleşme süreci de doğasında gerçekleşmektedir. Küreselleşme olarak görülen şey aslında yerleşme anlamına da gelmektedir (Bauman, 1999).

Küreselleşen dünyada birçok ülkenin tek bir yer gibi algılanması, söz konusu ülkelerin koydukları kurallara uyanların küreselleşme çerçevesi içerisinde değerlendirileceği, uymayanların ise dışlanıp yok sayılacağı mantığı ağırlık kazanmaktadır (Talas, 2007). Literatür araştırmalarına bakılacak olursa küreselleşme kavramının ilk olarak ekonomik bir anlamı ifade etmiş olması, Giddens'e göre iletişim ve etkileşimin önündeki seti açan teknolojik ve bilgi açısından olan gelişmeler ile dünya ekonomik anlamda yönetilmiştir.

Yerel pazarların yabancı pazarlara eklemlenerek, geleneksel üretim yok edildiği, sadece kar amacı güden bir üretimin oluşturulduğu bu yeni ekonomik sisteme sosyologlar kapitalizm adını vermiştir (Koç, 2003). Çağdaş Alman sosyolog Ulrich Beck'in risk toplumu kuramına bakacak olursak; Globalleşme çok boyutlu olmakla birlikte, çevre bilim, ekonomi, politika, kültür vb. oluşumların birbirine indirgenmeyecek şekilde iç içe olmasıdır. Globalite kavramının “dünya toplumu” adı altında ülke ilişkilerini çok boyutlu halde birbirine bağımlı hale getirmektedir. Globalizm ise globalleşmenin dünya pazar ekonomisi içerisinde eritilmesiyle bir dayatma olarak değerlendirmektedir. Dünyada ekonomik bağlamda kapitalist işleyişin yaygınlaşması, ulusalları birbirine bağımlı hale gelmesine neden olmuştur. Ekonomiyi dünya çapında bütünleştirmiştir. Literatürde bu kapitalist ekonomik bütünleşme küreselleşme olarak tanımlanmaktadır (Çokbakar, 2010). Bu tanımlamalar bağlamında, kapitalist ekonomik gelişmelerle başlamış olan sürecin küreselleşme olarak tanımlandığını, küreselleşmenin bir durumdan ziyade bir zihniyeti ifade ettiği anlaşılmaktadır. Kapitalizmin özünde tek pazar olma amacı var olmaktadır. Bu amaç doğrultusunda bağımlılık ilişkileri

bağlamında küreselleşme ile örtüşür. Kapitalizmin büyüdüğü yerde küresel bağımlılık gerçekleşmektedir.

Ekonomik bir kavram olarak karşımıza çıkan “Küreselleşme”nin ortaya çıkardığı birçok dinamik bulunmaktadır. Teknoloji, bilim vb. alanlarda yaşanan gelişmeler bağlamında önemli sosyokültürel sonuçları olmaktadır. Kültür araştırmacısı olan Walter, yaptığı araştırmalarda küreselleşmenin etkilerinin kültürel alanda ekonomik ve siyasi alanda yaşanana nazaran daha büyük olduğunu söylemektedir. Hızlı değişen ve gelişen bilgi ve teknoloji, özellikle eğitilmiş insan gücü ihtiyacı doğurmakta ve bu durum eğitim politikalarını etkilemektedir. Eğitimci kimliğinin sorgulandığı daha nitelikli insan yetiştirme konusuna büyük önem verildiği görülmektedir (Zeren, 2006).

Kültür ürünü olan küreselleşmenin, aynı zamanda kültürün küreselleşmeden etkilenecek değişime uğraması; karşılıklı ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır (Talas ve Kaya, 2007). Kültürlerin birbirine yaklaşması anlamında bakılacak olursa küreselleşmenin toplumsal değişimi; kültürleri yakınlaştırırken birbirleri içerisinde yok olmaması demek olduğunu düşündüren bir ifade olarak karşımıza çıkmaktadır. Küresel iletişim ve imkanların yaygınlaşması, kültürlerin birleşip, milli kültürlerin bu birleşme ile yok olup, parçalanması demek değildir. Gerek Kapitalist (Marksistler) ve kültürel (Weberciler) tarafından gerek fonksiyonalistler, teorisyenlere göre küreselleşmenin, günümüzde dominant bir yere sahip olduğu konusunda fikir birliği içerisinde oldukları görülmektedir (aktaran Talas vd., 2007, s.152).

Sanat tarihi literatürlerine göre; küreselleşme ile ortaya çıkan ekonomi politikaları, olumlu ya da olumsuz sosyokültürel sonuçlar, toplumdaki değişimlere kayıtsız kalmayan, dönemin değişik dinamiklerine paralellik göstermekte olan sanatı ve sanatçıyı da etkilemiş olduğunu görmekteyiz. Çağdaş sanatta popüler sanatçılar, sanat piyasasında tıpkı ekonomik alanlarda olduğu gibi sanat alıcılarının dikkatini çekmeye yönelik şovlar yapmak durumunda kalmışlardır.

“Sanayi toplumu” sonrasında bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkisinin artmasıyla, bilgi çağı dediğimiz “enformasyon toplumu” kavramı ortaya çıkmaktadır (Zeren, 2006). Ortak veri kanallarına mahkum olan dijitalleşen bilgi metalaşmıştır. Tüm bu toplumsal ve kültürel etkiler karşısında sanat, neo-liberal sisteme ayak uydurmak durumunda kalmıştır. Kısa ve en açık tanımlaması Pierre Bourdieu’ya göre neo-liberalizm; saf pazar mantığının sürdürülmesine karşılık, kollektif yapıları ortadan kaldırmaya yönelik programdır. Günümüzde tüketimle

bağdaştırılan kapitalist sistem, bilgiyi metalaştırdığı gibi sanatı da küreselleşme bağlamında metalaştırmakta, aynı zamanda özgür ifadeyi arttırmaktadır.

Literatür taramalarına bakıldığında, küreselleşmenin sosyolojik sonuçlarından doğan enformasyon toplumunun en önemli unsurları bilim-teknoloji ve eğitim olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu alanların incelenmesi toplumda sanat ve sanat eğitimcisinin toplumun neresinde olduğunu ortaya koymaktadır. Küreselleşen eğitim anlayışının gelişmiş ülkelerde yöntem ve tekniklerinin entegrasyon olarak algılanması entegre olmak değildir. Eğitimin asıl amacı küreselleşme gibi olguların toplumsal ve bireysel sorunlarını aşmaya çalışmaktır (Zeren, 2006). Değişen dünyaya bireyleri ve toplumu, yeni değer, tutum ve değişimin gerçeklerine hazırlamak ancak eğitim sayesinde mümkün olabilecektir (Zeren, 2006). Eğitim çok genel bir kavram olmakla birlikte bu çalışmada ele alacağımız eğitim sanat eğitimi olacaktır. Sanat eğitime bakmadan önce kapitalist sistem ile paralellik gösteren küreselleşmenin sanata yansımalarına bakmak gerekmektedir.

Sosyokültürel sonuçlar her zaman sanat ve sanatçıyı etkilemiştir. Küreselleşme kavramının yaygınlık kazanma süreci, sanat tarihinde modern sanattan sonra gelen dönemi kapsamaktadır. Post-modern dediğimiz bu süreçte estetik anlayış ve sanat eserleri değişmektedir. Başka bir deyişle, artık sanatı güdüleyen toplumdur. Toplumu temsil eden sanat öznellikten uzaklaşarak iç dinamikliğini dış dinamiğe terk etmektedir (Kuspit, 2004). Post sanatçı bir ayna görevi üstlenmektedir. 1917 yılında Marcel Duchamp'ın Çeşme adlı eseriyle nesne gündelik hayatta asla erişemeyeceği ölçüde toplumsal açıdan dikkat çekici hale getirilmiştir (Kuspit, 2004). Eserin yarattığı toplumsal etki eserin ne olduğunun önüne geçmiştir. Bay Richard Mutt takma adıyla, bütün sanatçıların altı dolar karşılığında katılımına açık olan sergiye Duchamp R. Mutt, 1917 imzalı porselen bir pisuar göndermiştir. Ancak eser kabalık, basit bir nesne bir tür intihal olduğu gerekçesiyle sergilenmemiştir (Antment, 2008). Duchamp, bu eseriyle 20. Yüzyıl sanatının en etkili figürlerinden biri olmuştur. Önemli olan eserin Bay Mutt tarafından ele yapılıp yapılmadığı değil, pisuarı eser olarak seçmiş olmasıdır (Antment, 2008).

Şekil 1: Marcel Duchamp, Fountain (Çeşme), 1917 reproduksiyon 1964, Porselen, Tate Modern Museum, Londra

Temelinde sanatçının özgür olmasını savunan Dada hareketi yaklaşık olarak 1916-1923 yıllarını kapsamaktadır. New York ve Zürich’te aynı anda başlayan, savaştan etkilenen sanatçıların karamsarlık ve umutsuzluk etkileri ile oluşturdukları “Dadacılık” her şeye tepki, hiçliği, vazgeçilmişliği anlamsızlığı vurgulamak istemektedir (Huntürk, 2016).

I. Dünya Savaşı sonrasında sanatın odak noktasının Paris’ten New York’a kayması ile 1942 yılının sonunda Peggy Guggenheim’in galerisinde Marcel Duchamp’a ait Boite en Valise (Valizdeki Kutu) adlı eserin sergilenmesi küreselleşmeye giden yolun sanattaki aynası olarak örneklendirebiliriz.

Şekil 2: Marcel Duchamp, Boite en Valise (Valizdeki Kutu), 1941, Metropolitan Museum of Art

Duchamp’ın çalışması, Avrupa’dan gelen göçmen sanatçıların “kültürel nakli” kavramlarına değiniyordu (Hopkins, 2018). Soyut dışavurumcu sanatçı nesile dostane bir tavırla yaklaşır ancak eserinde hazır nesne kullanarak ironi yaratmaktadır. Kendi deyimi olan “retinal sanatı” dada hareketleri sırasında sergiledikleriyle 1912 yıllarından itibaren zaten bir kenara bırakmıştır (Hopkins, 2018). 1945 yılında Gerçeküstücü göçmenler, onun etkilerini

anlatan Andre Breton'un makalesi "Büyük Cam'ın Çözümlemesi" ni View adlı kendi çıkardıkları sanat dergisinde yayımladılar (Hopkins, 2018). Bu tarihsel örnekler bağlamında siyasi gelişmelerin ekonomik sosyokültürel ve toplumsal sonuçlarının sanat tarihindeki etkilerini görmekteyiz.

Çağımızda, enformasyon ve bilişim çağındaki değişimlerin etkisi altına giren toplumsal ve kültürel alan teknoloji ile birlikte ulusal anlamda sınırlılıkların önemini azaltmaktadır. Böylelikle ülkelerin birbirine bağımlılıkları artmaktadır (Zeren, 2006). Küreselleşme süreciyle birlikte özellikle eğitim kurumlarının, duvarlarının kaldırılıp sınır ötesine taşınması çağdaş eğitim anlayışı olarak benimsenmektedir (Zeren, 2006). Bozkurt'a göre; toplumda, kültürel yaşamda üretken kişiliklerin, katılıcı ve sorumluluk sahibi bireylerin yetişmesi sanat sayesinde olmaktadır (Bozkurt,2000). Bu durumda sanat eğitiminde de sanat eğitimcisinin küreselleşme çağındaki toplumun sosyokültürel sonuçlarını eğitim ortamına yansıtması söz konusu olmaktadır. Bu da ancak çok yönlü çokkültürlülük bilincine sahip olmayı gerektirmektedir. Bu bağlamda, küreselleşme ve sosyokültürel sonuçlarına göre çokkültürlülük, hibritleşme, eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramları incelenecektir.

2.2.2. Küreselleşmenin Sonuçları; Çokkültürlülük, Hibritleşme, Eklektisizm, Yurtsuzlaşma Kavramları

Toplumsal, ekonomik, teknolojik değişimler ile sürekli başkalaşım gösteren günümüz dünyasında, değişime ayak uydurmak durumunda kalan disiplinlerden birisi de sanattır. Bugün küreselleşen bir dünya içerisinde yaşamaktayız. Postmodern çağda, küreselleşmenin getirdiği sonuçlar; çokkültürlülük, hibritleşme, eklektisizm ve yurtsuzlaşma, sanat alanını dolayısıyla sanat eğitimini de etkisi altına almaktadır. Küreselleşen dünyamızda, bugün, birçok kültürden insan ile birlikte birçok ortamda, sanat platformunda, eğitim alanlarında, yaşamımızı devam ettirmektedir. Sanat eğitimcisinin bulunduğu çokkültürlü ortam ya da sanat eğitimcisinin ortama yani sınıfa getirmiş olduğu çokkültürlülük ve bunun akabinde gelen hibritleşme, eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramları, araştırmada bu başlık altında incelenmektedir.

1960'lı yıllarda, insan haklarının hareketliliği ile ortaya çıkmış olan, çokkültürlülük kavramı, alanyazında farklı bakış açılarıyla kendini göstermektedir. Olumlu bakış açısıyla ele alınan çokkültürlülük kavramının; farklılıkların ortaya çıkaracağı demokratikleşmeyi savunmakta olduğu anlaşılmaktadır. Olumsuz bakış açısıyla değerlendirilen aynı kavram, farklılaşmadan kaynaklanan nedenlerle toplumsal yapıya zarar veren, bütüncül olmayan bir

bakış açısı ile değerlendirilmektedir (Say, 2017). Bu araştırmada, çokkültürlülük kavramı, hem olumlu hem olumsuz bakış açısıyla ele alınıp, sanat eğitimi ve eğitimsi sorunsalı üzerine incelenmiştir. En genel tanımıyla farklı farklı kültürlerin birarada vücut bulmalarını şeklinde dile getirilmektedir.

Bir yanda, eşit değerlerin tanınması yolunda sahici olmayan, hegemonyacı bir taleple, öte yandan kendini etnik merkezli ölçütlere hapsedme arasında bir şeyin bulunması gerekir. Başka kültürler vardır; bizler de hem dünya ölçeğinde, hem de tek tek her toplumun içinde bu kültürlerle karışmış olarak yaşamak zorundayız (aktaran Say, 2017, s.33).

Postmodern dönem, çoğulcu ve çok kültürlü bir yaklaşımla biçimlenen, biçimin öne çıkarken içeriğin arka planda kaldığı, bireysellik ve etkileşimden oluşan özülle, eklektik yapısıyla kendini sanatta da gösterir. Postmodernist yaklaşım, önceki söylemlerin yeniden gündeme alındığı pastiş biçimi ile üslupların tekrar derlendiği, eklektik bir yapıya sahiptir. Parçalanmış yüzeylerin kendi içinde bir bütünlükle bir araya getirilmesi ile oluşturulan sanat yapıtları, teknolojik değişim ve gelişmeler tarafından parçalanmış zaman ve mekan olgusunu ifade eder biçimde kurgulanan eserlerle kendini göstermektedir (Fırıncı, 2012).

"Seçmecilik" olarak da ifade edilen eklektik sözcüğü güzel sanatlar, edebiyat, mimari, felsefe gibi alanlarda öne çıkan belirgin temaların ele alınıp, incelenerek birleştirici bir anlayış içinde yeniden kullanılması anlamına gelmektedir. Eklektisizmin sanatsal alanda kullanılan tanımları birbirine benzese de, kullanıldığı döneme veya üsluba göre farklı anlamlar taşıdığı görülmektedir.

Felsefe ve sanat her zaman etkileşim içerisinde olmuş iki disiplindir. Felsefe, birçok alanda olduğu gibi sanat alanında da etkili olmuştur. Sanat, bulunduğu dönem koşullarında oluşan tarihi olgular kadar felsefeden de bir o kadar etkilenmiş ve etkilenmeye devam etmektedir. Eklektisizm kavramını, sanat terimi ve felsefe terimi olarak ele alırsak; Sanat Terimleri Sözlüğü'nde, Turani (1993, s. 38) eklektisizmi, başka çağların sanatlarına yönelip, onların üsluplarından seçilen öğeleri yeni bir tasarım için kullanma eylemi olarak tanımlar. Rönesans'tan sonraki Maniyerist devir ressamlarının eklektisizme önem verdiklerini söyler. Felsefe Terimleri Sözlüğü'nde; Yunanca'da eklektikos (eklegein) yani seçmek anlamına gelen eklektik kavramını; kurulmuş olan dizgelerden değişik düşünceleri seçip alan ve bunları birleştirerek kendi öğretisi durumuna getiren (yöntem, düşünce, filozof) olarak tanımlamaktadır. İkinci tanımı ise; bir öğreti ya da dizge kurmak istemeyip, ortalıkta olan düşünceler dağarcığından kendilerine uygun gelen bir bu, bir şu düşüncüyü alarak benimseyen olarak tanımlamaktadır. Akarsu, seçmecilik terimini; (Aim. fkt/ekt/c/smus) (Fr. Ecfectisme)

(İng. Eclecticism) (es.t. İktıraf/ye): Kurulmuş olan dizgelerden değişik düşünceleri seçip alma ve kendi öğretisinde birleştirme yöntemi ve bu yöntemle çalışan filozofların öğretisi olarak tanımlanmıştır (Akarsu, 2007).

Sanatta eklektisizm, tamamıyla özgün olmayan, başka üslup, dönem, akım, uygarlıklardan alınan biçimsel öğeleri veya görüşlerden yepyeni bir bileşim yaratmış davranış, yapıt ve bu doğrultudaki sanatçıları kapsamaktadır (Sözen ve Tanyeli, 2010). 20. Yüzyıl'da küreselleşmenin getirdiği sonuçlar bağlamında eklektisizm belli bir zaman ve mekana takılı kalmadan gelişim ve değişim göstermektedir.

Yersiz-yurtsuzlaşma, daha sıkı bağlara bağlı olduğu kültürel deneyimine uzaklaşma anlamındadır. Küreselleşmenin sonuçlarına bağlı olarak küresel kültürün temellerini oluşturan kültürel fenomenleri tanımlayabilmek için kullandığımız bir terim olarak karşımıza yersiz-yurtsuzlaşma kavramı çıkmaktadır. Küreselleşmenin kültürel durumunun adı yurtsuzlaşma olmaktadır. Küreselleşmenin getirdiği sonuçlar ile yaşadığımız yerle kültürel rutinlerimiz, yaşantılarımız, kimliğimizi kökten değişime uğratmaktadır.

2.2.3 Küreselleşme ve Etnografik -Kültürel Göstergeleri

“Küreselleşme” fenomeni insan ilişkilerinin yoğunlaşması anlamını taşımaktadır. 1990'lı yıllardan itibaren ulaşımın kolaylaşması, teknolojik gelişmeler ile birlikte, küreselleşmenin sonuçlarından biri olan kültürel çeşitliliği ortaya çıkarmaktadır. Dünyada, kültürleşme ürünü olarak ortaya çağdaş kültürlerin hepsi küreselleşme sürecinin yarattığı kültürlerdir. İki ve ya daha fazla kültürün etkileşimi ile değişir ve yeni dinamik bileşenler yaratır. Küreselleşme sonucu toplumların kültürlenme süreci dış dünyaya, yabancı dil ve kültürlerle açılmaktadır. Günümüzde kitle iletişim araçları sayesinde sanal ortamda da kültürleşmek mümkün olabilmektedir (Eren, 2016).

Etnografi; etno (insan) ve grafi (tanımlama) kelimelerinin birleşimidir. Bir grubun davranışlarını doğrudan gözlemleyerek betimleme yapmak anlamında kullanılmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2008). Bir sınıf ortamında örnek verecek olursak; betimlemeler sınıfın sosyal atmosferini, öğrencinin yaşamışlıklarını, öğretmenin farklılıkları olan öğrencilere karşı tutumları ve tepkilerini; sınıf ortamının kurallarının nasıl belirlendiğini, uygulandığını vb. şeyleri tanımlamamızı sağlamaktadır. Kültür kavramının tek bir tanımlaması olmamakla birlikte, geniş kapsamlı olduğu görülmektedir. Tanımlamalarda ortak olarak; süreklilik, değişim, birikim, aktarım, değişebilir

olmak, dinamiklik, gelenek, görenek ve inanç kavramları yer almaktadır (San, 2019). Kültürün somut göstergeleri; araç-gereç, giyim-kuşam, yeme-içme gibi varlıkların haricinde sanatta, sanat ürünlerinde somutlaşmaktadır. Sanat ve kültür ayrılmaz bir bütündür (San, 2019).

Kültür aktarımında, örgün eğitimde işlenen derslerin hepsinde katkı payı olmaktadır. Ancak doğa ve fen bilimleri dersleri dışında günümüzde kültür dersleri olarak adlandırılmaya başlanan derslerle daha ağırlıklı olarak aktarılmaktadır (San, 2019). Kültür kavramının sanat ve sanat sorunsallarını içerdiği gibi sanat eğitimi de sanat öğretimini içermektedir. Sanat eğitiminin en çağdaş tanımıyla, kuramsal bilgilerin aktarımı ve iletilmesi ile uygulamalarının yaptırılması ve yaratıcı sanat dallarının aynı program içerisinde aktarımı söz konusudur (San, 2019). Çağdaş sanat eğitimiyle, çok yönlü, yorum ve kavrama becerilerine sahip, yenilikçi, toplumsal ve kültürel değişme süreçlerini anlayan bireyler yetiştirilebilecektir (San, 2019).

Küreselleşmenin etnografik ve kültürel göstergeleri; çağdaş sanat eğitimi ile daha anlaşılır ve doğru algılayan bireyler ile iletişime açık kültürü kendi içerisinde harmanlayabilen toplumlar olarak, sanatta ve diğer günlük kullanım ürünlerinde somutlaşmaktadır.

2.3. Küreselleşmenin Sonuçlarının, Göçün Çağdaş Sanata Yansımaları ve Eserler Üzerinde Etnografik-Kültürel Göstergelerinin Analizi

Çağdaş kavramı, TDK’da ifadesi (<https://sozluk.gov.tr/>); yaşadığı dönemin koşullarına uygun olan, dönemsel, modern, yenilik, zamani olarak tanımlanmaktadır. İngilizce Merriam-Webster sözlüğünde çağdaş için: “güncel (current, up-to date) aynı anda (simultane), eş zamanlı (simultane), eşlik eden, eş evli ve birlikte yaşayan kelimeleri eş anlamlı” olarak kullanılır. “Çağdaş kelimesinin köklerine Latince’ de modo (hemen şimdi) ve modernus’ta rastlanmaktadır. Çağdaş’ın İngilizcesi contemporary (dönemdeş, çağcıl, asri, modern); şimdi, hemen şimdi, var olan şey ve aynı döneme ait olan anlamlarına gelmektedir” (Williams, 2018, s. 251-252).

Çağdaş sanat; bir stilden söz edilemeyen, 19. Yüzyıl’ın ideolojisi liberalizmin yeniden yorumlanması olan neo-liberalizm felsefesine uygundur. Çağdaş Sanat, kendi estetiğini ve biçimini dayattığı ve özellikle 1945’lerden başlayarak soyut bir dille kendini ifade ederek modern form olarak ayırt edilen modern sanatın aksine, belirli bir tarz önermemektedir. Sanatta eserlerin biçim ve üslubuna göre aynılılık ya da farklılıklarına göre dönemlere (bağlamlara) ayırmaya çalışılmaktadır (Whitham, Pooke, 2010). Bunun nedeni sanatta iç içe geçmiş olan tanımlamalardaki karmaşıklığı açıklığa kavuşturmadır. Çağdaş sanat ile modern

sanat terimleri birbiri ile karıştırılmamalıdır. Modern sanat 1860-1960 yılları arasındaki sanatı incelemektedir. Ortalama 1980 yılından bu yana üretilen sanat eserleri için “Çağdaş Sanat” terimi kullanılmaktadır. Modern sanattan sonra anlamı ifade eden çağdaş sanat kavramı, önceleri modern sanat içerisinde yer alıyordu (aktaran Erdoğan, 2015, s.80). Çağdaş sanatta; modern sanattan ayrım olarak, güncel konularla plastik değerler kazanmış yoğunluk tercihi değil, siyasi ve fikri temelli yoğunluğu algılamayı gerektirmektedir (aktaran Erdoğan, 2015, s.80). Çağdaş sanat en temel tanımıyla, bu zamana ait olmak olarak tanımlanabilir (aktaran Erdoğan, 2015, s.80). Küreselleşmenin çelişkisi açısından ele alındığında; yeni çağın, eski sanatla sürdürülmesi olanaksızlaştırılmıştır. Fakat; liberalizm araçlarıyla açığa vurulan, küreselleşmenin araçlarıyla küreselleşmeye vurgu yapan, yine küreselleşme tarafından satılabilen bir devrim söz konusudur (Erdoğan, 2015). Genellikle “modern” olarak tanımlanan, “geç modernizm” “postmodernizm” gibi kavramlar kullanılan sanat kavramlarını “çağdaş” kelimesi ile ifade etmek daha doğrudur (Whitham, Pooke, 2010).

Chambers'ın (1994) "Göç, Kültür, Kimlik" adlı kitabında göç olgusunun konunun günümüz toplumunda daha çok öne çıktığını belirtmektedir. Günümüz toplumunda güncel bir olgu olan göç ve göçün sonuçları, sanat camiası tarafından bu konuya olan ilgiyi arttırmaktadır. Göç olgusu, görsel anlatımı etkilemekte ve sanatın toplum ile olan bağının anlaşılmasını sağlamaktadır (Baş, 2016).

İmge, zamanla oluşan bakış açısı içerisinde kültürel, toplumsal ve bireysel yaşantıların görsel somutluk kazanmasıdır. İmgelere yüklediği anlamlarla yaşamı değerlendiren birey, zamanla içinde olduğu toplumun kodlarını algılamaktadır (Erişti, 2016). 21. Yüzyıl’da ortaya çıkan kitle iletişim araçlarındaki ilerlemeler sayesinde yenilenen imge ve kültür güçlü bir sosyal etkiye sahip olmaktadır. Bu araçlar yoluyla yayılan değerler, toplumların yeni kimliklerini oluşturmaktadır (Erişti, 2016).

Sanat yapıtını analiz ederken, nasıl bir sosyal yapının betimlendiğini iyi tanımlamak gerekmektedir (Erinç, 2013). Sosyal yapının gelişimi, daha çağıl olması ve çağdaşlaşması sanat eserlerinden alınan mesaj ile bağlantılıdır (Erinç, 2013).

Küreselleşmenin doğal bir sonucu olan göç olgusu, günümüzün gündemini oluşturmaktadır. Bu bağlamda “Göç” temasının sanatçıya ve sanat ürünlerine yansımakta olduğu günümüz bienal ve sergilerinde görülmektedir. Leppert’e göre (2002), imgeler asıl görünen yerine görünenin temsilini gösterir (aktaran Erişti, 2016, s.77). Sanat ürünü ne olursa olsun (film, fotoğraf, animasyon, resim vb.) baktığımız şey insanın bilincidir. İnsan bilinci tarihin getirmiş olduğu bellek ve kültür ile oluşmaktadır. Görsel kültürün temelinde sosyoloji

ve sanat teorisi bulunmaktadır. Görsel kültür iki bakış açısına sahiptir; birincisi her yerde olan sanat eserlerinin temsil şekli, bunları üretici ve tüketici olarak seçme nedenimiz, ikincisi ise içerdikleri kodlar ve bizim nasıl anlamlandırdıklarımızdır (aktaran Erişti, 2016, s.78).

Görsel Kültür öğelerini incelerken, “Görsel kültür nesneleri neden göründükleri biçimde görünürler?” sorusu önemli olmaktadır. Üreticiler yani sanatçılar ve tüketiciler yani izleyiciler, Pazar ve kamu araçları görsel kültür nesnelerinin anlamlarına etki eden öğeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Nesne temelli yaklaşım ve yapı temelli yaklaşım olmak üzere sanat tarihinde nesnelerin incelemek üzere kullanılan iki temel yöntem olmaktadır (aktaran Erişti, 2016, s.88). Araştırmada, eserler üzerinde etnografik-kültürel göstergelerinin analizi, nesne temelli yöntem ile incelenmektedir. Konuyu ve anlamı merkeze alan bir yöntemdir. Sanat ürünlerinin içeriklerini sanat dışı şeyler bağlamında da analiz etmektedir. Bu inceleme türünün amacı, imgenin anlam bağının ortaya çıkarılmasıdır. Biçimci, formalist inceleme yöntemleri anlamın çözülmesinde yeterli olmamaktadır (Erişti, 2016).

2.4. Eğitimci Kimliği ve Sanat Eğitimcisi Kimliği

Araştırmada bu başlık altında “Eğitimci ve Sanat Eğitimcisi Kimliği” bağlamında, öncelikle eğitim, öğretim ve sanat eğitimi kavramlarına değinilecektir.

Eğitim; bireyde eylem değiştirme pratikleridir. Deneyimleri sonucu bilerek ve isteyerek davranış değiştirme sürecidir (aktaran Artut, 2013, s. 95). Eğitim insanoğlunun yaratılışından itibaren sürüp gelmektedir. Birey toplumda var olabilmek için etkileşim yoluyla canlı ya da cansız çevreden öğrenmiş ve öğrenmeye devam etmektedir. Öğrenme dediğimiz yani insanların davranışlarını değiştiren her durumda eğitim sürecinden söz etmek mümkündür (aktaran Artut, 2013, s. 95).

Öğrenme kavramı ise Artut’a göre;

“İnsanlar yaşamları boyunca karşılaştıkları çeşitli durumlarla etkileşim içinde bulunurlar. Öğrenme bu etkileşim sonucu kişide oluşan kalıcı davranış değişimleridir. Başka bir deyimle öğrenme, bilgiyi algılama- kavrama, kaydetme , hatırlama ve kullanma- uygulama sürecidir” (Artut, 2013, s. 96).

Psikolojide, fizyolojik bir olay olarak kabul edilen öğrenmenin gerçekleşebilmesi için üç ölçüt vardır; birincisi davranışta değişim, ikincisi davranışlardaki değişimin kalıcı olması, üçüncüsü ise davranışlardaki bu değişimin bir etkileşim süreciyle yani bireyin yaşantısı yoluyla olan bir yaşantı ürünü olmasıdır (Artut, 2013, s. 96).

San'a göre sanat eğitimi, konusu güzel sanatların tüm alanlarını, yani plastik sanatlar, yazınsal ve işitsel sanat alanlarının hepsini kapsayan okul içi ve dışı, kuramsal ve uygulamalı yaratıcı sanat eğitimidir (San, 2019). Sanat pratikleri bireyleri, sadece sanatçı olarak yetiştirmeye istinaden değil yaşantı ve deneyimler sayesinde bilimde, sanatta, teknolojiye, yaratıcı düşünce üretebilen olarak yetiştirmek demektir (San, 2019). Sanat eğitimi ile bireyin duygusal ve fiziksel bütünlüğü içerisinde, estetik kaygı, yaratıcı yönünün ve yetenek gücünün geliştirilmesi esastır. Sanat eğitimi, bireyin sanatsal değerlere bakış açısını geliştirme çabasıdır. Çağdaş sanat eğitimi, beceri ve ustalaşmayı hedef almayan, bireyin yaratıcı potansiyelini ortaya çıkararak, sanatsal ön yargılarından kurtulmuş, sanattan anlayan bireyler olarak yetiştirilmesini hedefler (Artut, 2013). Sanat eğitimi, toplumsal yaşamımızda duyarlılığı arttırmakta ve algılama seviyesini arttırmaktadır. Sanat sayesinde sorumluluk bilinci ve öz güveni yüksek, üretken insanların varlığı sağlanmaktadır.

Sanat Kuramı, sanatın doğuşundan başlayıp, sanatın algılanması, izlenmesi, tüketilmesi, nitelikleri, türleri, evrimi ve bunun gibi kısaca tüm yönleri ile ilgilenmektedir. Sanat eğitimi kuramı ise sanat eğitimi bilimi süreçlerini ortaya koyar, pedagoji, kültür, siyaset, sosyoloji, ekonomi, ideoloji ve buna benzer etkileşimlerinin dinamiğini ortaya çıkarmaya yönelik tümel sanat eğitimi sorunlarını açığa kavuşturma eylemindedir (San, 2016).

Öğretme, özellikle okul vb. ortamda kurgulanan amaçlı etkinliklerin tümüne denir (Artut, 2013). Varoluşçu felsefeci Alman filozof Martin Heidegger'e göre; öğrenmeden daha zor olan öğretmedir. Öğretmenin en asli işi öğrenmeyi öğretmektir (Artut, 2013). Carl R. Rogers'a göre; öğretimi genel anlamda bilgi verme, bilgi açıklama ve ya öğrencinin bilmesini sağlama eylemi olmadığını bu konularla kendisinin ilgilenmediğini belirtmektedir. Rogers, eğitim ve öğretimin amacının insanın doğasında var olan keşfetme ve öğrenme potansiyelini nasıl öğrenip ortaya çıkaracakları konusunda kolaylaştırıcı olması gerektiğini savunmaktadır (aktaran Artut, 2013, s. 99).

Sanat eğitimcisi, sanatlar eğitim bilimcisi (pedagogu) başka bir deyişle sanatlar eğitmeni ya da sanatlar öğretmeni; eğitim bilimleri bağlamında sanatsal bilgi verilmesini planlayan, uygulamalarla birlikte bu bilgi akışını yapan ve sonucunu değerlendiren kişidir (San, 2019). Sanat eğitimcisi, öğrencileri güzel sanatlar alanında derinlemesine bilgilendirerek, sanatların özüne inmesini sağlayacak kişidir (San, 2019). Dolayısıyla sanat eğitimcisi kimliği; sanatı öğreten, uygulatan, değerlendiren dışında, aynı zamanda sanatı özümseten, sanattan anlayan bireyler yetiştiren kimliğe sahiptir. Günümüzde, çağdaş sanat eğitimcisi kimliği ise, sürekli değişen, zaman ve mekana göre gelişen sanatı takip eden bunun bilincinde olan, küreselleşmenin sonuçlarını içeren temel kavramlar çerçevesindeki sosyal,

kültürel olguların, değişimlerin farkında olan ve çağdaş eğitim süreçlerinde ve uygulamalarında çağdaş kalmayı başaran kimliğe sahip birey özelliklerini gerektirmektedir.

2.5.Küreselleşmenin Sonuçları ve Sanat Eğitimsi Kimliği Sorunsalı

Küreselleşmenin, kökenleri ve tarihsel gelişimi kapitalizmden doğmaktadır. Öncelikle dünya pazarının yaratılmasını amaçlayan kapitalist üretim, tüm dünyaya yayılmayı hedefleyen farklı bir dünya sisteminin yaratılmasını başlattığı bir olgu olarak küreselleşme adı altında kullanılmaktadır (Kızılçelik, 2001). 19. Yüzyıla hakim olan küreselleşme, yeni bir olgu olarak karşımıza çıkarılmıştır. Ancak kapitalizmin diasporası¹ bağlamında karşımıza çıkmaktadır (Kızılçelik, 2001). Bauman’a göre “Küreselleşme” herkesi aynı şekilde etkileyen, geri dönüşü olmayan bir süreç olmakla birlikte kaçınılamayacak bir kaderdir olduğudur (Bauman, 1998). Buna bağlı olarak küreselleşmenin siyasi ve toplumsal sonuçları, her alan ve dolayısıyla bilime, teknolojiye, sanata, sanat eğitimsi kimliğine yansımaktadır.

Sanat eğitimsi genel olarak, güzel sanatlar ve popüler kültürün postmodern bağlamında şekillenmektedir. Modernist sanat eğitimcileri popüler estetik terimi ile çalışmaktadır. Sanat eğitimsi kimliği sorunsallarından birisi, sadece sanat eserine karşı olan popülerliği anlamak değil, aynı zamanda öğrencilerin günlük varoluşlarını tetikleyen popüler olanı anlamak zorunluluk haline gelmektedir. Popüler kültür toplumsal bağlamda eleştirmeye yönelik olduğu için bir yandan toplumsal eşitliği yeniden ürettiği için ticari boyutu sürekli kıldığı için kınar, diğer yandan geleneksele zarar verdiği için kınamaktadır.

Sosyal bir varlık olan insanın, deneyimler, toplumsal gelişim ve yaşanmışlıklar ile oluşturduğu hafıza, eylemleri ile somutlaşmaktadır. Sanat eğitimsi kimliğini taşıyan birey, bireysel ve kültürel bellek ya da hafızası ile sanat eğitimi uygulamalarında, sanat eğitimi alan bireyler üzerinde etkileyici bir öneme sahip olmaktadır. Sanat eğitimi verirken yaşayacağı sorunsal toplumun gelecek nesillere aktarımı açısından oldukça önemli yere sahip olmaktadır. Sanat eğitiminde dolayısıyla sanat eğitimcisini etkileyen sorunsallar benzer özellikler taşıyalar da ülkeden ülkeye çeşitleri, öncelikleri ve boyutları farklılık göstermektedir (Artut, 2013). Sanat eğitimi veya sanat eğitimsi kimliği sorunsalları, toplumsal, ekonomik, çevresel, kişisel, denetim ve yönetsel, politik yapıdan ya da ölçme ve değerlendirmeye yönelik sorunlar

¹ Diaspora, Yunanca dia (için, dolayı) ve sporos (tohum) kelimelerinden türeyen diaspora kelimesi, “sağa sola dağılmış/saçılmış tohumlar” anlamlarına gelmektedir. Bazı yazarlar ise, diaspora kelimesinin dia ve speirein kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşan ve “saçılma” anlamına gelen diaspeirein kelimesinden türediğini belirtmektedir (Bauman, 2010).

oluşturabilmektedir (Artut, 2013). Araştırma Küreselleşmenin sonuçlarına göre oluşan sanat eğitimsi kimliği ve sanat eğitimsi kimliği sorunsalı üzerinde durmaktadır.

Küreselleşmenin sonuçlarına göre değişen dünyada sanat eğitimsi sorunsalının bir diğeri ise çeşitli kültür ve değişik tarihsel dönemlere ilişkin sanat ürünleriyle tanıştırmalarının gerekliliğidir (San, 2016). Çok kültürlü ve disiplinler arası olan sanatı anlamak için sanat eğitimsinin yeterli düzeyde yabancı dil ve teknoloji bilgisinin sanat eserlerini anlama ve öğrencilere aktarma konusundaki gerekliliği bir sorunsaldır. Özetle, küreselleşmenin sonuçlarına göre çokkültürlülük, eklektisizm, hibritleşme ve yurtsuzlaşma kavramlarını günümüz popülerini anlama kapsamında sanat eğitimsi kimliğinin farklılaşmasını dinamik kalma sorunsalı yaşamaktadır. Aynı zamanda gelenekseli koruma ve aktarma bağlamında özünden kopmama sorunsalı ile karşı karşıya kalmaktadır.

2.5.1.Göç ve Sanat Eğitimsi Kimliği Sorunsalı

Göç, toplumsal bir olgudur, sanattan ayrı düşünilemeyen toplum, sanata doğrudan ya da dolaylı olarak etki etmektedir. Ulusal ve uluslararası göç hareketleri, beraberinde küreselleşmenin sonuçlarını toplumda yansıması olarak sanata somutlaşıp yerini bulmaktadır.

Göç ya da göç etmek; çeşitli nedenlerden dolayı mekan değiştirmek anlamına gelmektedir. Bu nedenler, siyasi, ekonomik, politik, coğrafi şartlar, savaş gibi nedenler olmakla birlikte zorunlu ya da isteyerek gerçekleşebilmektedir. Araştırma kapsamında da başka coğrafyalarda bulunmuş veya göç etmiş sanat eğitimcileri ile görüşmeler yolu ile konu kapsamında veriler de ortaya koyulmaktadır.

Göç ve küreselleşme kavramları birbirleri ile ilişki içerisinde bütünlük sağlamakta olan kavramlardır. “Küreselleşme” “Göç” ün dolanımını sağlayan bir kavramdır. Küreselleşmenin sonuçlarından olan yurtsuzlaşma kavramı bağlamında global insan sayesinde kent oluşumları kültürel yönden farklılaşmaktadır. Kentler devletleri, devletler politikaları oluştururken birbirine bağlanma yoluyla küreselleşme hareketini oluşturmuşlardır. Günümüz sanatçısının resmettiği nesnelerin ve biçimlerin seçimlerine; bu seçimleri yaparlarken psikolojik tutumlarına bakacak olursak, sanatın, zamanının toplum yapısının ne kadar ayrılmaz bir parçası olduğunu görebiliriz (aktaran Baş, 2016). Göç ve küreselleşme, toplumla iç içe geçmiş olan sanata katkı sağlamakta sanatın ve sanatçının bakış açısına yön vermektedir (Baş, 2016). Sanattaki gelişmeleri yakından takip eden çağdaş sanat eğitimsi bu değişim ve gelişmeleri sanat eğitimi ortamına ve uygulamalarına yansıtmaları öngörülmektedir.

Günümüzde, sanatlar eğitimbiliminde insan, duyu, duygu, hayal gücü ve imgeleminin beyindeki önemli varlığını bilerek hareket etmektedir (San, 2019). Çağdaş sanat eğitimiyle, sanat sorunlarını tüm yönleriyle ele alınarak eğitilen bireyin, sorgulama, çok yönlü düşünme becerilerine sahip, yaşadığı zamandaki her türlü gelişim ve değişime hazır, hoş görülü ve dinamik bir kimliğe sahip olacağı açıkça görülmektedir (San, 2019). “Sanat Yoluyla Eğitim” ile “Sanat İçin Eğitim” farklı eğilim ve beklentilere sahiptirler. Sanat yoluyla eğitimde, bireyin dengeli ve uyumlu kişilik geliştirmesi, önce bireye dolaylı yoldan topluma yönelik eğitimidir. Sanat için eğitim, bireyde var olan yeteneklerin geliştirilmesi, doğrudan topluma yönelik, çağıyla bağdaşmaya dayalı eğitimidir (San, 2019). Sanat eğitimcisinin amacı; yapılan üzerinde düşünebilen, toplumla bağdaşmaya çalışan, dünyayla ve günümüz sanatıyla barışık, kendini gerçekleştirmeye yönelik bireyler yetiştirmek olmalıdır (San, 2019).

Toplumu ve sanatı etkileyen göç; Sanat eğitimini yani sanat eğitimcisi kimliğini de pozitif ve negatif olarak etkilemektedir. Küreselleşmenin sonuçlarını her alanda görebildiğimiz günümüz dünyasında, sanat eğitimcisi bireylerin, değişen dünya gerçeklerine kendilerini hazırlaması bir gereklilik teşkil etmektedir. Bu değişen şartlara yeni ve sürekli gelişmekte olan tutum ve değerler ile donanmak sanat eğitimcisi kimliği sorunsalının başında gelmektedir. Bireylerin, küreselleşen dünya sonuçları bağlamında, çokkültürlü sanat eğitimi ortamında, sanat eğitimi yoluyla yetiştirilmesi, ancak yeni dünyaya ayak uydurmuş sanat eğitimcisi kimliğinin oluşumu ile bağlantılı bir sorunsal olarak görülebilmektedir. (Zeren, 2006). Sanat eğitimcisini tanımlarken, eğitimbilimini ile donanmış, sanat bilgilerini uygulamalarla birlikte verilmesini planlayan ve değerlendiren eğitimci olarak tanımlamıştık (San, 2016). Burada dikkat çeken konu planlama ve değerlendirme yapma kısmı olmaktadır. Sanat eğitimcisi planlamalarını oluştururken ya da değerlendirmelerini yaparken üst merci tarafından belirlenen sistemde takılı kalma sorunsalı yaşayabilmektedir.

2.6. Küreselleşmenin Sonuçları ve Çağdaş Sanat Eğitimi Uygulamaları

Küreselleşmenin sonuçları, çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramları bağlamında çağdaş sanat eğitimi uygulamalarındaki verimlilik ve farkındalık ancak sanat eğitimcisi tarafından uygun bir yöntem/lerin belirlenmesiyle sağlanabilmektedir. Bu başlık altında, küreselleşmenin sonuçları ve çağdaş sanat eğitimi, çağdaş sanat eğitimi yöntemleri ve uygulamaları bağlantısına değinilecektir.

Eğitimde yöntem kavramı, bireylere yeni ve istendik davranışların nasıl kazandırılacağı sorunsalı ile alakalı bir kavramdır. Eğitim hedeflerini gerçekleştirebilmek için uygun eğitim yöntemi/lerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu sebeple eğitimcilerin derslere göre değişen yöntemleri pratik edebilmeleri ve bunları bilmeleri gerekmektedir (Artut, 2013).

Sanat eğitiminde, genel öğretim yöntemlerinden, gösterme, soru-cevap, anlatma, yaparak öğrenme gibi yöntemlerinin harmanlanarak kullanıldığı görülmektedir. Sanat eğitimcisi, dersinde kullanmak üzere kendine bu yöntemlerden bir ya da bir kaçını seçip, uygulamak gibi bir sınırlama getirmek zorunda değildir (aktaran Artut, 2013, s. 135). Küreselleşmenin sonuçlarına göre çokkültürlü bir ortamda sanat eğitimi yöntem ve uygulamaları sınırlandırılmamaktadır. Ülkemizde genellikle branş öğretmenleri tarafından kullanılan sanat eğitimi yöntemleri, eğitimcinin bilgi birikimi, ilgi ve yaşantılarına göre belirlenmektedir. Bu da birbirinden farklı bağımsız, kopuk projelerin ve etkinliklerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Artut, 2013).

Küreselleşmenin sonuçlarına göre, sanat eğitimcisinin kişiliği, tarzı, eğitim hakkındaki görüşleri ve tutumları, öğrencilerle kurduğu iletişim dili yöntem ve uygulamaların ne düzeyde etkili kullanılacağını belirler (aktaran Artut, 2013, s. 136). Küreselleşme Çağı'nda yaşayan çağdaş sanat eğitimcisi kimliği, çağdaş sanat eğitimi uygulamalarının verimliliği ve bu konu kapsamında, öğrencilerde oluşturmaya beklenen farkındalık konusunda etkili olabilmektedir.

2.7.İlgili Yayınlar

Bu bölümde araştırma kapsamında taranan, yurtiçi ve yurtdışı araştırmalar olmak üzere iki ana başlık altında ilgili yayın ve araştırmalar verilmektedir.

2.7.1. Yurtiçi Yayınlar

Araştırmanın merkezini oluşturan, 1945 yılından başlayarak çağdaş sanat kapsamında, Postmodern dönemden günümüz sanatına kadar olan süreçte etkili olan, “Küreselleşme” kavramı ve “Küreselleşmenin Sonuçları” bağlamında “Küreselleşme” ayrıca Küreselleşmenin sonuçları; çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm ve yurtsuzlaşmanın çağdaş sanat ile ilişkisi ile ilgili yurtiçi yayın ve araştırmalara aşağıda yer verilmektedir.

Kızılcelik (2001) ‘‘Küreselleşme ve Sosyal Bilimler’’ adlı kitabında küreselleşme kavramını Sosyal Bilimler üzerinden ele almaktadır. Küreselleşmenin aslında kökenlerinin, 19. Yüzyıl’da Batı’da hakim olan kültürel, sosyo-ekonomik bir yapılanma olan kapitalizme dayandığını ortaya koymaktadır. Bu kapitalist üretim tarzının, 20. Yüzyıl’ın sonlarında tüm dünyaya yayıldığını irdelemektedir. Günümüz dünyasında toplumları kimliksizleştiren, ulusal bağımsızlığı tehdit eden küreselleşmeye özellikle sosyal bilimler ile ilgilenenlerin tepki göstermesi gerekliliğini savunmaktadır. İlgili araştırma bu çalışmanın problem durumunu oluşturan küreselleşme kavramına değinmektedir.

Sönmez (2018) ‘‘Resim Sanatında Melezleşmenin Portre zerine Yansımaları’’ adlı Yüksek Lisans Tez alışmasında, 20. Yüzyıl’dan bugüne kadar sanatsal gelişmeler bağlamında Batı resim sanatında portre çalışmalarını melez görüntüler üzerinden incelemektedir. Modernizm sonrası toplumsal kimlik yapılarının sınırlandırılmış kimlik yapısı olarak oluşturulmasıyla, toplumun yapısında görülen parçalanmanın sanata etkisini ele almaktadır. Günümüzün değişen değerleri, küreselleşme, kitle iletişim araçları ile postmodern toplumda kimliğin, farklılıkları ön plana çıkaran, çoğulcu, değişken kimlik yapısı ile ortak bir paydada eş zamanlı olarak melezleşmesi üzerinde durmaktadır. Araştırmada küreselleşmenin etkisiyle, kitle iletişim araçları tarafından tüketiciler kimliklerin oluşması ve melezleşmenin oluşumu portre incelemeleriyle sanat sosyolojisi olarak incelenmiştir. İlgili araştırma, bu çalışmanın problem durumundaki küreselleşmenin sonuçlarına göre melezleşme ve kimlik kavramlarına katkı sağlamaktadır.

Güner (2018) ‘‘Küreselleşme Sürecinde Sanatta tekillik’’ başlıklı Doktora Tezinde küreselleşme sürecinde meydana gelen sorunları, kültürel, kimlik ve politik açıdan incelemektedir. Batı dışında kalan sanat alanlarını temsiliyet modelleri, varoluş biçimleri, görünür olmaları üzerine odaklanmaktadır. Araştırmada, Doğulu ve Orta Doğulu vb. sanatçıların küresel sürece uyumunu ve kendini oryantelize edip etmeme meselesi üzerinden tartışmaktadır. Küresel ekonomi ve kültür alanının çalışma şekillerini inceleyip çözümlenmektedir. Post-kolonyalizm, Batıcılık ve Self-Orientalism, Post-fordizm² kavramları üzerinde durmaktadır. Bu kavramlar bağlamında küreselleşme sürecindeki temsiliyet sorunlarına yönelik Batı eğitimi olarak kendileri uluslararası sanat pazarlarında yer almaya çalışan sanatçıların yaklaşımlarının hangi açılardan irdelenebileceğine değinmektedir.

² Fordizm: Kapitalist medeniyette yeni bir dönemi başlatan, planlı ekonomiye geçişe damgasını vuran, yalnızca ,retimi değil bireyi de planlayan, yeni bir işçi (ve insan) tipi yaratmak için hayatının en mahrem alanlarını işgal eden ve bir montaj hattı ile sınırlı kalmayan yaklaşımdır.

Küreselleşme ile ortaya çıkan günümüz sanat politikalarını, eleştirel, uzlaşımsal, müzakereci stratejiler bağlamında değerlendirmektedir. İlgili araştırma, bu çalışmanın örneklemini oluşturan göç eden sanatçıları irdeleyerek katkı sağlamaktadır.

Ceviz (2018) “Çağdaş Sanata Yansımalarıyla 1980 Sonrası Sanatta Kültürün Özelleştirilmesi ve Küreselleşme Olgusu” başlıklı Yüksek Lisans Tezinde, 1980’li yıllardan itibaren küreselleşme ve özelleştirme kapsamında sanatın ve sanatçının rolünü incelemektedir. Araştırma, tüm dünyayı etkisi altına alan küreselleşen ekonomik politikaların sanat ve kültüre olan etkisine odaklanmaktadır. Araştırmanın birinci kısmında küreselleşme kavramından başlayıp neo-liberalizme değinilmektedir. İkinci kısımda 1980 sonrası küresel sanat piyasasından bahsedilmektedir. Son bölümde ise şirketlerin çıkarları doğrultusunda sanatı hangi şekillerde kullandıkları vurgulanmaktadır. İlgili araştırma, bu çalışmanın sınırlılıklarını oluşturan çağdaş sanat eserlerin anlaşılmasına ve incelenmesine katkı sağlamaktadır.

Çokbakar (2011) “Küreselleşme ve Sanat” başlıklı Yüksek Lisans Tezinde, küreselleşme kavramını, toplumsal ve sanata olan etkilerini irdelemektedir. Küreselleşme pazarında rol oynayan sanatçı, sanat eseri pazarlamaları, küratör ve sanat eleştirmenlerine odaklanmaktadır. Birinci bölümde kuramsal çerçeve ile küreselleşme kavramı incelenmektedir. İkinci bölümde sanatın küreselleşmesinin Türkiye üzerindeki etkilerine

değinilmektedir. Üçüncü bölümde son dönem resim sanatındaki metalaşma örnekleri ele alınmaktadır. Küreselleşen sanat pazarında uluslararası bienaller ile Türkiye’nin bienallerde yer alması ve küreselleşme sürecine gösterdiği uyum çeşitli görüşler bağlamında değerlendirilmektedir. İlgili araştırma bu çalışmanın problem durumunu oluşturan küreselleşmenin sonuçlarının çağdaş sanat üzerine yansımalarına katkıda bulunmaktadır.

Eren (2016) Küreselleşme fenomeninin sonucu olan sanat pazarındaki mikroekonomi, günümüz bilgi teknolojileri ve medyası ile özgürlük ve denetim paradigması oluşturmakta olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum Türkiye’de İstanbul’un megapol öznesi olarak önem kazanmasını irdelemektedir. Bu bağlamda oluşan pazara yönelik yapılan sergiler, kullanılan malzeme ve konular değişim ve gelişim göstermekte olduğunu sanatçı, sergi ve bienal örnekleriyle analiz etmektedir. İlgili araştırma bu çalışmanın problem durumunu oluşturan küreselleşmenin sonuçlarının çağdaş sanat üzerine yansımalarına katkıda bulunmaktadır.

Bulut (2006) “Grafik Tasarımda Çok Kültürlülük” başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışmasında, çokkültürlülük tanımını ele almaktadır. Kültürü ele alarak kültür ve grafik tasarım ilişkisini çokkültürlülük üzerinden irdelemek araştırmanın en önemli sorunsalını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda ilk bölümde kültür kavramının açılımı ile yerel kültür ve grafik tasarım ilişkisi incelenmektedir. Uygulamalı olarak yerel tasarım örnekleri verilmektedir. İkinci bölümde ise küreselleşmenin sonucu olarak küresel ekonomi ve kültür açıklanmaktadır. Üçüncü bölümde çokkültürlülük kapsamında kimlik, dil kavramları üzerinde durulmaktadır. Çokkültürlülüğü benimsemiş ülke markaları üzerinden grafik tasarım örneklemeleri yapılmaktadır. İlgili araştırma, bu çalışmanın küreselleşmenin sonuçları bağlamında çokkültürlülük kavramına kimlik, kültür, ekonomi, dil vb. alanlarda değerlendirip ışık tutmaktadır.

Aytekin, Cambazoglu (1999) “İkinci Dünya Savaşı Sonrası Çağdaş Batı Resminde Yeni Figüratif Eğilimler” başlıklı araştırmasında, çağdaş toplumlar da çağdaş sanatın oluşumu, II. Dünya Savaşı sonrası, özellikle 1945 sonrası toplumsal yapıdaki değişimler, varoluşçuluk, hümanizm ve bireyselleşen sanatı ele almaktadır. 1960 sonrası toplumsal yapıdaki değişimler ve yeni figür anlayışını yeni gerçekçilik, yeni dada- pop sanatı, yeni figürasyon, hiperrealizm- fotogerçekçilik ve son olarak da toplumsal teori olarak postmodernizm ve figüratif resimde, pattern painting, yeni dışavurumculuk, yeni klasizm içerisinde yeralan çağdaş eser yorumları ve postmodernite, değişen toplumsal yapı ve resim sanatındaki figür anlayışındaki değişimleri, küreselleşmenin sonuçları ile ilişkisi bağlantılı konuları ele alması nedeni ile araştırmaya kuramsal katkı sağlamaktadır.

Erinç (2009) “Sanat Sosyolojisine Giriş” adlı kitabında, sanat yapıtlarını farklı açılardan incelenebileceği görüşü üzerinde durmaktadır. Sanat bireyi, bireyin sanatı kapsaması nedeniyle sanatı sosyolojik ölçütlerle değerlendirmektedir. Sanatın, toplumların kimliği olduğu vurgusunu yapmaktadır. Kitap, sanatı sosyolojik açıdan ele almanın nedenleri ve tanımlamalar içeren bir giriş kitabı çalışmasıdır. İlgili araştırma, bu çalışmanın küreselleşmenin sonuçlarını açıklama bağlamındaki kavramların sanat sosyolojisi alanında araştırılmasına katkı sağlamaktadır.

Araştırmada “Küreselleşmenin Sonuçlarının ve Göçün Çağdaş Sanata Yansımaları” na değinilen kısmı ile ilgili yayın ve araştırmalar aşağıda verilmiştir.

Baş (2016) “1990 Sonrası Göçle Gelen Kültürel Etkileşimin Disiplinlerarası Sanata Yansıması” başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışmasında göç olgusuna, göçün topluma ve sanata yansımasını ele almaktadır. Yakın zamanda küreselleşme hareketlerinin mekânsal ve bireysel

sonuçları ile göç, mülteci vb. kavramları, göç süreçlerine değinmektedir. Sanatçıların çeşitli aktivist performanslar ile yalnızlık, kent olgusu gibi imgeler ile dile getirilen göç kavramının disiplinler arası sanata konu olmasına vurgu yapmaktadır. Ayrıca sanatçının etnik olarak sosyal etkileşim ile ortaya koydukları çalışmaların tarihsel süzgeçte değerlendirmektedir. İlgili araştırmada, sanat eserleri göç olgusu bağlamında görsel yapıt örnekleriyle tartışılmaktadır. Bu araştırmanın alt problem durumunu oluşturan göç olgusunun disiplinlararası sanatta yansımalarını inceleme açısından katkı sağlamaktadır.

Ak (2018) “Bir Güncel Sanat Projesi Olarak Göç; Sınırlar Ve Hayaller” başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışmasında, göç olgusunu sanat yorumları ve disiplinler arası yöntemlerle incelemektedir. Küreselleşen dünyada insanın yeri, sanatçı bakış açısı kullanılarak irdelenmektedir. Göçebecilik, mültecilik, yok sayılma vb. terimlerine değinmektedir. Küreselleşme, sınırların kalkması, oryantalizm (şarkiyatçılık), kolonileşme, gettolaşma kavramları postkolonyalizm ile ortaya çıkmakta olduğuna vurgu yapmaktadır. Yeni kimlik yorumlamaları sonucunda sanat medialarının çıktığını ortaya koymaktadır. Araştırma kapsamında tartışma ve sonuç olarak kesintili var olma durumunun yaratıldığı sonucu doğmaktadır. İlgili araştırmada, bu çalışmanın alt problem durumunu oluşturan göç olgusunun sanatsal yorumları ve değerlendirmeleri çalışmaya katkı sağlamaktadır.

Seyitvan (2017) "Çağdaş Sanat Bağlamında Göç ve Mültecilik" başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışmasında konuyla bağlantılı olarak küreselleşme süreci ve sonuçları kapsamında göç, çağdaş sanat içerisinde yersizlik, yurtsuzluk, göçebe sanat, sanatçılar, kimlikler, üretimler vb. kavramlar irdelenmektedir. Sanatçıların eserleri hayat öykülerine değinilerek analiz edilmektedir. Sanatçının yaşadığı coğrafyada kültürlerinin sanatsal etkilerinin olasılığı çözümlenmektedir. Araştırmanın ana konusu, Avrupa'ya göç eden sanatçıların neden oraya göç ettikleri ve çalışmalarını orada nasıl devam ettirdikleri, göç etmeden önceki çalışmalarıyla göç ettikten sonraki çalışmalarının kıyaslanması, sosyolojik değişimleri sanat üretimlerine yansıtıp yansıtmadıkları oluşturmaktadır. Tezin temel konusu bağlamında, göç eden sanatçıların yerel ve evrensel yönelimlerle ürettikleri sanat ürünlerinin çağdaş sanata yeni ve farklı bir boyut kazandırmakta olduğu sonucuna varılmaktadır. İlgili araştırma, bu araştırmada kavramsal çerçevede incelenen göç olgusunu ve bunun sanat ve sanatçıya yansımalarına ışık tutmaktadır.

Araştırmada, küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitimi ve çağdaş sanat eğitimcisi kimliği üzerine etkileri bağlamında “Sanat Eğitimi” , “Sanat Eğitimcisi” ve “Sanat Eğitimcisi Kimliği” ile ilgili yayın ve araştırmalara aşağıda yer verilmektedir.

İlge (2014) “Kimlik Politikalarının Sanattaki Yansımaları” başlıklı Yüksek Lisans Tezinde, kimlik kavramını, sanat ile politika bağlamında kimlik kavramının şiddetle olan bağına irdellemektedir. Küreselleşmenin sonuçları üzerine Batı dünyasında yaşanan değişimlerin kimlik kavramı üzerindeki etkisine değinilmektedir. Küreselleşmenin sonuçları ile kimlik politikalarının sanata etkileri uluslararası ve Türkiye’den sanatçı ve sanatçıların ürettikleri yapıtlara değinilerek irdelenmektedir. İlgili araştırma, bu çalışmanın problem durumunu oluşturan kimlik kavramını araştırma konusunda katkı sağlamaktadır.

Kayıran (2014) “Çoklu 'Sanat kimliği’” başlıklı Sanatta Yeterlilik Tezinde, günümüz sanat dünyasında küreselleşmenin sonuçları ile bir sanatçı portresi yaratılmaya çalışılmakta olduğunu ortaya koymaktadır. Bu portre, küreselleşen sanatın etkilerinin günümüz sanatçılarını şekillendirici etkilerini bünyesinde barındırmaktadır. Küreselleşmenin sonuçları bağlamında günümüzde sanatçıların öznel kimliğini süre getirmesi önündeki sorunsalı ele almaktadır. Araştırmada ele alınan konular sanat eserleri örnekleri ile işlenmektedir. Bireysel farklılıklarıyla öne çıkmış, geniş bir sanatçı yelpazesi örneklenmeye çalışılmaktadır. İlgili araştırmada verilen örneklemeler ile günümüz sanatının çok kimlikli yapısı anlatılmak istenmektedir. Bu çalışmada alt problem durumlarından olan çağdaş sanatı inceleme bağlamında katkı sağlamaktadır.

Zeren (2006) Kastamonu Eğitim Dergisi 14. sayısında, “Bilgi Çağı Ve Küreselleşme Sürecinde Sanat Eğitimsi Kimliği Sorunsalı” başlıklı makalesinde, Küreselleşme sürecinin devreye girmesiyle 21. Yüzyıl’da bilimsel ve teknolojik gelişimlerin kültürel ve toplumsal alanı kapsamına aldığını vurgulamaktadır. Bu kapsam içerisinde ulusal ve evrensel değerler arasında ikilem yaşayan eğitimcilerin sorumluluklarının çoğaldığını ortaya koymaktadır. Bu araştırmanın konusu bağlamında sanat eğitimi verilen alanların ve sanat eğitimsi kimliğinin tekrardan sorgulanmasını ön görerek bu çalışmanın problem durumunu oluşturan sanat eğitimsi kimliği sorunsalına katkı sağlamaktadır.

Akbulut (2013) İnönü Üniversitesi Sanat Ve Tasarım Dergisi 2. sayısında “Küresel Siyaset, Kimlik ve Sanat” başlıklı makalesinde 1980 sonrası Yeni Dünya Düzeni, Küreselleşme, Enformasyon toplumu, Post-fordist toplum ya da Post-modernizm, Neo-liberalizm kavramlarına değinmektedir. Sanatı neo-liberal politikaların belirlediğini ortaya koymaktadır. İlgili araştırma, bu çalışmanın problem durumunu oluşturan sanat eğitimsi kimliği sorunsalı kapsamında, sanatı kimlik, yerellik ve etnisite gibi kavramlar bağlamında inceleyerek katkı sağlamaktadır.

San (2019) “Sanatlar, Eğitim ve Kültür” adlı kitabında sanat eğitimi ile ilgili makalelere yer vermektedir. Küreselleşmenin ortaya çıkardığı sonuçlar bağlamında kültürel etkileşimler ile sanat eğitiminin disiplinler arası boyut kazandığını vurgulamaktadır. Günümüz sanat eğitimcisinin disiplinlerarasılık bağlamında bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip eden, okuyan, araştıran, toplumsal gerçekleri çeşitli yönleriyle izleyen eğitimciler olması gerekliliğini ele almaktadır. İlgili araştırma, bu çalışmanın problem durumunu oluşturan sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı kapsamında, sanat eğitimi ve sanat eğitimcisini kültür bağlamında inceleyerek katkı sağlamaktadır.

Artut (2013) “Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri” adlı kitabında günümüzde sanat eğitiminde, tekdüzeci düşünme tarzı, davranışçı yaklaşımın yerini eleştirel düşünme, yaratıcı, oluşturmacı, tasarımsal düşünce anlayışına dayalı eğitimden söz etmektedir. Bu yaklaşım tarzıyla bireyin uygun ortamlarda daha coşkulu ve haz alarak yaratıcılığını kullanabileceğine, özgüven, umut ve beklentileri etkili bir şekilde güdülemeyi sağladığını sonucuna varmaktadır. İlgili araştırmada, etkili bir sanat eğitimi ile gelecekte sanat karşı ön yargısız, sanattan anlayan, estetik bakış açıları gelişmiş, özgün görebilen ve düşünebilen bireyler yetiştirmenin hedeflendiğini vurgulamaktadır. Bu çalışmanın problem durumunu oluşturan sanat eğitimcisi kimliği sorunsalına katkı sağlamaktadır.

Erişti (2016), “Görsel Araştırma Yöntemleri” çalışmasında, yöntem ve teknikleri örnekler ile ayrıntılı bir şekilde ele almaktadır. İlgili araştırma, görsel kültür imgelerinin/nesnelerinin incelenmesinde, veri kaynaklarını belirleme, veri toplama, elde edilen verileri analiz edip sonuçlarını açıklama bağlamında bu çalışmaya katkı sağlamaktadır.

Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel (2008), “Bilimsel Araştırma Yöntemleri” çalışmasında sosyal bilimler alanında araştırma yöntemlerini ayrıntılı bir şekilde ele almaktadır. İlgili çalışma, bu çalışmaya, nitel araştırmalar kapsamına giren etnografik araştırmayı tanımlayıp anlamakta ve verilerin toplanmasında kullanılan görüşme yönteminin kavranmasında katkıda bulunmaktadır.

2.7.2. Yurtdışı Yayınlar

Araştırmanın merkezini oluşturan, Postmodern dönemden günümüz sanatına kadar olan süreçte “Küreselleşme” kavramı ve “Küreselleşmenin Sonuçları” bağlamında “Küreselleşme” ayrıca Küreselleşmenin sonuçları; çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme),

eklektisizm ve yurtsuzlaşmanın çağdaş sanat ile ilişkisi ile ilgili yurt dışı yayın ve araştırmalara aşağıda yer verilmektedir.

Bauman (1998) “Küreselleşme Toplumsal Sonuçları” çalışmasında, Küreselleşme kavramına ve toplumsal sonuçlarına değinmektedir. Küreselleşmenin ortaya çıkarma süreçlerini irdelemektedir. Küreselleşmenin günümüzün vazgeçilmez bir kaderi olduğunu ortaya koymaktadır. İlgili araştırma, bu çalışmanın problem durumunu oluşturan küreselleşme ve yerelleşme kavramlarının amaçlarının aynı doğrultuda olup parçalanma ve yabancılaşmaya hizmet ettiğini savunarak araştırmaya katkı sağlamaktadır.

Chambers (2019) “Göç, Kültür, Kimlik” çalışmasında, Yerküre üzerindeki göçlerin kent mekanlarını dönüştürdüğünü, Birinci Dünya Üçüncü Dünya gibi ayrımları ortaya çıkarmakta olduğunu ortaya koymaktadır. Kavramsal çerçevede bu süreçte farklı zaman ve hafızaların harmanlanması, tekil kimliklerin bölünmesine, melez bir dilin ortaya çıkmasına yol açmakta olduğunu irdelemektedir. Göç dünyasında eve dönüşün imkansızlığı olarak savunduğu görüşü ile sabit bir ikametgahımızın olamayacağını vurgulamaktadır. Kitapta “Walkman” kelimesi kullanılmaktadır. Bunun anlamı, melezleşen metropol insanıdır. Çeşitli mecalarda gezinirken kültürel çeşitliliğin ve ‘öteki’ ile tanışmanın iletişim kurmanın yollarını bulmakta olduğumuzu ifade etmektedir. İlgili araştırma bu çalışmanın evrenini oluşturan farklı kültürel kimliklerin incelenmesine katkı sağlamaktadır.

Whitham ve Pooke (2013) “Çağdaş Sanatı Anlamak” çalışmasında, 20. Yüzyıl’da sanat değerlerinin değişimini, çağdaş sanatı şekillendirirken döneme damgasını vuran eserlerin yaklaşım biçimlerini ele almaktadır. Çağdaş sanat bağlamında galeri ve müzelere düşen görevler ve sanat endüstrisine vurgu yapmaktadır. Rönesans dönemi bir esere bakmakla, günümüz sanatındaki bir esere bakmak arasında ne gibi farklı nüanslar söz konusu olduğunu örneklerle açıklamaktadır. İlgili araştırma bu çalışmanın evrenini oluşturan 1945 yılı ve sonrası dönem ağırlıklı olarak 1960 ve sonrasında günümüze kadar olan sürecin yansıması, çağdaş sanat eserleri incelenmesine katkı sağlamaktadır.

Read (1967) “Sanat ve Toplum” çalışmasında, Liverpool Üniversitesi’nde verdiği dersleri derlemektedir. İnsanlık tarihi boyunca dini anlayışlardan başlayıp, psikanaliz ve sanat eğitimini vb. birçok alanın sanata yansımalarını ele almaktadır. Bu kitapta, tarihsel bir bakış açısıyla sanat ve toplum konusunu ele almaktadır. İlgili araştırma, bu çalışmanın evrenini oluşturan 1945 yılı ve sonrası dönem ağırlıklı olarak 1960 ve sonrasında günümüze kadar olan sürecin yansıması, çağdaş sanat eserlerinin incelenmesine katkı sağlamaktadır.

Hopkins (2018) “Modern Sanattan Sonra (1945-2017)” çalışmasında, 1945-2017 yani 20. Yüzyıl’ın ikinci yarısına damgasını vuran sanat anlayışını her yönüyle irdelemektedir. Geçmişten günümüze sanat kuramlarını değerlendirmektedir. Kitapta, güncel sanatta öne çıkan sanatçılar ve kavramsal sanatta adını sıkça duyurmuş sanatçı örneklerine yer verilmektedir. Günümüz sanat türlerini (kavramsal, performans sanatı vb.) sosyolojik ve siyasi açıdan ele almaktadır. İlgili araştırma, bu çalışmanın evrenini oluşturan 1945 yılı ve sonrası dönem ağırlıklı olarak 1960 ve sonrasında günümüze kadar olan sürecin yansıması, çağdaş sanat eserlerinin incelenmesine katkı sağlamaktadır.

Charles Harrison ve Paul Wood’un “Sanat ve Kuram” çalışmasında, 20. Yüzyıl’ın (1900- 2000) kronolojik olarak ilerleyen görsel sanatlar kuramlarının derlemesini oluşturmaktadır. “Modern” düşüncenin tarihini oluşturan metinleri sunulmaktadır. İlgili araştırma, bu çalışmada kavramsal çerçevede araştırılan konu başlıklarına, sanat ve sanat kuramlarını ele almasıyla katkı sağlamaktadır.

Aytekin ve Dinçer’in (2022) “2nd International Symposium "Global Migration Phenomenon" bildirisinde zorunluluk nedeniyle göç etmiş, mülteci ve göçmen öğrencilerle ele alınmaktadır. Afganistan ve Suriye’den savaş gerekçesiyle göç eden öğrencilerin, etkileşim ve uyum sürecinde sanat eğitiminin önemi irdelenmektedir. Araştırmanın amacını oluşturan, mülteci ve göçmen kavramlarına bağlı olarak kültürlerarası etkileşim, buna bağlı olarak yaşanan sorunların ortaya konması, öğrencilerin sanat çalışmalarındaki imgelerin kültürel kimlik kodları oto-etnografik açıdan çözümlenmektedir. İlgili araştırma, bu çalışmada Küreselleşmenin sonuçları, özellikle yurtsuzlaşma ve göç kavramlarına ayrıca araştırmada kullanılan etnografik-kültürel göstergelere ışık tutmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli / Deseni

Araştırma nitel araştırma türündedir. Araştırma problemi ile ilgili verileri toplamak için öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Araştırma, tarama modelleri kapsamında belgesel tarama modelindedir. Araştırma, 1945'ten günümüze çağdaş sanat ile sınırlandırılmıştır. Bu dönem içerisinde küreselleşmenin sonuçları bağlamında seçilen eserler örnekleme alınmıştır.

Görüşme yönteminin kullanıldığı araştırmada, uzman görüşleri doğrultusunda, araştırmacı tarafından görüşme soruları hazırlanmış ve etik izinleri alınarak, konuyla ilgili görüşler birebir görüşme yolu ile elde edilmiştir. Görüşme yapılacak kişilerden (sanat eğitimcisi- öğretim elemanlarından) öncelikle randevu alınmış, sonrasında görüşme soruları kapsamında veriler toplanmıştır. Görüşme sırasında, görüşme yapılan kişilerden izin alınarak ses kayıtları tutulmuştur. İzin belgeleri Ek'te verilmiştir.

3.2. Evren / Örneklem / Çalışma Grubu / Katılımcılar

Araştırma evrenini; 20. Yüzyıl'da Küreselleşen Dünyada küreselleşmenin sonuçları ve sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı bağlamında, sanat eğitimcileri ve 1945 yılı ve sonrası dönem ağırlıklı olarak 1960 ve sonrasında günümüze kadar olan sürecin yansıması, çağdaş sanat eserleri oluşturmaktadır.

Araştırmada küreselleşmenin sonuçları olan ilgili kavramlar bağlamında, amaçlı örneklem olarak seçilen çağdaş eserler üzerinde etnografik-kültürel gösterge incelemeleri yapılmakta ve ayrıca küreselleşmenin sonuçları bağlamında, amaçlı örneklem olarak da, seçilen bazı çağdaş sanat eğitimi kurumlarında görev yapan farklı coğrafyalardan, farklı kültürel kimliğe sahip, çağdaş sanat eğitimcileri ile de birebir görüşmeler ile konu ile ilgili görüşleri alınmıştır.

Bu dönem içerisinde günümüz sanat eğitimcisinin kimliği sorunsalı, küreselleşmenin getirdiği sonuçlar; çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramlarına göre ele alınmaktadır. Ayrıca bu süreçte sanat üretimi yapmış sanatçıların eserleri örneklem olarak etnografik, kültürel göstergeler analizi yolu ile araştırmada incelenmektedir. Bu kapsamda, nitel araştırmalarda, görsel bilimsel araştırma yöntemi olan, göstergebilim yöntemine göre eserler incelenmektedir. Göstergebilimsel yöntemde,

kavramları işaretlerle açıklamak ve yaratmak insani gerekliliklerdendir. Göstergebilim, 1960-1970 yılları boyunca yapısal antropolojiden etkilenmiştir.

Araştırmada seçilen eserler üzerinden, küreselleşmenin sonuçlarını yansıtan, etnografik ve kültürel göstergeler (kodlar) analiz edilecektir.

“Etnografi; etno (insan) ve grafi (tanımlama) kelimelerinin birleşimidir. Bir grubun davranışlarını doğrudan gözlemleyerek betimleme yapmak anlamında kullanılmaktadır. Amaç grup üyeleriyle doğrudan iletişim kurmak ve grubun kültürel yapılarını ve bu yapılarını oluşturan davranış ve deneyimleri açıklamaktır. Bu tür araştırmada, bireyleri ve ilişkili başka insanları gözlemleyerek ya da onlarla görüşme yaparak onların günlük deneyimlerini belgeleme ya da tasvir etme üzerinde durulur” (Büyüköztürk, vd. 2008; s. 20).

Kültürel Göstergeler ve Kodlar ise ;

“Anlam evrenini çözümlemeyi amaçlayan göstergebilim birçok kişi tarafından kullanılmış ve farklı kavramlar ile özdeşleştirilmiştir. Kendilerinden başka şeylere gönderme yapan göstergeler, içinde kodların bulunduğu yapılardır. Bu kodların birbirleriyle ilişkilenecek oluşturduğu anlamlar ise başkalarına aktarılacak üzere bir mesaj oluştururlar. Bu mesajların anlaşılması, soyut olanın somutlaştırılması gibi anlam çalışmaları ile ilgili her şey göstergebilimin alanına girmektedir” (Kahraman, 2017).

Çağdaş kültürel göstergelerle ilişkili olarak da, sosyal bağlam ve sosyal göstergebilimsel analizler de yapılmaktadır. Sosyal göstergebilim, göstergesel uygulamaların dinamiklerini değişik sosyal bağlamlar içerisinde ve zaman aralığı içerisinde açıklamaya çalışır (Karaman, 2017).

3.3. Veri Toplama Süreci ve Araçları

Veri toplama sürecinde; ilgili izinler alınarak kamuda ve özel kurumda görevli öğretim elemanlarıyla yüz yüze görüşme yolu ile görüş alınmış ve bu süreçte katılımcıların da izniyle araştırma verilerinin eksiksiz olarak toplanması amacıyla ses kaydı tutulmuştur. Bu görüşme öncesi yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış, uzman görüşleri alınmıştır ve etik kurul onayına sunulmuştur. Esas görüşme için pilot uygulama yapılmıştır. Veri toplama araçları, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.

“Yarı yapılandırılmış görüşmeler, hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir. Bu nedenle, bu tür görüşme diğer iki yöntemin avantajlarını ve dezavantajlarını içerir. Analizlerin kolaylığı, görüşülene kendini ifade etme imkânı, gerektiğinde derinlemesine bilgi sağlama gibi avantajları ve kontrolün kaybedilmesi, önemsiz konularda fazla zaman harcanması, görüşme yapılanlara belli standartlarda

yaklaşılmadığından güvenilirliğin azalması gibi dezavantajları da bulunur” (Büyüköztürk vd., 2018, s. 159).

3.4. Tasarım, Geliştirme, Uygulama Süreci

Görüşmeler, Üniversitelerin Sanat Ana Bilim Dalı’nda görev almakta olan Öğretim Elemanları ile yapılmıştır. İlk olarak pilot uygulama, Güzel Sanatlar Ana Bilim Dalı Çizgi Film ve Animasyon bölümü ve Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı Müzik bölümü (2 katılımcı) öğretim elemanlarıyla gerçekleştirilmiştir. Sonrasında asıl uygulama, Sanat ve Tasarım Fakültesi / Çizgi Film ve Animasyon Bölümü ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Müzik Öğretmenliği bölümü (2 katılımcı) öğretim elemanlarıyla gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerin bir kısmı Covid-19 salgınından ve katılımcılarla olan uzak mesafe sorunundan dolayı uzaktan, internet ortamında ses kaydı tutularak; bir kısmı ise yüz yüze, telefon ile ses kaydı tutularak gerçekleştirilmiştir. Ortalama görüşme süresi internet hızının kalitesi ve katılımcıların cevaplarına bağlı olarak 30-60 dakika arasında değişmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Görüşme sorularına verilen cevaplar kendi içerisinde bir bütün oluşturacak şekilde numaralandırılıp tablolar halinde sunulmuş ve son olarak bu bulgular yorumlanarak araştırma konusu ile ilgili sonuçlar çıkarılmıştır.

Araştırmada seçilen çağdaş eserler üzerinde, küreselleşmenin sonuçlarını yansıtan, etnografik-kültürel göstergeler, görsel araştırma yöntemi, kültürel göstergelerin (kodların) incelenmesi yolu ile çözümlenmiştir.

3.6. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırma doğrultusunda konuya ve amaca yönelik görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formundaki yapılandırılmış ve yapılandırılmamış soruların, katılımcıların rahatlıkla anlayabilecekleri ve katılımcının vereceği cevapları etkilemeyecek şekilde hazırlanmasına dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda görüşme formu için uzman görüşleri alınarak soruların yeterliliği ve uygunluğu için bilgi ve öneriler alınmıştır. Görüşme sırasında her türlü varsayım ve ön yargıdan uzak, duyarlı, sabırlı ve objektif bir tutum sergilenmesine özen gösterilmiştir. Araştırma için öncesinde pilot uygulama yapılmış, bu uygulama için de uzman görüşleri alınmıştır. Ayrıca tutulan ses kayıtlarında anlaşılmayan, araştırmanın güvenilirliğini etkileyebilecek her türlü durumda katılımcılara ulaşılmış, bu gibi riskler ortadan kaldırılmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini arttırmak için elde edilen veriler ve bulgular açık bir şekilde sunulmuştur.

3.7. Araştırmacının Rolü

Araştırmacı tarafından, Üniversitelerin Sanat Anabilim Dalı'nda görev yapmakta olan öğretim Elemanları ile birebir görüşmelerde veri toplamak üzere, görüşme soruları ön hazırlık aşamasında, uzman görüşleri ve etik izinleri alınarak, pilot uygulama (2 katılımcı) yapılmıştır. Asıl uygulama (2 katılımcı) ile yapmak üzere, veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme formu son haline getirilmiştir. Ayrıca araştırmacı, uygulama için katılımcılara, araştırma hakkında kısa bilgiler sunarak onam formunu okumalarını; bu araştırmaya katılımlarına onam verdiklerine dair -formların bir tanesi katılımcıda, bir tanesi de araştırmacı da kalarak- imzalamalarını sağlamıştır. Bu onam formları katılımcılar tarafından, araştırmacıya ıslak imzalı bir şekilde ulaştırılmıştır. Görüşmeler için katılımcıların uygun gün ve saatleri belirlenmiştir. Görüşmeler, katılımcıların uygun gün ve saatlerine göre belirlendiği için yaklaşık bir ay sürmüştür; böylelikle görüşmeler için uygun, sakın bir zaman diliminin oluşturulmasına özen gösterilmiştir. Görüşme süreci, araştırmacının kendisi tarafından yürütülmüştür. Ayrıca araştırmacı tarafından, amaçsal örnekleme göre seçilen üniversitelerin Sanat Ana Bilim Dalı'nda görev almakta olan Öğretim Elemanlarının "Küreselleşmenin Sonuçlarına Göre Sanat Eğitimcisi Görüşleri" analiz edilmiştir. Küreselleşmenin sonuçları olan ilgili kavramlar bağlamında, örneklem olarak seçilen çağdaş eserler üzerinde etnografik-kültürel gösterge incelemeleri yapılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde veri toplama araçlarından elde edilen bulgulara yer verilmektedir. Kimlik kavramı ve kuramları doğrultusunda, günümüzde küreselleşmenin getirdiği sonuçlardan; çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramları ve küreselleşmenin sonuçlarının sanat eğitimcisi kimliği üzerine etkileri, literatür tarama, etnografik-kültürel göstergeler ve görüşme yöntemi ile analiz edilmektedir. Araştırmada, uzman görüşleri doğrultusunda, araştırmacı tarafından görüşme soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan sorulara çokkültürlü ortamda sanat eğitimi vermiş eğitimciler tarafından verilen yanıtlar, açıklamalar ve öneriler analiz edilmiştir. Ayrıca, araştırmada dört alt problemten birincisini ve ikincisini oluşturan, küreselleşmenin sonuçları; çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm ve yurtsuzlaşmanın çağdaş sanat ile ilişkisi ve kültürel çözümlemeleri, araştırmada seçilen sanatçı eserleri üzerinde etnografik araştırma yöntemi kapsamında kültürel göstergeler (kodlar) incelenmektedir. Üçüncü ve dördüncü alt problemi oluşturan, küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitimi, çağdaş sanat eğitimcisi kimliği üzerine etkileri ve sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı, küreselleşmenin sonuçlarına göre sanat eğitimcisinin görüşleri, yarı yapılandırılmış görüşme soruları üzerinden araştırma kapsamında değerlendirilmektedir.

4.1.Küreselleşmenin Sonuçları; Çokkültürlülük, Hibritleşme (melezleşme), Eklektisizm ve Yurtsuzlaşmanın Çağdaş Sanat ile İlişkisi

Sanatta dönem ve üslupla ilgili karmaşıklığı çözmek için eserler arasındaki farklılıklar ve benzeşmelerine göre dönemler için kullanılan terimler, bağlamlara yerleştirilmeye çalışılmaktadır. “Çağdaş Sanat” terimi yaklaşık 1980’li yıllardan sonrayı kapsamaktadır. “Çağdaş Sanat” terimi aynı yıllar içerisinde “geç modernizm” ve “postmodernizm” vb. başka terimleri de kapsayan daha yeni sanatı ayırt etmek için kullanılan bir terimdir (Whitham ve Pooke, 2010). Küreselleşme kavramı 1980’lere doğru Amerika’da üniversitelerin işletme okullarında kullanılmaya başlanmaktadır. Akabinde takip eden yıllarda iktisadi kuruluşların yayınlarında kullanılmaya başlanmasıyla yaygınlaşmaktadır. Fakat küreselleşme kavramının asıl belirtileri 1960’lı yıllarda tarihe temellerini atmaktadır (Çokbakar, 2010). Bu bilgilerden anlaşılacağı üzere “Küreselleşme” ile “Çağdaş Sanat” aynı dönemlere denk gelmektedir. Bu araştırmada Küreselleşmenin sonuçları, çağdaş sanat ile ilişkisi üzerinden değerlendirilecektir.

Küreselleşme, siyasal, toplumsal, kültürel ve ekonomik etkenlerin bir araya gelmesiyle meydana çıkmıştır. Bilgi ve teknolojik gelişmeler kapsamında insanlar arasındaki etkileşim hızı artmış ve bu bağlamda küreselleşme yönetilmiştir (Gidens, 2008). Çağdaş Sanat (Contemprorary Art) küreselleşen dünyada 1960'lı yıllardan günümüze kadar olan zamanı kapsamaktadır.

1960 sonrası sanat akımları;

- Yeni Gerçekçilik – Art Nouveau
- Pop Art- Pop Sanatı
- Optik Sanat – Op Art
- Çevre Sanatı ve Olay Sanatı – Happening
- Foto Gerçekçilik Hiperrealizm
- Minimal Sanat – Minimalism Art
- Arazi sanatı Land Art
- Fluxus Grubu
- Kavramsal Sanat
- Kinetik Sanat

Sosyalist rejimin 1990'lı yıllardan itibaren sona ermesiyle, ortaya çıkan birden çok farklı kültürler özgürleşmiştir. Aidiyet duygusu bulanıklaşmış, bu durumda sanatçı ve sanat eserlerini etkilemiştir. Küreselleşmenin sonuçlarından doğan kültürlerarası geçişe sanat yapıtları da dahil olmuştur. Çokkültürlülük, çokkültürlü bakma ve algılama sanata da yansımaktadır. Sanat ürünlerinde malzemede çok parçacılık, farklı kültür öğelerinin kullanımı gibi çok katmanlı bir üretime yerini bırakmıştır. Mekanda sınırlar kalkmış, bienal, trienal gibi geniş alanlar kullanılarak sanat eserleri kurgulanmaya başlanmıştır. Küreselleşmenin sonuçlarının çağdaş sanata etkisi bağlamında yersiz yurtsuzlaştırılmaktadır. Çokkültürlü, birbirinden farklı kültürlerden ve unsurlardan oluşan sanat eserlerine bakıldığında; çağdaş sanatı modern sanattan ayıran en önemli kriter “Eklektisizm” olmaktadır (Onan, 2016, s. 11-15). 1980'lerin başlarında ortaya çıkan Postmodernizm çoğulcu bir yapıyla popülist ve eklektik bir yapı ortaya koymaktadır. Postmodernist yönelim, pastiş özelliği ile üslupların harmanladığı, daha önce kullanılan söylemlerin yeniden gündeme getiriliği ile eklektik bir yapıya sahiptir (Fırıncı, 2012). Küreselleşmenin sonuçlarından olan Eklektisizm çağdaş sanat eserlerinde de kendini göstermektedir.

Postmodern Sanatta Eklektik Üsluplar;

- Kolaj; Sanat akımları araştırmalarına göre; Pop Sanat'tan başlayıp, Dadaizmin etkisiyle genişleyen kolaj kavramı, asambalaj haline dönüşmüştür.
- Asambalaj; Çağdaş sanatın en önemli nesnel ifade araçlarından olarak değerlendirilen asambalaj; halka indirgenen sanat özelliği ile sanatçının özgür ifadesi, günlük yaşamla sanatın iç içe geçmesini ifade etmektedir.
- Pastiş; Küreselleşen dünyada çağdaş sanatta, postmodern dönem içerisinde sanatçılar, pastiş yöntemini sıklıkla kullanarak eser üretme noktasında sınırsız seçeneğe sahip olmuştur. Var olan biçimleri bu çok çeşitlilik içerisinde üretmişlerdir.

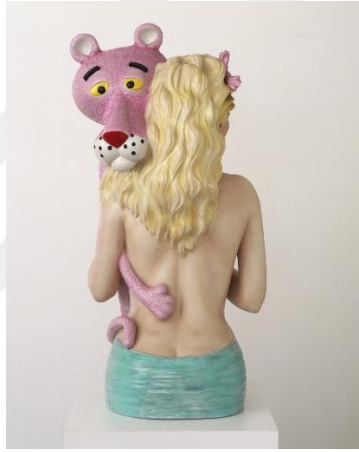

Şekil 3: Cindy Sherman, isimsiz Film, 1978, Jelatin GümüşBaskı, 19,1x24,1 cm.

Çağdaş sanatçı Amerikalı fotoğraf sanatçısı ve film yönetmeni Cindy Sherman'nın fotoğraflarında da farklı zaman ve mekanlardan yararlanılarak oluşturulan eklektik yapı görülebilmektedir. Postmodern dönemin özelliklerinden olan bu yapı, parodi, -miş gibi yapma, pastiş (üslupsuzluk) kavramları temelli oluşumlarla sergilenmekte, gerçeklik yeniden üretilmektedir. "... postmodernist sanatın büyük kısmı çoğu zaman dünyadan olduğu haliyle zevk almış ve bir estetik üsluplar ve oyunlar çoğulculuğu içerisinde mutlu bir şekilde bir arada var olmuştur" (aktaran Fırıncı, 2012). Sherman, eserinde eklektik yapıyı kurgularken, olduğu dönemin geçmişinde bir döneme ait geçekten de bir oyun oynar gibi, o dönemin kostümleri, mekan kurgularıyla farklı çıkışlar yakaladığı görülmektedir.

Küreselleşmenin sonuçlarına göre kimliğin ne kadar akışkan ve geçişli olduğunu araştırma kapsamında eserlerde irdelenmektedir.

Cindy Sherman, her karede farklı bir kılığa bürünmekte ve ikinci sınıf Hollywood filmlerini andıran kareler içerisinde kendini göstermektedir. Dolayısıyla öznesi ve nesnesi olduğu bu fotoğraf kareleri, küreselleşme sonucu ortaya çıkan popüler kültürün şekillendirdiği kadın imgesini sorgulatmaktadır. Aynı zamanda kimliğin ne kadar kaygan bir zeminde kurulan ve bozulan bir olgu olduğunu düşündürmektedir (Antmen, 2008). Tıpkı küreselleşmenin ürünü olan yurtsuzlaşma kavramında olduğu gibi göç eden insanların kimlik arayışlarını anımsatmaktadır.

Şekil 4: Jeff Koons, Pembe Panter, 1988

Popüler kültürün imgelerinden yararlanan bir başka çağdaş sanatçı ise Jeff Koons'dur. çevresindeki nesnelere karşı çocuksu bir beğeni anlayışı uyandırmayı hedeflerken onlara masumiyet anlamı kazandırmaktadır. İzleyiciye, kavramla özdeşleştirdiği eserlerin meta imajını hissettirmektedir.

“Banallık (Banality) dizisi, sanatçının temel üretim kaynağı haline gelmiş Kitsch kavramının bir dizi örneğinden oluşmaktadır. Özellikle popüler kültürün temel kodlarından faydalanarak ve kültürü kendine mal ederek, hem sanat piyasasının hem de Kitsch³ kitlenin saygınlığını büyük oranda kazanmasına öncülük eden bu eserler, sanatçının denetimindeki yardımcıları tarafından büyük bir hassasiyetle üretilmiş ahşap, porselen, renkli-bazıları ise altın kaplama-eserlerdir. Koons klasik heykel anlayışını “alaycı” bir

³ Kitsch; Has kültürün bayağılaştırılmış ve akademikleştirilmiş taklidini ham madde şeklinde alarak, bir duyarsızlık geliştirir ve bunu işler. Kitsch dolaylı bir tecrübedir ve sahte bir duyarlılıktır. Kitsch üsluba göre değişiklik gösterse de hep aynı kalır. Kitsch bugün hayatımızda suni olan her şeyin bir özetidir (Avangart ve Kitsch - Clement Greenberg, 2011)

yaklaşım ve yüzeysel bir tavırla ele aldığı, gösterişli popüler kültür nesnelerinin olağan kopyaları izlenimi yaratan bu işlerle “banallık” olarak nitelendirdiği kavrama tüm samimiyetiyle tamamen teslim olmuştur” (Gündüz, 2021)

Küreselleşmenin sonuçları aynı zamanda çağdaş sanatın işlenmesinde de çok katmanlı, malzeme çeşitliliğinin fazla ve farklı yapıdaki malzelerin bir arada kullanıldığı karma, eklektik bir yapıya dönüşmektedir. Sanat eseri, sanatçı Marina Abramovic, “Bize gelmeyin, biz size geliriz” sloganında olduğu gibi, dijital ortam, sokak, oda, galeri vb. her alanda kurgulanabilen, mekan sınırsızlığının ilke edinildiği bir yapıya dönüşmektedir. Bu da sanatta küreselleşmeye ivme kazandırmaktadır. 20. Yüzyıl sonlarından itibaren sanat bir meta ve tüketim ürünü olarak sunulmaktadır. Tüketim ürünü olan sanatı, kapitalist şirketler tarafından kültür ve sanatın kurumsal kimliklerine almaktadırlar. Sanat ve sanatçı kimliği farklılaşmakta adeta bir şirket gibi marka yaratarak çağdaş sanat pazarını oluşturmaktadırlar. Sanatçı bugüne kadar hiç olmadığı kadar piyasaya yakındır (Güner ve Gülçatı, 2019). Kapitalizmin belirginleşimi ve diasporası ile bağlantılı bir oluşum olan küreselleşme, ekonomiyi tek ele alarak yönetmektedir. Sanat piyasasını da tek elden yönetilmesi üzerinde etkili olmaktadır. Büyük şirketler, küratörler, galeriler vb. kısacası sanat yönetiminde yer alan birimler sanatın ne olduğu ve nasıl olması gerektiği konusunda karar merci olmaktadır. Bu durumda piyasada tutunabilmek için bu karar mercilerinin beklentilerine göre üreten sanatçı, kendi özgürlüğünü kısıtlanmasına neden olmaktadır (Güner ve Gülçatı, 2019). Bu durum Kartarı’nın “Çokkültürlülük” ifadesine ters düşmektedir.

“Çokkültürlülük, bütün kurumsal yapılarında, toplumsal norm ve değerlerinde, cinsiyet, etnik, ırksal ve kültürel çeşitliliği yansıttığı varsayılan çoğulcu bir toplumu ifade eder... Çokkültürlülüğü kabul etmiş toplumlarda kültürel çeşitlilik hoş karşılanır ve desteklenir. Toplum içinde mevcut kültür gruplarının birbirine üstünlüğünden söz edilemez, toplumu oluşturan grupların kendi kültürlerini geliştirme çabalarına genel olarak katkıda bulunulur ve böylece baskın ya da daha geniş kesimin kabul ettiği kültür tarafından asimile edilmesinin önüne geçilmiş, çokkültürlülük korunmuş olur” (Kartarı, 2016, s. 38).

Küreselleşen dünyada, çağdaş sanatın etnik kültürleri ortaya çıkaran yanı sıra fırsat oluştururken bir yanı da kültürler arası kutuplaşma yaratmaktadır. Etnik sanat, yerel olan anlamında ötekileştirilmekte ve güçlü olan devletlerin gelişmekte olanlara manipülasyonu olarak karşımıza çıkmaktadır (Güner ve Gülçatı, 2019). Küreselleşmenin sonuçlarının çağdaş sanat ile ilişkisi; küreselleşmeden doğan çağdaş sanatın, küreselleşmeye etki eden bir dinamik olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Çokkültürlülük ifadesi ve küreselleşmeden kaynaklı

çokkültürlü yapıda ortaya çıkan, manipüle edilen “Ötekileştirme” kavramı bağlamında bu araştırmada “Hibritleşme” yani melezleşme kavramının çağdaş sanat ile ilişkisine değinilecektir.

“Avrupa sanatında görülen eklektisist anlayışta, eklektik eylemlerin ana itici gücü olarak gösterilen hedonizm kavramı, günümüzde artık sadece güzel olanın değil, çirkin olanın, gündelik olanın da haz verebileceği görüşüne dayanmaktadır. Estetik bir nesne gibi sunulan, hatta sanat eğitiminde pedagojik olanaklar bakımından yararlanılabilecek nesneler olarak sunulan tüketim ürünleri, tasarımlar, sanat ürünü ile aynı şekilde, günlük hayatın gerçeklerini daha çok adres göstermekte; bunlardaki estetik anlayış, sistemin planlı operasyonunun merkezi olarak gösterilmektedir” (aktaran Aytekin, 2010).

“Melez sanat” ya da melez kelimesinin latince karşılığı olan “ Hybrid art” olarak bakıldığında biçimsel olarak melez olan sanat örnekleri karşımıza çıkmaktadır.

Biçimsel Melez Sanat Örnekleri

- Çoğunlukla Yunan Mitolojisinde geçen yarı insan yarı hayvan olan tanrılardır. Sentor’lar, Satir’ler vb (Selçuk, 2017).

Küreselleşmenin sonuçları; çokkültürcülük, melezcilik, kimlik, yurtsuzluk ya da yerellik gibi kavramların izlerini görebileceğimiz sanat eserlerine bazı örnekler;

- Joseph Beuys. İkinci Dünya Savaşı sırasında Hitler’in ordusunda savaş uçağı pilotu olan Joseph Beuys, uçağının düştüğü Tatar topraklarında, Tatar kültürüne ait keçe ve yağın kullanıldığı bir yöntemle tedavi edilmiştir. Beuys’un çalışmalarında Tatar kültürüne ait keçe, yağ gibi malzemeleri, “İsa’nın eti ve kanı (ekmek ve şarap) gibisinden kutsallaştırması” İki kültüre birden ait değerleri, gelenekleri çalışmasında kullandığını görmekteyiz (aktaran, Selçuk, 2017).

Şekil 5: Joseph Beuys, Şişman Sandalye, 1964, 94.5 x 41.6 cm

- Kader Attia; Cezayir asıllı Fransa doğumlu olan sanatçı “Hayalet” isimli çalışması ise, kimlik bakımından arafta kalmışlığın izlerini taşır (Selçuk, 2017).

Şekil 6: Kader Attia, Hayalet, 2007, Alüminyum Folyo, Değişken Boyutlarda

- Eduardo Sarabia; Meksikalı olan sanatçı İspanya ve Aztek imparatorluğunu aynı hikâyede birleştiren “Moctezuma’nın İntikamı” sanat ürünü ile kültürel kimlik bağlamında hem annesinin hem babasının kültürünü yansıtmaktadır (Selçuk, 2017).

Şekil 7: Eduardo Sarabia, Moctezuma'nın İntikamı, 2011, 43 cm x 36 cm

Jacky Tsai, Çin asıllıdır. “Uyumlu Toplum” serisi ile Doğu ve Batı kültüründen imgeleri aynı anda sunmaktadır. Çağdaş sanatta melezleşmeye örnek bir sanat eseridir (Selçuk, 2017).

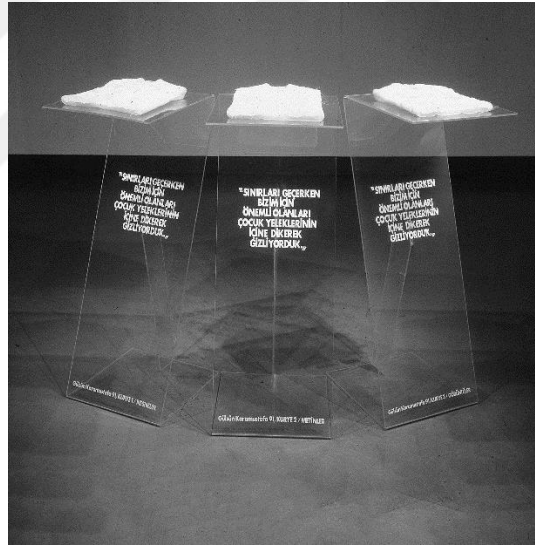

Şekil 8: Jacky Tsai, Uyumlu Toplum Selçuk, E (2017). Sanatta Kültürel Melezleşme

Küreselleşmenin sonuçlarından “Yurtsuzlaşma” kavramı “Göç” toplumsal olgusu ile ilişkilidir. Sanattan ayrı düşünülemeyen toplum, sanata doğrudan ya da dolaylı olarak etki etmektedir. Ulusal ve uluslararası göç hareketleri, beraberinde küreselleşmenin sonuçlarını toplumda yansıması olarak sanatta somutlaşıp yerini bulmaktadır. Hayattan beslenen “Göç” kültürel, ekonomik ve toplumsal birçok alanda olduğu gibi sanat alanında da olumu ve/veya olumsuz etkileri ile önemli bir yer tutmaktadır.

Göçün etkilerinden doğrudan etkilenen sanatçıların, çağdaş sanat eserlerinde etkileri;

- Göçün olumsuz yansımalarından; kimlik edinme, kimlik çatışmaları, yeni coğrafyada kendini kabul ettirme çabaları, ötekileşme, yersiz-yurtsuzlaşma, kültür, bellek, melez ve arabesk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu konuları üretim pratiklerine dökerek, göç sorunsalına katkı sağlamaktadırlar (Çeber, 2018, s.108)
- Göç olgusunun sanat dünyasına etki alanlarından birisi de arabesk kavramıyla yakın ilişkili olan kitsch* olgusu üzerinedir. Arabesk kavramının ortaya çıkış süreci büyük kentlerde yaşanan göç süreciyle bağlantılıdır. Hemşehirlilik ilişkileri ile kırsal alışkanlıklarını sürdüren köyden kente göç edenlerdir. Metropol kültürü karşısında kendilerini koruma altına almaktadırlar. Hasan Bülent Kahraman’a göre; gelenekselden modern yaşama geçişte, arabesk bir köprü geçiş kültürü oluşturmaktadır (Kahraman, 2007, s.76).

Şekil 9: Gülsün Karamustafa, Kuryeler, Taksim Sanat Galerisi, İstanbul, 1991, Yerleştirme.

Çağdaş sanatçı Gülsün Karamustafa'nın Kuryeler isimli çalışması İstanbul Taksim Sanat Galerisi'nde 1991 yılında sergilenmiştir. Anı Bellek sergisi için ürettiği bir eserdir. Sanatçı bu eserini zamanında büyükannesinin yaşadığı anılardan yola çıkarak kurgulamıştır. Yugoslavya göçünü yaşayan büyükannesinin söylediği bir cümleden etkilenecek "Sınırlardan geçerken önemli olan eşyalarımızı, çocuk yeleklerinin içine saklıyorduk" cümlesi sergilediği yeleklerin altında duran kaidelerin üzerine yazmıştır. Sanatçı üç kaide üzerinde duran, üç adet çocuk yeleğinin içine şahsına ait önemli gördüğü şeyleri dikmiştir. (aktaran Demirel, 2020).

“Anneanneden duyulan ve yeleklere eşlik eden ‘Sınırları geçerken, bizim için önemli olanları çocuk yeleklerinin içine dikerek gizliyorduk’ cümlesi ise tırnak içine alındığından bir alıntıymış izlenimi veriyor ve konuşan kişinin orada olmadığına altını çiziyor; tıpkı boş yeleklerin orada olmayan çocukların varlığına işaret ettiği gibi. Burada olmayanlar kim? Neredeler ve ne oldu onlara” (aktaran Sabancılar, 2016, s. 138).

Bu çalışmada görüldüğü gibi küreselleşmenin sonuçlarının çağdaş sanat üzerinde etkilerini anlatım dili olarak görmekteyiz. Sanat eseri üzerinden biçimden çok ifadeye dönük bir anlatım yapılmaktadır. Göç etmek zorunda bırakılmış ya da göçmen bir aileden gelen Gülsün Karamustafa, geçmişinden aldığı çıkarımlarla, bulunduğu toplumda yaşanan olayların izlerini eserlerine yansıtmaktadır. Küreselleşmeden beslenen çağdaş sanatçı, küreselleşmenin sorunsalını ele alması ve çözüm konusunda önerileriyle bu toplumlarda yaşananları görünür kılmakta ve çözümüne fayda sağlamaktadır.

Bu araştırmada Küreselleşmenin sonuçlarının, Çokkültürlülük, Hibritleşme (melezleşme), Eklektisizm ve Yurtsuzlaşma kavramları bağlamında Çağdaş Sanat ile ilişkisinin sanat tarihinden bulguları, somut görsel göstergeleri ile ilgili örneklerle irdelenmiştir. Küreselleşmenin sonuçlarının etki ettiği çağdaş sanata özellikle disiplinlerarası sanatsal ürünlerle yer aldığı görülmektedir. Bu bağlamda üretilmiş sanat eserleri çok fazladır. Bir sonraki başlıkta, araştırma kapsamında seçilen çağdaş sanat eserlerin analizi yapılmaktadır.

4.2.Küreselleşmenin Sonuçları Bağlamında Seçilen Çağdaş Sanat Eserlerinin, Etnografik -Kültürel Gösterge Çözümlemeleri

Küreselleşmenin kültürel sonuçları bağlamında, çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm ve yurtsuzlaşma gibi olgular karşımıza çıkmaktadır. 20. Yüzyıl sonunda büyük Devletlerin bölünmesi, farklı kültür ve kimliklerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu durum sanatın küresel anlamda dolaşımını sağlamaktadır. Küresel konulu bienaller sergiler, sanatsal temsilleri, kültürel anlamda etkileşimi artırırken sorunsalları da sanat yoluyla küreselleştirmektedir. Küreselleşme ile birlikte sanat, kültürel ekonomiye dahil olmaktadır. Küresel ekonomide şekillenmiş bir pazara dönüşmektedir. Avrupa Kültür Vakfı (ECF); “Sarsıntılı Zamanlarda Sanat Yönetimi” isimli kataloğunda sanat ürününün başarısını ancak piyasadaki başarısıyla ölçülebildiğini, bu yüzdende diğer herhangi bir üründen ayrı olmadığını ifade eden cümleler barındırmaktadır (Artun, 2015, s. 46-48).

Araştırmada, küreselleşmenin sonuçları bağlamında, çağdaş sanattan seçilen bazı eserlerin etnografik -kültürel gösterge çözümlemeleri sunulmaktadır.

Eser 1

Şekil 10: Ai Weiwei, Han Hanedanlığı Vazosunu Düşürmek, 2016, Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul.

Eser 1 (Şekil 10) , çağdaş, özgür ve muhalif bir sanatçı olan Ai Weiwei'nin çağdaş bir sanat eseridir. Çinli sanatçının çalışmaları, insan haklarına ve sorunlarına ışık tutmayı hedeflemektedir. Sanatçı, enstalasyon, fotoğraf, heykel ve film gibi alanlarda kendini ifade eden bir sanatçıdır. Ayrıca sosyal, siyasal ve kültürel bir eleştirmendir. Günümüzde etkisi çok büyük olan sosyal medya ile uluslararası sahnede sesini, başta Twitter olmak üzere, son yıllarda Çin'e muhalefet olan sosyal mediasından tüm dünyaya yaymasıyla tanınmaktadır (Avcı ve Uslu, 2019). Wei'nin 1995 yılında yapmış olduğu ve 2016 yılında Sakıp Sabancı Müzesi'nde de sergilediği Han Hanedanlığı Vazosunu Düşürmek isimli performans çalışmasında; etnografik -kültürel gösterge olan antika bir vazoyu kırarak eskiyi ve yeniye birarada kullanmaktadır. Küreselleşmenin dünya ekonomisi üzerindeki etkileri bağlamında, Çin'in kültürel geleneklerine yaptığı olumsuz etkileri ve dünya ekonomisindeki yerini kurguladığı sanat eseriyle eleştirmektedir.

Eser 2:

Şekil 11: Golden Buddha, 2005 Nam June Paik Hong Kong 2015

Eser 2’de (Şekil 11) olduğu gibi, küreselleşmenin sonuçları, çokkültürlülük, hibritleşme, eklektisizm çağdaş sanat eserlerinde de etkisini göstermektedir. Nam June Paik’in, Budha heykeli ilk olarak 1974’de entelasyon edilmiştir. Budha heykeli Gagosian Galeri’de bulunmaktadır. 2005 yılında oluşturulan “Golden Buddha” , 2015’de Honkong Art Basel’de sergilenmiştir. Etnografik -kültürel gösterge olan Budha heykeli karşısındaki TV ekranından oluşan video enstalasyonunu incelediğimizde; çokkültürlülük, hibritleşme, eklektisizmin etkisi ile çağdaş sanatın, disiplinlerarası yapı içinde sergilendiği görülmektedir. Eserde gelenekselcilik ile ileri teknolojinin bir arada kullanıldığı hibrit bir sunum görülmektedir. Disiplinlerarası olan çağdaş sanatta malzeme kullanımındaki çeşitlilik, bu çeşitliliği kendi içerisinde bir sistem oluşturan eklektik yapının ironik bir biçimde sunulmasını teşkil etmektedir.

Eser 3:

Şekil 12: Joseph Beuys, Ausfegen (Süpürüp Atma), 1972-1985, Neues Müzesi.

Eser 3 (Şekil 12), Çağdaş sanatçı Joseph Beuys'un, herkes için eşitlik ilkesinin gerekliliğini savunan çalışması, Berlin'de Karl Marx Meydanında; 1 Mayıs 1972'de iki öğrencisiyle birlikte gösterilerden sonra süpürme eylemi sonrası oluşturulmuş bir ensytelasyon çalışmasıdır. Süpürme ile ortaya çıkan süprüntüleri galeride sergiler. Joseph Beuys'un enstalasyonunda malzeme seçimi küreselleşmenin sonuçlarına göre oluşan çok katmanlı, gündelik yaşama ait nesnelerin de kültürel göstergeye dönüşmüş olduğuna bir vurgudur. Çağdaş sanatın, mekan sınırsızlığı, görsel bir temsil ortamına dönüşmesi bu enstalasyon çalışmasında görülmektedir.

Kuspit'e göre; Küreselleşen toplumda, kültür teriminin ifadesel sistemler bütünü olarak ortaya çıkışıyla sanatı güçlendirirken, diğer yandan yaşama ilave edilerek terimi popüleştirmektedir (Kuspit, 2006, s. 96). İfadelerinden koparak özgürleşen göstergeler, kültürü ifade eden kodları oluşturmaktadır. Çağdaş sanat eserleri, yanılısamadan doğan bir anlayış ile karşımıza çıkmaktadır. Modern sanattan sonra yeni ifade dili doğmuş, sıradan günlük nesneler ile karşılık yaratan kodlar bağlamında yapılan işler, toplumda yaşanan gündem ile alakalı olmaktadır (Güner ve Gülaçtı, 2019, s. 256).

Eser 4:

Şekil 13: Candice Breitz, Love Story, Video Enstalasyon, 2016

Eser 4 (Şekil 13), çağdaş sanatçı Candice Breitz'in, video art çalışması görselidir. Bu çalışma ile sanatçı, küreselleşmenin sonuçlarından yurtsuzlaşma kavramı ile ilişkili mülteci sorununa değinmektedir. Ülkesinden ayrılmış toplam altı kişi ile röportaj yapmıştır. "Love Story" adını koyduğu eseriyle video gösterimi iki farklı odada yapılmaktadır. Odalardan birinde mecburi göç hikayeleri anlatılmaktadır. Julianne Moore, Alec Baldwin gibi iki sanatçının görüntüsü geniş bir ekrana aktarılmaktadır. İkinci odada, altı monitörde görüntülenen orijinal röportaj görüşmeleri yansıtılmaktadır. Mültecilerin her biri kendi yaşantılarını anlatmaktadır (aktaran Güner vd., 2019). Bu çalışma küreselleşmenin çağdaş sanat ile ne kadar sıkı sıkıya bağlı olduğunu gösteren bir örnek oluşturmaktadır. Küreselleşme ile gelişen teknolojik imkanların hepsi kullanılarak çağdaş sanatın çok katmanlı malzemeler listesinde yer alabilmektedir. Toplumu yansıtan ve toplumdan beslenen sanatçının, bu video art sanatı ile küresel bir sorun olan, küreselleşmenin sonuçları bağlantılı, etnografik -kültürel gösterge; mülteci sorununa duyarlık geliştirmekte olduğu gözlemlenmektedir.

Eser 5:

Şekil 14: Abramovic Method, video performance, 2013

Eser 5 (Şekil 14) de olduğu gibi, küreselleşmenin fenomenleri ile değişen günümüz dünyasında, sisteme ayak uydurmak için sanatçılar, kendi markalarını oluşturma ve şirket kurma yoluna gitmektedirler. Marina Abramovic kendi adını taşıyan (MAİ) bir enstitü kurmaya çalışır. Eski bir bina satın alarak 2013 yılında binanın bütçesini oluşturabilmek için Kickstarter bağış kampanyası kapsamında Lady Gaga'nın oynadığı bir reklam filmi çekilir. Ancak değişen koşullar ve artan maliyet yüzünden MAİ projesinden vazgeçilir (aktaran Güner vd. , 2019). Binayı satma kararı alan Abramovic, “Bize gelmeyin, biz size geliriz” sloganı ile artık tek bir mekana bağlı kalmayacağını bildirmektedir. Lady Gaga, “Abramovic Method” adı verilen bir video çekimi gerçekleştirir. Video başında baştan aşağıya beyaz kıyafetli olan maddi kültüre ait sanatçı, ilerleyen süreçte çıplak bir şekilde, manevi ve bilinçdışı bir mekan olan ormanda hareket etmekte, ruhsal olanı yansıtan nefes alma egzersizleri yapmakta ve büyük bir kristali sarmalarken görülmektedir. Bu çalışmada küreselleşmenin etkisi ile oluşan karşıtlıkların gösterisini, mekansızlığın, yersiz-yurtsuzlaşmanın, ötekiliğin, hibrit bir yapının karşılığı, çağdaş sanatta görülen popüler olan, tüketici estetik ve kültürel, toplumsal kimliğin sorgulanmasına dair yansımaları görmektedir. Kültürel gösterge; Lady Gaga gibi popüler kültür ikonu haline gelmiş ve günümüz müzik dünyasında ve kostüm dünyasında farklı ve kristal benzeri, benzeri olmayan bir ışıltı- gösteriş ve prestijin sahibi bir kadın sanatçının, tanıtım filmi yüzü olarak seçilişi, eserin çarpıcı noktasını oluşturmaktadır. Bu çalışmada, küreselleşen dünyada, popüler kimlik göstergelerinin kullanımını, reklam ve sanatın iç içe geçmişliğini görmektedir.

Yukarıda incelenen eserlerde de olduğu gibi, çağdaş sanatçıların sanat anlayışlarında, uygulama ve sergileme boyutundaki değişimler ile artık sanatçı kimliği de değişmeye başlamıştır. Bu farklılaşmayla sanatçılar, sadece sanatsal becerilerini izleyiciye sunmaya çalışan ve ruhsal aura yaratan kişiler değildir. Küreselleşmenin getirdiği ekonomik sürece

ayak uydurmak için markalaşma boyutunda çabalar göstermektedirler. Bu süreç de aynı zamanda çağdaş sanata disiplinlerarasını getirmiştir. Sanatçıların kendilerini diğer disiplinlerden (felsefe, sosyoloji, teknoloji, ekoloji, müzik, edebiyat, matematik vb...) beslemeleri ve etkileşime girmeleri gerekliliği doğmaktadır. Malzeme ve teknik açıdan da sınırlar tanımamak durumundadırlar. Bu durumda sanat eseri kolektif bir bilincin ifadesini bulan sanat ürününe dönüşür (Onan, 2016, s. 19-20).

Küreselleşmenin sonuçlarının çağdaş sanat eserleri üzerindeki en önemli etkilerinden biri artık tüketim ürünü olan sanat eserinin piyasa sahnelerinde ön plana çıkarılmasıdır. İngiliz tarihçi Walker'ın incelemelerine göre; Dali'den ve Picasso'dan sonra Andy Warholl, Julian Schnabel, Jeff Koons, Jean Michel Basquiat, Jackson Pollock, Joseph Beuys'un önde olduğu çağdaş sanatçılar, olağan dışı yaşamışlıklarıyla dikkat çekmektedirler. Sanatçıların pek çoğu medyanın dikkatini kendilerine çekmek için istendik bir süreç yürütmektedirler (Antmen, 2010).

Küreselleşme; çokkültürlülük, hibritleşme, eklektisizm ve yurtsuzlaşmanın çağdaş sanat eserleri üzerindeki etkisini en iyi izleyebileceğimiz oluşumlar bienallerdir. Bienal yıl aşırı yapılan çok büyük ölçekli uluslararası sergilerdir. Kavram üzerinden belirlenen konseptle düzenlenmektedir. Bir veya birçok küratör tarafından tasarlanmaktadır. İlk bienal 1895 yılında Venedik'te Venedik Bienali olarak gerçekleşmiştir. Ancak büyük ölçekte uluslararası karma sergi anlamı kazanması 1990'lara dayanmaktadır. Sayıları ise her geçen yıl artmıştır (Güner vd.) Bienaller küreselleşme bağlamında farklı kültür ve kimliklerden sanatçıların bir araya gelmesini sağlamasıyla kültürel yer değiştirmeyi yaratmaktadır. Çeşitlilik yaratma ideolojisiyle yayınlanan metinler, etnik grupların, kentlerin, yerelin görünürlüğünü arttırmaktadır. Maurice Roche, bienalleri küreselleşmenin yoğunlaşması ve bu anın ortaya çıkması olarak ifade ettiği biçimde bienal terimini, büyük bir alana hitap eden sunma becerisi olarak tanımlayabiliriz. (Bayrak, 2013, s. 126-127). Bienaller ülkeler için adeta bir tanıtım sahnesi görevi üstlenmektedir. Çok çeşitli sanat alanlarının bir arada kullanıldığı disiplinlerarası bir oluşum olmaktadır. Çokkültürlü bienal ortamında hibrit yapıda, eklektik birçok sanat ürünü bir araya gelmektedir. Bu bağlamda bienaller ve festivaller bir yandan üretken olarak varolan yapıyı dönüştürürken bir yandanda kültürel birikim etrafında üretme çabasını desteklemektedir (Yardımcı, 2014 s. 31).

Küreselleşme ile gelişen çok kültürlülük anlayışı ile birlikte 1990'lardan sonra Batı dışında da birçok ülkede bienaller düzenlenir. Yardımcı'ya göre bu sergiler genellikle çağdaş sanatı sergileme amacının dışında farklı siyasal ve ekonomik amaçlar güderek uluslararası

kamuoyunun ilgisini çekebilecek yıldız küratörlere tasarlattırılır. Bu nedenle temel aldığı model Batı kanunudur (Yardımcı, 2014, s. 23-25). Böylece yapıldığı coğrafyada sonuçları tam bir anti-tez oluşturacak şekilde, kendi kültürüne Batılı gözü ile bakarak küreselleşmeye hizmet etmiş olur.

4.3.Küreselleşmenin Sonuçlarının, Çağdaş Sanat Eğitimi ve Çağdaş Sanat Eğitimcisi Kimliği Üzerine Etkileri

Küreselleşmenin sonuçları her alana etki etmektedir. Ancak en başta etkilenen alanların başında eğitim alanı gelmektedir. Eğitim insanın doğuşundan beri daima olagelmıştır. Bir toplumda birey, canlı cansız çevre ile etkileşim yoluyla öğrenmiştir ve öğrenmektedir (Artut, 2013) Sanat yapmak ise insanın doğasının özüdür. İnsan varlığının ifadesi olan sanat, toplumsal yaşamın önemli unsurlarından biridir (Artut, 2013). Genel eğitimin önemli bir parçası olan sanat eğitimi, özgünlük, bireysellik ve yaratıcılık olgusu içinde ele almak gerekmektedir. Bu sebeple sanat eğitiminin, eğitim alanındaki yerinin iyi bilinmesi gerekmektedir (Gençaydın, 1990).

Artut (2013)a göre, sanatın eğitimsel yönü aşağıdaki şekli ile sınıflandırılabilir;

“...Görsel Eğitim-Görme Becerisi= Tasarlama becerisi ...Plastik Eğitim-Dokunma, Algılama= Dizayn etme ...Duyuşsal Eğitim-Kulak-Sesleri Tanıma= Kulak Eğitimi ...Ritmik Eğitim - Dans Drama= Ritmik beceriler – Hareket ...Bilişsel Eğitim - Konuşma – Düşünme Yetisi= Kelime Dağarcığı ...İş Eğitimi- Üç Boyut Kavramı= El becerilerinin gelişimi” (s.106).

Küreselleşen dünyada çağdaş sanat eğitimiyle, çocuğun ve gencin, olgu ve olaylara bakış açısının çok yönlü, çağdaş, değişim ve gelişmelere açık, bilim, teknoloji, kültürel ve toplumsal gelişmeleri kavrayabilen, hoşgörülü ve aynı zamanda dinamik bir kişilik geliştirmesi olası görülmektedir (San, 2019). Günümüzde sanat eğitimi insanın duyu, duygu, imgelem gücünü eğitime kaygısı taşımayıp, bunların gücünü ve potansiyelini bilerek yola çıkılmaktadır (San, 2019).

Ataberk’in 1999 yılında Kluckhohn ve Strodbeck’e değinerek yaptığı üçlü kültür sınıflamasında insanın yeri maddeler halinde şu şekildedir;

“...1. Geçmiş yönelimli kültür, öncelikle gelenekleri korumakla ve şimdiki zamanda yeniden canlandırmakla ilgilenir ... 2. Şimdiki zaman yönelimli kültür, zamanı olmayan geleneksiz bir kültürdür ve geleceği görmezden gelir ...3.Gelecek yönelimli kültür, arzu edilebilir bir gelecek öngörür ve bunu gerçekleştirmek için yola çıkar” (aktaran San, 2019, s.131).

Goleman’a göre kültürel yetiştirme ve duygusal zeka arasındaki bağ şu şekildedir;

“Bazı dönemlerde, toplumda diğer dönemlere kıyasla daha da belirgin bir çözülme görülür. Bencillik, şiddet, alçaklık toplumsal yaşamın güzelliklerini bozmaya başlar. Burada duygusal zekanın önemini savunan tez, duyarlılık, kişilik ve ahlaki güdüler arasındaki bağlantıya dayanmaktadır. Gitgide artan sayıdaki bulgular hayattaki etik tavrın, temelindeki duygusal yetilerin bir ürünü olduğunu gösteriyor” (aktaran San, 2019, s. 131).

Goleman, günümüzde iki ahlaki değerden bahsetmektedir. Birincisi “kendine hakimolma” ikincisi ise “şefkat gösterme” dir. Varoluşumuzun temel sorgularından biri insani davranış biçimlerimizdir ve bu da ancak duygusal zeka yoluyla sağlanmaktadır. Duygusal zeka teorik derslerden çok, geniş kapsamlı uygulanacak bir sanatlar ve kültür eğitimi ile mümkündür (San, 2019).

Artut’a göre (2013) çağdaş sanat eğitimin bireysel işlevleri maddeler halinde şu şekilde sunulmaktadır;

“Bireylerin...Yaratıcılıklarını geliştirmek...Araştırmacı bir kimlik kazandırmak... Entelektüel, küresel bakış açısını geliştirmek... Kendine güven duygusu kazandırmak, kendini tanımasını olanaklı kılmak... Eleştirel açısı, eleştirel düşünce ve sezgi gücünün gelişimini sağlamak... Sanatsal sorunları çözebilme becerisine işlerlik kazandırmak... Görme becerisi, olasılıkları tahmin edebilme gücünün kazandırılması... Sağlıklı etkileşim ve iletişim gücünün kazanımına olanak sağlamak... Taklit ve kopyacılıktan uzak özgün ve yaratıcı bir anlayış geliştirmek... Teknik bilgi ve beceri deneyimi kazandırmak... Manevi (tinsel), duyuşsal, bilişsel,algısal gücünün gelişimine olanak sağlamak... Sorunlarıyla başa çıkabilme, kendini ifade edebilme, deşarj olabilme gücünün, ortamının yaratılması... Sosyal ve duygusal gelişimine katkıda bulunmak. Sağlıklıdüşünce ve kişilik gelişiminin kazandırılması... Modern sanat yapıtlarına karşı bakış açılarının geliştirilmesi, farklı sanat ürünlerine hoşgörü ile bakabilme anlayışını kazandırmak” (Artut, 2013, s. 123-124)

San (2019), Sanat eğitiminin beş alanını şu şekilde sıralamaktadır;

“...Plastik Sanatlar ...Yazın Sanatı ...Müzik Sanatı ...Kinestetik Sanatlar ...Tiyatro/Drama, Gösterim Sanatları, Video Sanatları, Sinema” (San, 2019, s. 122).

Küreselleşen günümüz dünyasında çağdaş sanat eğitimi veren çağdaş sanat eğitimcisi kimliği, bireyin kültür sınıflamasındaki insani yeri, kültürel yetiştirme ve duygusal zeka arasındaki bağ kurma, çağdaş sanat eğitimin bireysel işlevleri, temel sanat eğitim alanlarını uygulama ve anlama yetisinin kazandırılması anlamında kilit noktadır. Küreselleşmenin sonuçlarından; çokkültürlülük, hibritleşme, eklektisizm ve yurtsuzlaşma kavramları göz önüne

alındığında; çağını yakalamak için sanat eğitimcisi, kendini her daim geliştirmeli ve yenilemelidir. Gelenekseli, yereli, etnik olanı bilen, ancak zamanının teknolojik, kültürel ve bilimsel alanına hakim olması da gerekmektedir. Ancak sadece bu alanlara hakim olmak ve bilgi dağarcığının çok olması yetmemektedir. Sanat eğitimi bilimleri bağlamında bilgilerini öğrencilere doğru bir şekilde yaratıcı yollarla, farklı kültürlerle hoşgörülü yaklaşımıyla aktarması gelecek nesillerin sanata bakış ve toplumsalda sanatı anlayan ya da icra eden biyerler olarak yetişmesinde çok önemli bir yere sahip olmaktadır.

Çağdaş eğitimin amacı, sanat eğitiminde de günümüz dinamiklerinin gerisinde kalmayacak yaratıcı insan modeli yetiştirmek olmalıdır (Zeren, 2006). Bu amacı gerçekleştirmek için sadece çağdaş sanat eğitimcisi olmak yeterli olmayabilir, aynı zamanda sanat eğitimcisinin bu amacı gerçekleştirmeye uygun bir kimliğe sahip olması gerekmektedir. Özellikle zorunlu eğitimde, sanat eğitiminin doğru yeri bulabilmesi öğrencilerin işlevsel bir şekilde sanat eğitimi alabilmesi için sanat eğitiminin ve ortamının geliştirilmesi sağlanmalıdır. Bunu sağlamak için çağın gerisinde olmayan, sanatın önemini bilen ve gerekliliğine inanan, yeni yapılandırmaya uygun yetiştirilmiş, gereken donanıma sahip sanat eğitimcisi bireyler sayesinde gerçekleşebilecektir (Zeren, 2006).

Küreselleşmenin Sonuçlarının, çağdaş Sanat eğitimi ve çağdaş sanat eğitimcisi kimliği üzerine etkileri; hızla geçen zaman içerisinde sürekli değişen pratikler ve yeniliklere ayak uydurma, evrenselleşen dünyada kültürlerle saygı duyma ve hoşgörülü olma, küreselleşen ekonomide her şeyin tüketim haline getirildiği bir ortamı bilme ve tanıma, gelenekseli çok iyi bilme ama popüler kültürden kopuk olmama gerekliliği, herşeyden önemlisi bütün bunları yapabilecek istekte ve kimlikte olma olarak özetlenebilir.

4.4. Küreselleşmenin Sonuçlarına Göre Sanat Eğitimcisi Görüşleri Analizleri

Bu araştırma kapsamında; küreselleşen dünyada; küreselleşmenin sonuçları bağlamında, değişen koşullar altında, sanatta ve sanat eğitimi yaklaşımındaki değişimler ortaya koyulmakta ve çağdaş sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı, ilgili literatüre dayalı olarak ve görüşmeler yolu ile incelenmekte ve analiz edilmektedir. Günümüz sanat eğitimcisinin kimliği, küreselleşmenin getirdiği sonuçlar; çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramlarına göre ele alınmaktadır. Araştırmanın problem durumunu oluşturan, kimlik kavramı ve kuramları doğrultusunda, günümüzde küreselleşmenin getirdiği sonuçlardan; çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramları ve küreselleşmenin sonuçlarının çağdaş sanat üzerine yansımaları ve bu sonuçların çağdaş

sanat eğitimcisi kimliği üzerine etkileri, çağdaş sanat eğitimcisi kimliği sorunsalına ilişkin, çokkültürlü sanat eğitimi ortamında sanat eğitimi veren çokkültürlü yapıya sahip sanat eğitimcileri ile yapılan görüşmelere verilen cevaplar, literatür tarama ve bulgular çerçevesinde yorumlanmaktadır.

Araştırma sorularında, küreselleşmenin çağdaş sanat eğitimi üzerine etkilerine vurgu yapılarak, aynı zamanda bireysel ve toplumsal kimlik oluşumu, bireyin kendini ve çevresinin farkındalığı, güncel konular hakkında, örneklemden alınan görüşler doğrultusunda elde edilen sonuçlar ortaya koyulmaktadır. Örneklem, kamu ve özel yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim elemanlarından oluşmaktadır.

Görüşme yöntemi ile görüşleri alınan sanat eğitimcilerine ilişkin demografik veriler aşağıdadır;

Tablo 1. Katılımcı Künyeleri

Sanat Eğitimcisi	Kurum Türü	Branşı	Ünvanı	Mesleki Yılı	Bulunduğu Ülkeler
K 1	Kamu Kurumu	Müzik Öğretmenliği Bölümü	Öğretim Elemanı	27	Türkiye Amerika Türkiye
K 2	Özel Eğitim Kurumu	Sanat Tasarım / Çizgi Film ve Animasyon Bölümü	Öğretim Elemanı	4	Hindistan Malezya Türkiye

4.4.1.Sanat Eğitimcisinin, Küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılması hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi.

Tablo 2. K 1 Cevaplarının Analizi

Kategori	Sorular	Cevaplar	Değerlendirme
1.Sanat eğitimcisinin, küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılması hakkındaki görüşleri	Kendi ülkenizin dışında, yabancı bir eğitim sistemine geçiş sürecinizi anlatır mısınız?	Batı'ya doğru yol alınca yeni bir dilin içerisinde yer almanın zor bir süreç olduğu yanıtı verilmiştir. Amerika farklı yemeklerin bir arada olduğu bir masa gibiydi. Dil zorluğunu aşmaya başlayıp, kendini daha iyi ifade etme becerisi arttıkça sanatsal üretim alanında daha çok şey öğrendiği ifade edildi.	Küreselleşen dünyada lisan bilmek, küreselleşmenin sonuçları bağlamında önem teşkil etmektedir. Sanat eğitimcisi ne kadar çok lisana hakim olursa sanatı daha iyi kavrayıp, daha iyi ifade edecektir.
	Sanat eğitimi sürecinizde, küreselleşmenin getirdiği çokkültürlü ortamda sanat eğitimi ile ilgili görüşlerinizi açıklar mısınız?	Kendi ulusallaşma sürecimizde zorluklar olduğu cevabı verilmiştir. Kimliğimiz konusunda, homojen tarihsel kökenden gelmeyen, çokkültürlülüğe ortam açan bir ulusal kimliğe sahip olmadığımız ifade edildi. Kimliğimiz sorunundan dolayı doğu mu, batı mı, yoksa hibrit kimliğime mi sahibiz belirsizliğini yaşadığımızı ifade etmiştir. Bu yüzden küreselleşme ile ilgili sıkıntılar yaşadığımız görüşünü dile getirmiştir.	Ülkemizde kimlik ile ilgili sorunsalların yaşanması. Küreselleşmenin sonuçları bağlamında hibrit kimlikte hangi kimliğe sahip olduğumuzun belirsizliği sorunsalı.

Tablo 3. K 2 Cevaplarının Analizi

Kategori	Sorular	Cevaplar	Değerlendirme
1-Sanat eğitimcisinin, küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılması hakkındaki görüşleri	Kendi ülkenizin dışında, yabancı bir eğitim sistemine geçiş sürecinizi anlatır mısınız?	Hindistan, Malezya ve Türkiye'deki sanat eğitimi tecrübelerine dayanarak; ülkeden ülkeye ve eğitim sistemine göre sürecin farklılaşmakta olduğu cevabı verilmiştir. Sisteme uyumlu çalışmak gerektiği için zor bir süreç olduğu açıklaması yapılmıştır.	Farklı bir ülkede değişen eğitim sistemine adapte olma sorunsalı.
	Sanat eğitimi sürecinizde, küreselleşmenin getirdiği çokkültürlü ortamda sanat eğitimi ile ilgili görüşlerinizi açıklar mısınız?	Diğer tecrübe edindiği ülkelerdense, Türkiye'de sanata çok daha fazla değer verildiğini ifade etti. Avrupa'dan gelen sanatçılarla birlikte Türkiye'de karma bir sanat eğitimi olduğu söylendi. Malezya'da sanatta Güney etkisi, Hindistan'da ise yerel, geleneksel sanatın olduğu cevabı verildi.	Türkiye'de sanat eğitiminin çokkültürlülüğe açık olması Yerel bir kimliğimizin olmaması sorunsalı

K1,K2- Sanat Eğitimcisinin görüşlerinde, küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılmasının, yabancı dil seviyesi ile doğru orantılı olduğu bulgulanmıştır. Sanat eserlerinin daha iyi anlayıp, kavranması, bakış açısının geliştirilmesi açısından önem teşkil

ettiği ortaya konmuştur. Küreselleşen dünyada, özellikle sanat dünyasında çokkültürlük hakim olduğu, bu yüzden sanat eğitimcisinin öğrencilere daha işlevsel ve verimli aktarım yapabilmesi için lisan öğrenmesi gerektiği bulgulanmıştır. Sanat eğitiminde, küreselleşmenin getirdiği çokkültürlü ortamda kimliği doğru algılamak ve kimliği kaybetmeden sürece dahil olmak gerektiği ortaya koyulmaktadır.

4.4.2. Sanat Eğitimcisinin, Çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitime göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi

Tablo 4. K 1 Cevaplarının Analizi

Kategori	Sorular	Cevaplar	Değerlendirme
2-Sanat eğitimcisinin, çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitime göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları hakkındaki görüşleri.	Çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitime göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları hakkındaki görüşlerinizi açıklayınız?	Akışkan, değişken ama tutarsızlık ve ilkesizlik bağlamında değil, “Çağdaş” olup hala geçmişten yararlandığımız sanatsal, müzikal kaynaklarda var. Cevabı verilmiştir. Örneğin dünya müzisyenlerine baktığımızda , dünya müziğine baktığımızda, bir Hint müziği, bir Latin müziği dünya müzik piyasasında yer bulabiliyorken Türk müziği neden yer bulamıyor diye düşündüğünü ifade etti. Kamplaşmalardan dolayı daha akışkan, geçişli bir kimlik inşa edemiyoruz demektir. Berklee College of Music programını incelediğimde dünyanın farklı müzisyenlerini bir araya getirip birini tamamlayan bir kurum	Dünya’da kendi kültürümüze ait bir sanatın yer bulamamış olması. Kamplaşma şeklinde hareket edildiği birlikte birbirine değer katarak hareket etmenin gerekliliği Klasik öğretmen merkezli eğitim sisteminin olduğu

	oluşturulmuştur. Idealize ettiğim bir kurumdur. Günümüzden ve geçmişimizden beslenen, koşullarının araç-gereçlerinden yararlanarak daha akışkan ve geçişken bir sanat eğitimcisi kimliği görmek istemektedir. Öğrenci merkezli olma gerekliliğini açıklamaktadır.	
Küreselleşmenin sonuçlarına göre, eğitim verdiğiniz çokkültürlü, hibritleşmenin (melezleşmenin), eklektisizmin ve yurtsuzlaşmanın olduğu bir ortamda, sanat eğitimcisi kimliği tanımları da farklılaşmakta mıdır? Bu konudaki görüşleriniz nelerdir?	Yurtsuzlaşma denince şuanda Türkiye'nin güneyinde bir Rus akımı olduğu söyleniyor, savaştan kaçtıkları için oraya yerleşiyorlar. Son zamanlarda sınıflarda Afgan ve Suriyeliler olduğu gerçeğini benimsemiş, onlarla bağ kurabileceğimiz onların kimliklerinin de farkında olan eğitimci olunmalı. Eğitim kurumlarında eğitmen yetiştiren kurumların bunun inşasını yapıyor mu bir sorunsal.	Küreselleşmenin sonuçlarından yurtsuzlaşma kavramı ile ilişkili olan göç olgusunu benimsemiş sanat eğitimcileri tarafından eğitim verilmesi. Eğitim kurumlarının küreselleşme sonuçlarını göz önüne alarak, sanat eğitimcisi yetiştirme sorunsalı
Sanat eğitiminde en çok uyguladığınız yöntem ve teknikler nelerdir?	Kendi adıma vaka örnekleri getiriyorum, örneğin bir yüksek lisans sınıfıma Mavişehir'deki bir müzik sınıfıyla Gediz'deki bir müzik	Vaka olay incelemesi. Eğitim yöntem ve tekniklerinde değişen dünya ve gündem koşullarına göre

	sınıfı arasındaki farklar neler olabilir? Klişelere ve genellemelere dayanmadan sosyokültürel olarak, kimlik olarak farklılıklar görüyoruz dolayısıyla sanat eğitimcisi de öyle bir sınıf ortamında yöntem ve teknikleri değişecektir. Ben hiç bir dersi ikinci yıl aynı şekilde öğretemem çünkü ben değişiyorum, dünya değişiyor ve sınıfıma gelen her grubun niteliği değişiyor dolayısıyla bir şablon olabilir ama her yıl farklı bir şey katıyorum içerisine. Eleştirel pedagoji, eleştirel teori beslediğim alanlardır. “Popüler” dediğimiz müzik yapma biçimlerini görmemiz müfredatın dışında müzik yapma biçimlerini görmemiz gerekmektedir. Öğrenci merkezli eğitim anlayışı ile eğitim verdiğini ifade etmektedir.	esnek bir yapıya sahip olma. Öğrenci merkezli eğitim anlayışı ile eğitim verme
--	---	--

Tablo 5. K 2 Cevaplarının Analizi

Kategori	Sorular	Cevaplar	Değerlendirme
2-Sanat eğitimcisinin, çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitime göre	Çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitime göre sanat eğitimcisi	Sanat teknoloji ile birlikte gitmeli. Teknolojiye hakim sanat eğitimcisi bunu sanatla birlikte kullanmalıdır.	Sanat eğitimcisinin teknolojik gelişmeleri takip etmesi gerekliliği.

sanat kimliği hakkındaki görüşleri.	eğitimcisi tanımları	kimliği tanımları hakkındaki görüşlerinizi mısınız?	tanımları açıklar
		Küreselleşmenin sonuçlarına göre, eğitim verdiğiniz çokkültürlü, hibritleşmenin (melezleşmenin), eklektisizmin ve yurtsuzlaşmanın olduğu bir ortamda, sanat eğitimcisi kimliği tanımları da farklılaşmakta mıdır? Bu konudaki görüşleriniz nelerdir?	Farklılaşmaktadır. Türkiye’de öğrettiklerinizle Hindistan’da öğrettikleriniz değişiyor.
		Sanat eğitiminde en çok uyguladığınız yöntem ve teknikler nelerdir?	Sanat eğitimcisi kimliği gittiği coğrafyaya göre farklılaşmaktadır.
			Dijital ve teknoloji içeren yöntem ve teknikleri kullanıyor.
			Dijital ve teknoloji üzerinden yöntemler kullanılmalı.

K1, K2- Sanat eğitimcisinin, çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitimine göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları, bulunan coğrafyaya göre farklılaşmaktadır. Sanat eğitimcisi kimliğinin küresel olması ve teknolojik gelişmeleri takip eden ve kullanabilen, kamplaşmadan uzak kendi kimliklerini kaybetmeden beraber entegre çalışma ortamları yaratma gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

4.4.3. Sanat Eğitimcisinin, Sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri, küreselleşmenin sonuçlarına göre değerlendirmesi hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi

Tablo 6. K 1 Cevaplarının Analizi

Kategori	Sorular	Cevaplar	Değerlendirme
3-Sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerin,	Bu yöntem ve teknikleri küreselleşmenin sonuçlarının getirdiği,	Yeni bir dilin inşasının gerekliliğini düşünüyorum. Bu küreselleşme mi emin değilim.	Küreselleşmenin her toplum yapısına uygun olmadığı

küreselleşmenin sonuçlarına göre değerlendirilmesi hakkındaki görüşleri.	-Çokkültürlülük, - Hibritleşme -Eklektisizm -Yurtsuzlaşmaya göre değerlendirerek açıklar mısınız?	Çokkültürlülük araştırdığımda Amerika'ya uygun bir teori, kendi altında bir sürü alt kültür oluşturmuş ve bu kültürlerle barışma ihtiyacı duyan bir toplum. Dünyada bu kavramların tartışılması bizim ülkemizde sanat eğitimi sisteminde tartışılması problematik. Irkçılık olmadan bu kavramları nasıl eğitim öğretim sistemimize entegre edebiliyoruz eğitimci olarak bu konu bir sorun. Hibritleşme ve eklektisizm kaçınılmaz bir şey artık. Çağdaş dediğimiz sanat öğretimi geçmişin kaynaklarından bugünün araç gereçlerinden de faydalaniyoruz. İnsana dair eğitim yapmamız, insanın ortak pratiği olan bir sanat yada müzik eğitimi yapmak. Gerekliliğini dile getirmektedir.	İrkçılık olmadan çokkültürlülüğü eğitim sistemine inşaa etmenin sorunsalı Günümüz koşullarında hibritleşme ve eklektisizmin kaçınılmazlığı
	Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitiminde, öğretim yöntemlerinin belirlenmesine yönelik ne tür sorunlarla karşılaşıyorsunuz?	Kurumsal müzik eğitiminin dünyada yapılan işlerin gerisinde ve kopuk olması en büyük sorun. İnsan kaynağı problemide var, örneğin Amerika'da dönemsel olarak sadece Barok	Sanat eğitimi veren kişilerin tek bir alanda ustalaşması gerekliliği Çağa yetişmesi gereken bir eğitim sistemine sahip olmamız

müziğinde uzmanlaşmış bir eğitimci ile çalışabiliyorken, Türkiye’de sizin bunların hepsini bilmeniz bekleniyor. Çağın, bugünün ruhuna yetişemeyen hantal bir yapı var ve yeniyle şekillenemiyor. En büyük handikapta bu bence. Diye cevaplamıştır.

Çağdaş sanat eğitiminde, küreselleşmenin sonuçları bağlamında, çokkültürlü sınıf/atölye ortamında, eğitimci - öğrenci, öğrenci- öğrenci etkileşiminde sorunlar ortaya çıkmakta mıdır? Varsa ne tür sorunlardır? Bunların çözümüne yönelik önerileriniz nelerdir?

Hiyerarşik yapının (ortodoks eğitim sisteminde) hala öğrencinin de yaratıcı fikirlerle gelebileceği dinleme alışkanlıklarını, öğrenme biçimini duymayan bir yapı var. Hiyerarşik yapıda kürsü öğrenci modeli bizim gelenekselci eğitim anlayışımızda var. Sınıfta otorite olmakla otoriter olmak arasındaki ayrımı kuramayan eğitim modeli var. Bu durumda öğrencinin ne yaptığını ve dediğini duymayan bir system oluşuyor. Buna yönelik öneriler Türkiye’de biraz zor çünkü demokratik düşünme ve toplumsal yaşam pratiği içselleştirilmiş değil bu da dolayısıyla kurumlara, sınıflara ve sanat pratiğine

Ülkemizde öğretmen merkezli eğitimin hala uygulanıyor olması.

Gelenekselci eğitim yapısının terk edilip, daha demokratik ortamda eğitim olmasının gerekliliği

yansıyor. Şeklinde
cevaplandırmaktadır.

Tablo 7. K 2 Cevaplarının Analizi

Kategori	Sorular	Cevaplar	Değerlendirme
3-Sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntemi ve tekniklerin, küreselleşmenin sonuçlarına göre değerlendirilmesi hakkındaki görüşleri.	Bu yöntem ve teknikleri küreselleşmenin sonuçlarının getirdiği, -Çokkültürlülük, - Hibritleşme -Eklektisizm -Yurtsuzlaşmaya göre değerlendirerek açıklar mısınız?	Dijital teknoloji kullanarak dersleri yaptırdığı için koşullara göre yöntem ve tekniğinin değişmediğini söyleyerek cevapladı.	Küreselleşmenin sonuçlarına göre teknolojik gelişmelerin takip edilmesi gerekliliği
	Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitiminde, öğretim yöntemlerinin belirlenmesine yönelik ne tür sorunlarla karşılaşılıyorsunuz?	Teknolojiye hakim değilim, ben teknoloji öğrenmek istiyorum diye sorunlar geliyor. Farklı eğitim ve teknikler oyunlarla eğlenceli bir şekilde öğretilmeli	Küreselleşen dünyada öğrencilerin teknoloji bilgi eksikliği Teknolojik bilgi eksikliğin tamamlanması gerekliliği
	Çağdaş sanat eğitiminde, küreselleşmenin sonuçları bağlamında, çokkültürlü sınıf/atölye ortamında, eğitimci - öğrenci, öğrenci- öğrenci etkileşiminde sorunlar ortaya çıkmakta mıdır? Varsa ne tür sorunlardır? bunların çözümüne yönelik önerileriniz nelerdir?	Öğrencilerin öğrenme hızları birbirinden farklı o yüzden çok kaynaktan yararlanmak gerekiyor. Sürekli geliştirmek ve derse hazırlık yapmak gerekiyor.	Küreselleşen çağdaş sanat eğitiminde öğrenme hızlarının birbirinden farklı olması etkileşim sorunsalını ortaya çıkarmaktadır Bu sorunsal için öneri; ders hazırlığının iyi yapılması ve yeni, farklı

K1, K2- Sanat eğitimcisinin, sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntem ve tekniklere ilişkin görüşlerinde; küreselleşmenin sonuçlarına göre öğretmen merkezli gelenekselci eğitim anlayışından vazgeçilmesi, küreselleşen dünyada çokkültürlü ortamda öğrenme hızı farklılıklarını göz önünde bulundurarak ders hazırlıkları yapılması ve ona göre eğitimdeki yeni uygulama yöntemleri takip edilmesi şeklinde ortaya koyulmuştur.

4.4.4. Sanat Eğitimcisinin, Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendinin ve çevresinin farkındalığına etkisi hakkındaki görüşleri

Tablo 8. K 1 Cevaplarının Analizi

Kategori	Sorular	Cevaplar	Değerlendirme
4- Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendinin ve çevresinin farkındalığına ve sınıf/atölye ortamındaki etkileşime etkisi hakkındaki görüşleri	Çağdaş sanat eğitiminin çokkültürlü bir ortamda gerçekleşmesinin, bireyin kendisini tanıma ve çevresinin farkındalığına etkisi üzerine görüşlerinizi kısaca açıklayabilir misiniz?	Balık sudan çıkmadan balık olduğunu bilemezmiş. Amerika'da eğitime gittiğimde kendi ülkemde göremediklerimi orda daha net görmeye başladım. Panoramik manzarayı izlemek size bir yere taşıyor. Kendinizi daha fazla tanıma ve anlama fırsatı buluyorsunuz. Kimliğinizi daha iyi görüyorsunuz.	Çağdaş sanat eğitiminde çevre ve kimliğin farkına varılması için çokkültürlü bir ortama çıkıldığında daha iyi anlaşılabilceği
	Küreselleşmenin sonuçlarının sanat eğitimcisi kimliği üzerindeki etkilerine yönelik gözlemlerinizi kısaca anlatır mısınız?	Türkiyedeki sanat eğitimcisi mi, dünyada ki sanat eğitimcisi mi yoksa küreselleşmenin sonuçlarını anlamak isteyen sanat eğitimcisi mi yoksa küreselleşmenin sonuçlarına tamamen kapalı olan sanat eğitimcisi mi aslında dünyaya ve çevrenize	Ülkemizde hala gelenekselci bir yapının hakim olduğu Küreselleşmenin sonuçlarını anlamak ve ona göre hareket etmesi gereken sanat eğitimcisi kimliğinin gerekliliği

baktığınızda
bunlardan
etkilenmemeniz
neredeyse imkansız.
Ancak hala
geleneksel bir yapı
var.

Tablo 9 K 2 Cevaplarının Analizi

Kategori	Sorular	Cevaplar	Değerlendirme
4- Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendinin ve çevresinin farkındalığına ve sınıf/atölye ortamındaki etkileşime etkisi hakkındaki görüşleri	Çağdaş sanat eğitiminin çokkültürlü bir ortamda gerçekleşmesinin, bireyin kendisini tanıma ve çevresinin farkındalığına etkisi üzerine görüşlerinizi kısaca açıklayınız?	Dili algılayabiliyorsa çok büyük bir farklılaşma olmuyor. Ancak dili bilmiyorsa çok büyük bir fark yaşayacaktır. Öğrenme ve anlama süreçlerini etkileyecektir.	Çokkültürlü bir ortamda çağdaş sanat eğitiminden yararlanmak istiniyorsa yabancı dil bilmenin gerekliliği
	Küreselleşmenin sonuçlarının sanat eğitimcisi kimliği üzerindeki etkilerine yönelik gözlemlerinizi kısaca anlatır mısınız?	Hangi ülkede çalışıp hangi ülkeden eğitim verdiğiniz veya farklı ülkelere tecrübe aldıktan sonra bunu iyice sanat eğitiminde kullanabilirsiniz. Çünkü belki burda yaşamadığınız bir problemi, üretmediğiniz bir şeyi üretebilirsiniz. Başka bir yerden geldiğinizde bakış çok farklılaşıyor, iş farklılaşıyor iyi anlamda etkileri oluyor. Bir sanat eğitimcisi olarak bir yerden değil çok yerden gidip tecrübe almanız gerekiyor. Farklı sanat kültürü yaşamak gerekiyor şeklinde cevaplandırmaktadır.	Küreselleşme ile çokkültürden yararlanabilen sanat eğitimcisi olumlu yönde etkilenmektedir.

K1, K2- Sanat Eğitimcisinin görüşlerine göre, küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendinin ve çevresinin farkındalığına etkisi çokkültürlü bir ortamda daha iyi anlaşılmaktadır. Çokkültürlü bir ortamda sanat eğitimi pratiklerinde, sanat eğitimcisi kendi kimliğini daha iyi keşfedebilmektedir. Küreselleşmeyi anlayan sanat eğitimcisi, sonuçlarını göz önünde bulundurarak olumlu yönde kendisini tanıyıp geliştirmektedir.

4.4.5. Sanat Eğitimcisinin, Küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitimcisi kimliği sorunsal ilişkisi üzerine görüşleri

Tablo 10 K 1 Cevaplarının Analizi

Kategori	Sorular	Cevaplar	Değerlendirme
5-Küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitimcisi kimliği sorunsal ilişkisi üzerine görüşleri	Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimcisi kimliğinin, sanat eğitimi uygulamaları üzerinde olumlu ya da olumsuz etkisi var mıdır? Kısaca açıklayabilir misiniz.	Yereli ve geneli zorlayan etkisi var hibrit küresel arası etkileşim var. Daha fazla erişim için dijital ve küreselleşme ile başka bir kimlik mi oluştu ona bakmamız lazım. Afrikalı Amerikalı müzisyenler gibi konuştuğumuzunda üstüne çıkan başka şemsiye bir kavram mı var diye son zamanlarda düşünüyorum. Hem sanat eğitimcisinin hem sanat eğitimi ortamları olur atölye vb. Geleneksel pedagojiden aktarma biçimlerinin zorluğu içerisindeyiz. Özellikle pandemi ile birlikte farklı bir dinleyici ve alımlama öznesi ortaya çıktı. Geleneksel anlatım ve repertuarı kullanmama rağmen bunda ötesinde çok	Küreselleşmenin sonuçları çağdaş sanat eğitimcisi kimliğini yerel ve genel olarak zorlamaktadır. Pandeminin etkisiyle dijitalleşmiş farklı bir dinleyici kitlesi ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda geleneksel pedagoji aktarma biçimleri zorlayıcı olmaktadır.

farklı dinleme alışkanlıkları kazandıklarını görüyorum. Küreselleşme ve teknolojiyle dönüşmüş sanatçı/ öğrenci kimliği olur dolayısıyla bu beklentileri karşılamaya yönelik zorlukları olacaktır. Cevabı verilmektedir.

Küreselleşmenin sonuçlarına göre sanat eğitimi uygulamalarında ilk önce neyi değiştirmek istediniz? Nedenini kısaca açıklayınız.

Eğitim kurumlarını değiştirmek isterdim. Türk siyaseti kendini tekrar ediyor anolojisi üzerinden söylemek gerekirse eğitim kurumlarında ritüelleri olan bir yer. Eğitim kurumlarının günümüzün çok gerisinde kaldığını düşünüyorum. Farklı araç gereç ve iletişim biçimleriyle eğitim verilmesi gerektiğini düşünmüyorum. Eğitim almak isteyen bireylerin ihtiyaçları sunulan eğitimin çok ötesinde. Sanat eğitimi veren kurumların dönemin ruhunun gerisinde kaldığını söylemektedir. Tarihsel sürece baktığımızda biraz ezberi bozanların sanatta yeni bir dili oluşturduğunu farklı birşeyler yaptığına inancım var. Geleneği tekrar etmek daha çıkarıcı birşey.

Eğitim kurumları çağın gerisinde kalmaktadır. Eğitim kurumları kendilerini yenilemelidir.

Tablo 11. K 2 Cevaplarının Analizi

Kategori	Sorular	Cevaplar	Değerlendirme
5-Küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitimsi kimliği sorunsal ilişkisi üzerine görüşleri	Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimsi kimliğinin, sanat eğitimi uygulamaları üzerinde olumlu ya da olumsuz etkisi var mıdır? Kısaca açıklayabilir misiniz.	Olumluda olumsuzda etkisi var. Bazı kültürlerin sanata bakışı farklı. Siz başka türlü bakıyorsunuz ama ordaki sanat o derste değil yani sanatı toplum kabul etmiyor. İyi etkiler ise sizin bulunduğunuz coğrafi ortamda sanat kabul edilmiyor ama gittiğiniz yerde kabul görmüş olmasıdır. Şeklinde cevap verilmektedir.	Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimsi kimliği üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri bulunmaktadır. Gittiğiniz ülkede sanat daha kabul görmüş ise olumlu anlamda sanat eğitimsine katkı sağlamaktadır.
	Küreselleşmenin sonuçlarına göre sanat eğitimi uygulamalarında ilk önce neyi değiştirmek istediniz? Nedenini kısaca açıklar mısınız.	İlk önce dili çok daha geliştirmesini isterdim. Dil gelişince sanatı anlamak daha çok değişiyor. Sanat sadece bakışla olmuyor, sanatı okumak ve anlamak gerekiyor. Ayrıca farklı kültürlerden aldığım bilgiler dil sayesinde oldu. Orda yaşayıp orada o sanatı anladım, ordan tecrübeler kazandım. Küreselleşmenin faydası bu şekilde gerçekleşiyor. Bunun için sadece gidip orda yaşamak değil, oranın kültürünü anlamak çok önemli. Örneğin kendi yabancı	Sanat eğitimi uygulamalarında lisan öğrenme üzerine çok daha fazla durulmalıdır.

ülkenizden
Türkiye'ye geldiniz
iki sene yaşadınız,
ama dilini
öğrenmediniz.
Tecrübe edindiniz
belki ama o tecrübe
boş olacaktır. O
ülkenin dilini
kültürünü ve sanatını
anlamalısınız.
Şeklinde
vevaptandırılmıştır.

K1, K2- Sanat eğitimcisinin, küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitimcisi kimliği sorunsal ilişkisi üzerine görüşlerine göre; öncelikle lisan bilme ve eğitim kurumlarının geliştirilmesi sorunsalı gelmektedir. Ayrıca pandeminin etkisiyle dijitalleşmiş farklı bir dinleyici kitlesi ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda geleneksel pedagoji aktarma biçimleri zorlayıcı olmaktadır. Bunun çözümü için eğitim kurumlarının kendilerini yenilemeleri gerektiği ortaya koyulmuştur.

4.4.6. Sanat Eğitimcisinin, Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimcisinin kimliğinin sanat eğitimi uygulamalarına yansımalarına ilişkin görüşlerin değerlendirilmesi

Tablo 12. K 1 Cevaplarının Analizi

Kategori	Sorular	Cevaplar	Değerlendirme
6. Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimcisinin kimliğinin, sanat eğitimi uygulamalarına yansımalarına ilişkin görüşleri.	Günümüz sanat eğitiminde Türkiye'deki çokkültürlü sanat eğitimi uygulamaları ile sanat eğitimcisi kimliği arasındaki ilişkiye dair görüşleriniz nelerdir?	Evrenselden yerele doğru indirgemem gerekirse, aslında ABD tarihsel yapısı içinde oluşturulmuş formalizasyonlar çokkültürlülük vb. daha demokratik. Tepeden değilde tabandan bir şeyleri değiştirmeye çalışma, sınıfları daha homojen görme eğilimleri var. Genel olarak çokkültürlü sanat eğitiminde özellikle	Daha homojen, daha demokratik ortamda yetişen sanat eğitimcileri ile tabandan bir değişimin gerekliliği

müzik eğitimi adına bunu söyleyebilirim hala dirençle karşılaştığı, ilerlemiş demokratik toplumlara göre daha yavaş ilerlediğini söyleyebilirim. Dolayısıyla sanat eğitimcisi yetiştirdiğimiz kurumlarda bunu yansımaları görebiliyoruz. Daha dogmatik daha sınıfları homojen görme eğilimi içerisinde olan öğretmenler yetiştiriyoruz. Şeklinde cevaplandırmıştır.

Küreselleşmenin sonuçları bağlamında sanat eğitiminde gördüğünüz sorunsal var mıdır? Varsa önerilerinizi kısaca söyleyebilir misiniz.

Biraz güçlü kuvvetli olanın daha yerel ve marjinal olanı flulaştırdığını düşünüyorum. Belki bizim sesini duymadığımızkenarlarda kalan kültür grupları olabilir. O geçişkenlik hem entellektüel hem sanatsal etkileşimin yarattığı değerli şeyler yanında piyasa ekonomisinden bağımsız düşünemiyorum. Kimin sesi duyulacak yine günün sonunda kimin rengi kimin deseni görülecek konusunda haliyle yine bir takım pratiklerin sessizleşmesi üzerinden endişeye yol açabilir diye sezgisel olarak bunu söyleyebilirim. Şeklinde cevap vermektedir. Küreselleşiyoruz ama hangi yönde küreselleşiyoruz araç gereci uygulamaya koyup icat edenin

Küreselleşmenin sonuçlarına göre daha güçlü olan yerel olanın kültürünü aşağıya çekebilmektedir.

Öneri olarak; daha fazla etkileşim ve diyalog halinde kalmak gerekliliği.

küreselleştirmesinden mi bahsediyoruz yoksa çok masumani bir etkileşim mi var? Küreselleşmede başka bir olumsuzluklar yaratacaktır ki bu da bizi başka bir anti teze götürsün. Neyi sessizleştirdiğimizi tam olarak bilemiyoruz. Öneri olarak, hep sanat eğitimi alanı dinlemenin diyalogla eleştirel bir bakış açısı geliştirmek ve daha fazla diyaloj ve anlama diyorum. Şeklinde cevap verilmektedir.

Tablo 13. K 2 Cevaplarının Analizi

Kategori	Sorular	Cevaplar	Değerlendirme
6. Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimcisinin kimliğinin, sanat eğitimi uygulamalarına yansımalarına ilişkin görüşleri.	Günümüz sanat eğitiminde Türkiye'deki çokkültürlü sanat eğitimi uygulamaları ile sanat eğitimcisi kimliği arasındaki ilişkiye dair görüşleriniz nelerdir?	Benim yaptırdığım sanat dijital olduğu için çerçeveler belli. O yüzden benim verdiğim eğitimde bu çok değişmiyor. Dünyanın neresinde olursanız olun aynı teknik ve uygulamalar kullanılıyor. Kimlik değiştirmiyor. Teknolojiyle sanat üretiyoruz bu beş sene sonrada değişmeyecek. Sadece öğretim yolları biraz farklılaşıyor. Şeklinde cevap verilmektedir.	Dijital ortamda verilen sanat eğitiminde uygulamalarda çerçeveler fazla değişmemektedir.
	Küreselleşmenin sonuçları bağlamında sanat	Sorunsaldan geliştirmek gerekiyor. ziyade Buna	Küreselleşmenin sonuçları bağlamında sanat

eğitiminde gördüğünüz sorunsal var mıdır? Varsa önerilerinizi kısaca söyleyebilir misiniz.	sorun olarak bakmıyorum. Eksikler olduğunu düşünüyorum, daha uluslararası etkileşim olmalı diye düşünüyorum. Özellikle İstanbul'da çok ama İzmir'de az olduğu için İzmir'de de daha çok olması gerektiğini düşünüyorum. Daha sanal ortamlar geliştirmek gerekıyor. Bunlar gelişirse sanat eğitiminde gelişecektir. Sadece sanat eğitimi ile olmamalı bunları gezip görebilecekleri sergiler olmalı. Çok farklı kültürlerden örneklerin olduğu sergiler görmeli ki eğitim beslensin şeklinde cevap verilmektedir.	eğitimini daha çok geliştirmek gerekıyor. Uluslararası etkileşimi arttırmak, Kültürlerden beslenmek için daha çok seri vb. etkinlikler yapmak gereklidir.
---	--	--

K1,K2- Sanat Eğitimcisinin, Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimcisinin kimliğinin sanat eğitimi uygulamalarına yansımalarına ilişkin görüşlerine göre; demokratik ortamda yetişen sanat eğitimcileri ile eğitim kurumlarının yapısı, bakış açısında bir değişimin olması gerekliliği ve teknolojiden daha fazla yararlanıldığı ortak bir sanat eğitimi dili geliştirilmesi, uluslararası etkileşimin çok olduğu dijital ya da fiziki ortamda sergi, etkinlik vb. faaliyetlerin arttırılması gerektiği ortaya koyulmuştur.

BÖLÜM V

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Bu araştırma, küreselleşmenin sonuçları; çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm ve yurtsuzlaşma kavramları bağlamında sanat eğitimcisi kimliği sorunsalını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada küreselleşmenin sonuçlarının sanat eğitimcisi kimliğine yansımalarının araştırılması hedeflenmektedir. Ayrıca araştırma, küreselleşmeyi oluşturan unsurlar, bu unsurların toplumsal, kültürel anlamda etkileri, çağdaş sanat etkileri ve sanat eğitimcisi kimliğine yansımaları; Üniversitelerde sanat eğitimcisi olarak görev yapan sanat eğitimcisi öğretim elemanlarının görüşlerini küreselleşmenin sonuçları ve sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı bağlamında değerlendirmeyi temel almaktadır.

Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitimi ve çağdaş sanat eğitimcisi kimliği üzerine etkileri bağlamında “Sanat Eğitimi”, “Sanat Eğitimcisi” ve “Sanat Eğitimcisi Kimliği” ile ilgili İlge (2014) kimlik politikalarının sanattaki yansımaları çalışmasında kimlik kavramını, sanat bağlamında kimlik kavramının şiddetle olan bağıı irdelemektedir. Küreselleşmenin sonuçları üzerine Batı dünyasında yaşanan değişimlerin kimlik kavramı üzerindeki etkisine Türkiye’den sanatçı ve sanatçıların ürettikleri yapıtları değerlendirmesiyle araştırmanın kimlik kavramı kapsamındaki bulguları ile benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Kızılcıçelik (2001) Küreselleşme ve Sosyal Bilimler ile ilgili araştırmasına göre küreselleşme kavramının, 19. Yüzyıl’da Batı’da hakim olan kültürel, sosyo-ekonomik bir yapılanma olan kapitalizme dayandığını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda araştırmadan elde edilen bulgular da, küreselleşme kavramının sosyal bilimlerle, insan, sosyo-ekonomi ve toplumla ilgili olduğuna ilişkin eşdeğer sonuçlar vermektedir.

Sönmez (2018), Resim Sanatında Melezleşmenin Portre Üzerine Yansımaları başlığında, küreselleşmenin toplum yapısında görülen parçalanmanın 20. Yüzyıl’dan bugüne kadar sanata etkilerine ilişkin yapmış olduğu araştırmasında; küreselleşmenin etkisiyle, kitle iletişim araçları tarafından tüketici kimliklerin oluşturulduğunu ve eserlerine yansımalarına

dair bulguları ve günümüzün değişen değerleri, küreselleşme, kitle iletişim araçları ile postmodern toplumda kimliğin, farklılıkları ön plana çıkaran, çoğulcu, değişken kimlik yapısı ile ortak bir paydada eş zamanlı olarak melezleşmesi üzerinde küreselleşmenin sonuçları, çokkültürlülük hibritleşme, eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramları bağlamında eşdeğer sonuçlar vermektedir.

Bauman (1998) küreselleşmenin toplumsal sonuçları çalışmasında, küreselleşme kavramına ve toplumsal sonuçlarına değinmektedir. Küreselleşmenin günümüzün vazgeçilmez bir kaderi olduğunu ortaya koymasıyla, araştırmada görüşme yöntemiyle sanat eğitimcisi görüşlerinden elde edilen bulgularla örtüşmektedir.

Güner (2018) Küreselleşme ile ilgili Batı dışında kalan sanat alanlarını temsiliyet modelleri, varoluş biçimleri, görünür olmaları üzerine bulgularında, Batı eğitimi olarak göç eden, kendileri uluslararası sanat pazarlarında yer almaya çalışan sanatçıların yaklaşımlarının küresel ve kültür anlamında ortaya koydukları ve küreselleşmenin sonuçlarının sanata yansması ile ilgili bulguları, araştırma ile benzer sonuçlar ortaya koymaktadır.

Küreselleşme kavramı çağdaş sanat üzerinden incelendiğinde, Ceviz (2018) çağdaş sanata yansımalarıyla 1980 sonrası sanatta kültürün özelleştirilmesi ve küreselleşme olgusu çalışmasında 1980’li yıllardan itibaren tüm dünyayı etkisi altına alan küreselleşen ekonomik politikaların sanat ve kültüre olan etkisi üzerine elde ettiği bulgularında, araştırmada çağdaş sanat eserlerinin değerlendirilmesi ile benzer sonuçlara ulaşılmaktadır.

Çokbakar’ın (2011) Küreselleşme ve sanat üzerine araştırmasında, küreselleşme kavramını, toplumsal ve sanata olan etkilerini irdelemektedir. Küreselleşme pazarında rol oynayan sanatçı ve küreselleşmenin sanat eseri üzerindeki etkisi ortaya koyulmaktadır. Araştırmada da, küreselleşmenin çağdaş sanata etkisi bağlamında değerlendirilen eserlerde benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Eren’in (2016) küreselleşme fenomeninin sonucu oluşan pazara yönelik yapılan sergiler, kullanılan malzemelerin, konuların değişim ve gelişim göstermekte olduğunu sanatçı, sergi ve bienal örnek analizleriyle ortaya koyduğu çalışması ile araştırmada küreselleşmenin sonuçlarının çağdaş sanat üzerine yansımaları bağlamında değerlendirilen eserlerle benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Bulut (2006) grafik tasarımda çok kültürlülük üzerine çalışmasında çokkültürlülük tanımını, kültürü ele alarak kültür ve grafik tasarım ilişkisini çokkültürlülük üzerinden irdelemekte, ikinci bölümde ise küreselleşmenin sonucu olarak küresel ekonomi ve kültür açıklanmakta, üçüncü bölümde çokkültürlülük kapsamında kimlik, dil kavramları üzerinde durulmakta ayrıca çokkültürlülüğü benimsemiş ülke markaları üzerinden grafik tasarım örneklemeleri ile ilgili değerlendirmesi, araştırmanın küreselleşmenin sonuçları bağlamında çokkültürlülük kavramının, kimlik, kültür, ekonomi, dil vb. alanlarda değerlendirilmesiyle benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Erinç (2009) sanat sosyolojisi ile ilgili çalışmasında, sanat bireyi, bireyin sanatı kapsamı nedeniyle sanatı sosyolojik ölçütlerle değerlendirmesi, sanatı, toplumların kimliği kapsamında değerlendirmesiyle, araştırmada küreselleşmenin sonuçları bağlamında ilgili kavramların sanat sosyolojisi alanında değerlendirilmesiyle, araştırmayla eşdeğer sonuçlara ulaşılmaktadır.

Baş (2016) 1990 sonrası göçle gelen kültürel etkileşimin disiplinlerarası sanata yansması çalışmasında, göç olgusuna, göçün topluma ve sanata yansmasını, yakın zamanda küreselleşme hareketlerinin mekânsal ve bireysel sonuçları ile göç, mülteci vb. kavramları, göç süreçlerine, göç kavramının disiplinler arası sanata konu olmasına ayrıca sanatçının etnik olarak sosyal etkileşim ile ortaya koydukları çalışmaların tarihsel süzgeçte değerlendirmesiyle araştırmada sanat eserleri göç olgusu bağlamında görsel yapıt örnekleriyle benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Ak (2018) göç üzerine araştırmasında, göç olgusunu sanat yorumları ve disiplinler arası yöntemlerle incelemektedir. Küreselleşen dünyada insanın yeri, sanatçı bakış açısıyla küreselleşme, sınırların kalkması, oryantalizm (şarkiyatçılık), kolonileşme, gettolaşma kavramları postkolonyalizm ile ortaya çıkmakta olduğu sonucuyla, oluşturan göç olgusunun sanatsal yorumları ve değerlendirmeleriyle araştırmada göç temalı sanat eserlerine verilen örneklerin analiziyle benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Aytekin ve Dinçer'in (2022) göç etmiş, mülteci ve göçmen öğrencilerle ilgili çalışmasında, çokkültürlülük ve yurtsuzlaşma kavramları ve göç eden öğrencilerin, etkileşim ve uyum sürecinde sanat eğitiminin önemi ortaya koyulmaktadır. Araştırmanın amacını oluşturan, mülteci ve göçmen kavramlarına bağlı olarak kültürlerarası etkileşim, buna bağlı

olarak yaşanan sorunların ortaya konması, öğrencilerin sanat çalışmalarındaki imgelerin kültürel kimlik kodları oto-etnografik açıdan çözümlenmektedir. Yaşadıkları coğrafyaya ait kültürel yapının sanatsal uygulamalar üzerinde etkisi olduğu sonucuna varılmasıyla, araştırmada küreselleşmenin sonuçları, özellikle yurtsuzlaşma ve göç kavramlarıyla ilgili varılan sonuçla ayrıca araştırmada örnek verilen çağdaş sanat eserlerinin etnografik-kültürel göstergeleri ve çözümlemeleri ile benzer sonuçlara ulaşılmaktadır.

Kayıran (2014) çoklu sanat kimliği başlıklı çalışmasında, günümüz sanat dünyasında küreselleşmenin sonuçları ile bir sanatçı portresi yaratılmaya çalışılmakta olduğunu ortaya koyan bulgularıyla araştırmada küreselleşen sanatın etkilerinin günümüz sanatçılarını şekillendirici etkilerini çağdaş sanat üzerinden incelenen eserlerin analizi ile benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Zeren'in (2006) bilgi çağı ve küreselleşme sürecinde sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı çalışmasında, küreselleşme sürecinin devreye girmesiyle 21. Yüzyıl'da bilimsel ve teknolojik gelişmelerin kültürel ve toplumsal alanı kapsamına aldığını, bu kapsam içerisinde ulusal ve evrensel değerler arasında ikilem yaşayan eğitimcilerin sorumluluklarının çoğaldığını sonucuna varmasıyla araştırmanın konusu bağlamında sanat eğitimi veren kurumların ve sanat eğitimcisi kimliğinin yeniden sorgulanmasını ön görerek bu çalışmanın problem durumunu oluşturan sanat eğitimcisi kimliği sorunsalına ile eşdeğer sonuçlar ortaya konmaktadır.

Akbulut'un (2013) küresel siyaset, kimlik ve sanat çalışmasında 1980 sonrası küreselleşme ile sanatı neo-liberal politikaların belirlediğini ortaya koymasıyla araştırmada problem durumunu oluşturan sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı kapsamında, sanatı kimlik, yerellik gibi kavramlar bağlamındaki sonuçlarla benzer sonuçlar ortaya koymaktadır.

San'ın (2019) sanatlar, eğitim ve kültür çalışmasında küreselleşmenin ortaya çıkardığı sonuçlar bağlamında kültürel etkileşimler ile sanat eğitiminin disiplinlerarası boyut kazandığını, günümüz sanat eğitimcisinin disiplinlerarasılık bağlamında bilimsel ve teknolojik gelişmeleri takip eden, okuyan, araştıran, toplumsal gerçekleri çeşitli yönleriyle izleyen eğitimciler sonucuna varmasıyla araştırmada, problem durumunu oluşturan sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı kapsamında, sanat eğitimi ve sanat eğitimcisi kimliği bağlamındaki görüşmelerden elde edilen sonuçlarla eş değer sonuçlar ortaya koymaktadır.

Hopkins (2018) Modern Sanattan Sonra çalışmasında, 1945-2017 yani 20. Yüzyıl'ın ikinci yarısına damgasını vuran sanat anlayışını her yönüyle irdelemektedir. Geçmişten günümüze sanat kuramlarını değerlendirmektedir. Güncel sanatta öne çıkan sanatçılar ve kavramsal sanatta adını sıkça duyurmuş sanatçı örnekleri analizindeki sonuçlar ile araştırmada 1945 yılı ve sonrası dönem ağırlıklı olarak 1960 ve sonrasında günümüze kadar olan sürecin yansımaları, çağdaş sanat eserlerinin incelenmesindeki sonuçlar ile benzerlik göstermektedir.

Artut'un (2013) sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri çalışmasıyla günümüzde sanat eğitiminde, tekdüzeci düşünme tarzı, davranışçı yaklaşımın yerini eleştirel düşünme, yaratıcı, oluşturmacı, tasarımsal düşünce anlayışına dayalı eğitimden söz etmektedir. Bu yaklaşım tarzıyla bireyin uygun ortamlarda daha coşkulu ve haz alarak yaratıcılığını kullanabileceğine, özgüven, umut ve beklentileri etkili bir şekilde güdülemeyi sağladığını sonucuna varmaktadır. Araştırmada, etkili bir sanat eğitimi ile gelecekte sanata karşı ön yargısız, sanattan anlayan, estetik bakış açıları gelişmiş, özgün görebilen ve düşünebilen bireyler yetiştirmenin hedeflendiğini sonucuyla benzer sonuçlar ortaya koymaktadır.

Chambers (2019) göç, kültür, kimlik çalışmasında, yerküre üzerindeki göçlerin kent mekanlarını dönüştürdüğünü, Birinci Dünya, Üçüncü Dünya gibi ayrımları ortaya çıkarmakta olduğunu ortaya koymaktadır. Kavramsal çerçevede bu süreçte farklı zaman ve hafızaların harmanlanması, tekil kimliklerin bölünmesine, melez bir dilin ortaya çıkmasına yol açmakta olduğu sonucuna varmaktadır. Araştırmada küreselleşmenin sonuçları, çokkültürlülük, hibritleşme, eklettizm ve yurtsuzlaşma bağlamında sanat eğitimcisi görüşleriyle varılan sonuçlarla benzerlik göstermektedir.

Whitham ve Pooke (2013) çağdaş sanatı anlamak çalışmasında, 20. Yüzyıl'da sanat değerlerinin değişimini, çağdaş sanatı şekillendirirken döneme damgasını vuran eserlerin yaklaşım biçimlerini ele almaktadır. Çağdaş sanat bağlamında galeri ve müzelere düşen görevler ve sanat endüstrisine vurgu yapmaktadır. Rönesans dönemi bir esere bakmakla, günümüz sanatındaki bir esere bakmak arasında ne gibi farklı nüanslar söz konusu olduğunu analiz ettiği örnekler, bu araştırmada 1945 yılı ve sonrası dönem ağırlıklı olarak 1960 ve sonrasında günümüze kadar olan sürecin çağdaş sanat eserlerine etkileri bağlamında analiz edilen örnekler ile benzer sonuçlar ortaya koymaktadır.

Read'in (1967) sanat ve toplum çalışmasında, insanlık tarihi boyunca dini anlayışlardan başlayıp, psikanaliz ve sanat eğitimi vb. birçok alanın sanata yansımalarını ele alarak sanatın ifade biçimi olduğu sonucuna varmasıyla araştırmada, bu çalışmanın evrenini oluşturan 1945 yılı ve sonrası dönem ağırlıklı olarak 1960 ve sonrasında günümüze kadar olan sürecin yansımaları, çağdaş sanat eserlerinin analizinde elde edilen sonuçlarla eşdeğer sonuçlar ortaya koymaktadır.

Araştırma, üniversite bünyesinde sanat eğitimi veren öğretim elemanlarının görüşme yöntemiyle alınan görüşlerin analizlerine göre incelendiğinde;

1.Sanat Eğitimcisinin, Küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılması hakkındaki görüşleri sonucunda;

Sanat eğitimcisinin, küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılması yabancı dil seviyesi ile doğru orantılı olduğu sonucuna varılmaktadır. Ayrıca sanat eserlerinin daha iyi anlayıp, kavranması, bakış açısının geliştirilmesi açısından yabancı dilin önem teşkil etmekte olduğu ortaya konulmaktadır.

Küreselleşen dünyada, özellikle sanat dünyasında çokkültürlük egemen olmaktadır. Bu yüzden sanat eğitimcisinin öğrencilere daha işlevsel ve verimli aktarım yapabilmesi için yabancı dilleri, lisansları öğrenmesinin faydalı olacağı sonucuna varılmaktadır.

Sanat eğitiminde, küreselleşmenin getirdiği çokkültürlü ortamda kendi kimliğini doğru algılamak ve kendi kimliğini kaybetmeden sürece karışmak gerektiği sonucuna varılmaktadır.

2.Sanat eğitimcisinin, çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitime göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi,

Sanat eğitimcisinin, çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitime göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları, bulunan coğrafyaya göre farklılaşmaktadır sonucuna varılmaktadır.

Sanat eğitimcisi kimliğinin küresel olması gerektiği ve teknolojik gelişmeleri takip eden ve kullanabilen, kamplaşmadan uzak kendi kimliklerini kaybetmeden beraber bütünleşmiş çalışma ortamları yaratmanın gerekliliği ortaya konmaktadır.

3.Sanat Eğitimcisinin, Sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri, küreselleşmenin sonuçlarına göre değerlendirmesi hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi,

Sanat eğitimcisinin, sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri, küreselleşmenin sonuçlarına göre öğretmen merkezli gelenekselci eğitim anlayışından vazgeçilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Küreselleşen dünyada çokkültürlü ortamda öğrenme hızı farklılıklarını göz önünde bulundurarak ders hazırlıkları yapılması gerektiği ve ona göre eğitimdeki yeni uygulama yöntemlerinin takip edilmesinin gerektiği sonucuna varılmaktadır.

4.Sanat Eğitimcisinin, Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendinin ve çevresinin farkındalığına etkisi hakkındaki görüşleri,

Sanat eğitimcisinin, küreselleşmenin sonuçları, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendinin ve çevresinin farkındalığına etkisinin, çokkültürlü bir ortamda daha iyi anlaşıldığı ortaya konmaktadır.

Çokkültürlü bir ortamda, sanat eğitimi pratiklerinde, sanat eğitimcisi kendi kimliğini daha iyi keşfedebilmektedir. Küreselleşmeyi anlayıp, küreselleşmenin sonuçlarını göz önünde bulundurarak, olumlu yönde kendisini tanıyıp geliştirmekte olduğu sonucuna varılmaktadır.

5.Sanat Eğitimcisinin Küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı ilişkisi üzerine görüşleri,

Sanat eğitimcisinin, küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı ilişkisi üzerine; öncelikle lisan bilme ve eğitim kurumlarının geliştirilmesi sorunsalı tespit edilmektedir.

Ayrıca pandeminin etkisiyle dijitalleşmiş farklı bir dinleyici kitlesi ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda geleneksel pedagoji aktarma biçimleri zorlayıcı olmaktadır. Bunun çözümü için eğitim kurumlarının kendilerini yenilemeleri gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

6.Sanat Eğitimcisinin, Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimcisinin kimliğinin sanat eğitimi uygulamalarına yansımalarına ilişkin görüşlerin değerlendirilmesi;

Demokratik ortamda yetişen sanat eğitimcileri ile eğitim kurumlarının yapısı, bakış açısında bir değişimin olması gerekliliği ortaya konmaktadır.

Teknolojiden daha fazla yararlanıldığı ortak bir sanat eğitimi dili geliştirilmesi gerekliliği sonucuna varılmaktadır.

Uluslararası etkileşimin çok olduğu dijital ya da fiziki ortamda sergi, etkinlik vb. faaliyetlerin arttırılması gerekliliği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Dolayısıyla katılımcıların cevapları, araştırmada incelenen küreselleşme kavramı, küreselleşmenin sonuçları bağlamında çokkültürlülük, hibritleşme, eklektisizm, yurtsuzlaşma, küreselleşmenin çağdaş sanat üzerine etkisi, küreselleşmenin sonuçlarına göre sanat eğitimcisi kimliği ile verilen örnek sanatsal çalışmaların etnografik-kültürel gösterge sonuçlarıyla benzer sonuçlara sahiptir.

5.2. Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın kavramsal / kuramsal çerçevesi içerisinde; Kimlik ve küreselleşme tanımları, küreselleşmenin sonuçları; çokkültürlülük, hibritleşme, eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramları, küreselleşmenin sonuçlarının çağdaş sanata etkisi ele alınmıştır. Küreselleşmenin sonuçlarına göre, çağdaş sanatçıların çalışmalarından örnek eserler incelenmiştir. Bu doğrultuda, literatür tarama yapılmış, eserlerin etnografik-kültürel analizleri yapılmıştır. Ayrıca konu kapsamında, ilgili üniversitelerde görevli çokkültürlü eğitim ortamında bulunmuş ya da bulunmakta olan sanat eğitimi veren gönüllü katılımcı olarak araştırma kapsamındaki

sorulara görüşlerini bildirmek üzere belirlenen sanat eğitimcileriyle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular tablolastırılarak, yorumlanmıştır.

Araştırmanın birinci alt probleminde; Küreselleşmenin sonuçları; çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm ve yurtsuzlaşma çağdaş sanat ile ilişkisi kapsamında irdelenmiştir. İlgili araştırmalar ışığında, Küreselleşme kavramının toplumsal etkisinin ve sosyo-kültürel sonuçlarının, kültürel ve sanatsal alanlar dışında, aynı zamanda, eğitim alanı ve sanat eğitimcisi kimliği ile de ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmanın ikinci alt probleminde; Küreselleşmenin sonuçları bağlamında seçilen çağdaş sanat eserlerinin, etnografik -kültürel çözümlemeleri yapılmıştır. Bu çözümlemeler sonucunda, incelenen eserlerde, ilgili literatürler çerçevesinde, küreselleşmenin ve sonuçlarının, çok kültürlü yapının etkileri ortaya konulmuştur.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde; Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitimi ve çağdaş sanat eğitimcisi kimliği üzerine etkileri olumlu ve olumsuz anlamda irdelenmektedir. Araştırmalar kapsamında sanat eğitimcisinin kimliğinin dinamik, yeniliklere açık, teknolojik ve bilimsel gelişmeleri takip eden ve yenileyici bir yapıda olması gerekliliği sonucu ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın dördüncü alt probleminde; Küreselleşmenin sonuçlarına göre sanat eğitimcisinin görüşleri aşağıda sıralanan maddeler ile ilişkili sorulara verdikleri cevaplarla değerlendirilmektedir.

-Küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılması hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi,

- Çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitimine göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi,

- Sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri, küreselleşmenin sonuçlarına göre değerlendirmesi hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi,

- Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendinin ve çevresinin farkındalığına etkisi hakkındaki görüşleri,

- Küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitimcisi kimliği sorunsal ilişkisi üzerine görüşleri,
- Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimcisinin kimliğinin sanat eğitimi uygulamalarına yansımalarına ilişkin görüşlerin değerlendirilmesi,

Bu alt problemler bağlamında, sanat eğitimcisi görüşlerinden elde edilen sonuçlar aşağıda verilmektedir.

Küreselleşen dünyada, özellikle sanat dünyasında çokkültürlük egemen olmaktadır. Bu yüzden sanat eğitimcisinin öğrencilere daha işlevsel ve verimli aktarım yapabilmesi için kendi ana dili dışında farklı lisansları da öğrenmesinin faydalı olacağı sonucuna varılmıştır.

Sanat eğitiminde, küreselleşmenin getirdiği çokkültürlü ortamda, kendi kimliğini doğru algılamak ve kimliğini kaybetmeden sürece karışmak gerektiği sonucuna varılmıştır.

Sanat eğitimcisinin, çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada, gerçekleşen çağdaş sanat eğitime göre, sanat eğitimcisi kimliği tanımlarının da, içinde bulunan coğrafyaya göre farklılaşmakta olduğu sonucuna varılmıştır.

Sanat eğitimcisi kimliğinin küresel olması gerektiği ve teknolojik gelişmeleri takip eden ve kullanabilen, kendi kimliklerini kaybetmeden, çok kültürlü ortamlarla beraber bütünleşmiş çalışma ortamları yaratmanın gerekliliği ortaya konmaktadır.

Sanat eğitimcisinin, sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinde, küreselleşmenin sonuçlarına göre öğretmen merkezli gelenekselci eğitim anlayışından vazgeçilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Küreselleşen dünyada çokkültürlü ortamda öğrenme hızı farklılıklarını göz önünde bulundurarak ders hazırlıkları yapılması gerektiği ve ona göre eğitimdeki yeni uygulama yöntemlerinin takip edilmesinin gerektiği sonucuna varılmıştır.

Sanat eğitimcisinin, küreselleşmenin sonuçlarına göre, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendinin ve çevresinin farkındalığına etkisinin, çokkültürlü bir ortamda daha iyi anlaşıldığı ortaya konmaktadır.

Çokkültürlü bir ortamda sanat eğitimi pratiklerinde eğitimci, sanat eğitimcisi kimliğini daha iyi keşfedebilmektedir. Küreselleşmeyi anlayan sanat eğitimcilerinin, küreselleşmenin sonuçlarını göz önünde bulundurarak, olumlu yönde kendisini tanıyıp geliştirmekte olduğu sonucuna varılmıştır.

Sanat eğitimcisinin, küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı ilişkisinde; öncelikle lisan bilmenin önemi ve eğitim kurumlarında sanat eğitimcisi kimliğinin bu yönde geliştirilmesi sorunsalı tespit edilmiştir.

Ayrıca pandeminin etkisiyle dijitalleşmiş farklı bir dinleyici kitlesi ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda geleneksel pedagoji aktarma biçimleri zorlayıcı olmaktadır. Bunun çözümü için eğitim kurumlarının kendilerini yenilemeleri gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Demokratik ortamda yetişen sanat eğitimcileri ile eğitim kurumlarının yapısı, bakış açısında bir değişimin olması gerekliliği ortaya konmaktadır.

Teknolojiden daha fazla yararlanıldığı ortak bir sanat eğitimi dili geliştirilmesi gerekliliği sonucuna varılmıştır.

Uluslararası etkileşimin çok olduğu dijital ya da fiziki ortamda sergi, etkinlik vb. faaliyetlerde sanat eğitimcisinin, küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılmasının yabancı dil seviyesi ile doğru orantılı olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca sanat eserlerinin daha iyi anlaşılıp, kavranması, bakış açısının geliştirilmesi açısından yabancı dilin önem teşkil etmekte olduğu ortaya konulmaktadır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda öneriler şöyle verilebilir;

-Küreselleşmenin sonuçlarına göre; sanat eğitimcileri yetiştiren eğitim kurumları ve eğitim sisteminde, gerekli olan değişikliklerin, bilimsel araştırmalar doğrultusunda yapılması önerilmektedir.

-Küreselleşmenin sonuçlarına göre değişen çokkültürlü toplumsal ve kültürel yapının daha fazla bienal , sergi ve etkinliklerle desteklenmesi önerilmektedir.

-Küreselleşmenin getirmiş olduğu etkileşim ve iletişimi güçlendirmek için sanat eğitimcilerinin konuşma dili, lisan bilgisi ve kullanımı anlamında kendilerini geliştirmeleri önerilmektedir.

-Küreselleşmenin hızlı değişkenlerini, bilim, teknoloji ve sanatsal alandaki gelişmeleri, güncelli takip etmek üzere uygun eğitim ortamlarının, teknoloji altyapısının oluşturulması önerilmektedir.

-Sanat eğitiminde küreselleşme ve sonuçları bağlamında, gelenekselci eğitimin ve ezbere dayalı sistemin ve öğretim yöntemlerinin terk edilip çağdaş eğitim öğretim yöntemlerinin seçilip, geliştirilmesi önerilmektedir.

-Küreselleşen dünyada çokkültürlü eğitim ortamlarında uygulanan eğitim programlarındaki uygulamalarda, sanat eğitimcilerinin ve öğrencilerin bireysel farklılıklara ve farklı kültürlere saygı bilincinin geliştirilmesi amacıyla toplumsal ve sanatsal projeler önerilmektedir.

-Küreselleşmenin sonuçları bağlamında sanat eğitimi alanında yeni bilimsel araştırmaların yapılması, bunların sanat eğitimcilerine hizmetiçi eğitim ya da bilimsel sempozyumlarda ve kongrelerde bildiri olarak da sunulması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Abdulrezzak, İ. (2014). *Kimlik Politikalarının Sanattaki Yansımalar*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Ana Sanat Dalı: Ankara.
- Akarsu, B. (2007). *Felsefe Terimleri Sözlüğü*. (11.bs.). İstanbul: İnkilap Kitapevi.
- Akbulut, D. (2013). Küresel Siyaset, Kimlik ve Sanat . İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi , 2 (6).
- Akyol, N. (2018). Çok Kültürlülüğün Günümüzde Kabulü Ve Görsel Sanatlarda Kullanımı. Ulakbilge, 23 (6)
- Antmen, A. (2013). 20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar. İstanbul: Sel.
- Assmann, J. (1997). *Kültürel Bellek*. İstanbul:Ayrıntı Yayınları.
- Aşkın, M . (2010). Kimlik Ve Giydirilmiş Kimlikler . *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 10 (2) , 213-220.
- Aytekin, C. A. (2010). Günümüzün Görsel Kültüründe Tüketici Estetik Anlayış-Resim ve Tasarım . *Sanat ve Tasarım Dergisi* . , 1 (5) , 41-51 .
- Aytekin A. Dinçer S. (2022). Mülteci Ve Göçmen Öğrencilerin Sanatsal Uygulamalarında Yer Alan Kültürel Etkilerin İmgesel Açıdan Değerlendirilmesi. 2nd International Symposium "Global Migration Phenomenon" With Its Security, Economic, Social, Political And Cultural Dimensions:Ankara.
- Aytekin (Cambazoğlu) (1999). İkinci Dünya Savaşı Sonrası Çağdaş Batı Resminde Yeni Figüratif Eğilimler, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü:İzmir.
- Avcı, S. & Uslu, M. (2019). Ai Weiwei'nin Muhalif Sanatı . *Akdeniz Sanat* , 13 (23) , 19-29.
- Baş, E. (2016). *1990 sonrası göçle gelen kültürel etkileşimin disiplinlerarası sanata yansımaları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı: İzmir.
- Bauman, Z. (1999). *Küreselleşme Toplumsal Sonuçları*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Benjamin, W. (1990), *Theses on the Philosophy of History Walter Benjamin, Illuminations*. (Y. Öner çev.) İstanbul: Belge Yayınları.
- Bozkurt, V. (2000). *Enformasyon Toplumu ve Türkiye*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Büyükkol, S. (2013). *Postmodern Sürece Klasizmin Yansımaları*. (Yayınlanmış
- Büyüköztürk, İ. , Çakmak, E. , Akgün, Ö. , Karadeniz, İ. , Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem.

- Cengiz, G. (1992). *Türkiye’de Kültürel Kimlik Krizi*. Ankara: V Yayınevi.
- Ceren, B. (2006). *Grafik Tasarımda Çok Kültürlülük*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Grafik Ana Sanat Dalı: İzmir.
- Ceviz, G. (2018). *Çağdaş sanata yansımalarıyla 1980 sonrası sanatta kültürün özelleştirilmesi ve küreselleşme olgusu*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi / Güzel Sanatlar Enstitüsü / Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı: İzmir
- Chambers, I. (1994). *Göç, Kültür, Kimlik*. İstanbul: Ayrıntı.
- Creswell, W, J. (2017). *Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. (S. Demir Çev.). Ankara: Eğiten.
- Cumming, R. (2008). *Sanat, Görsel Rehberler*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Çeber, T. (2018). Plastik Sanatlardaki Üretimlerde Ele Alınış Biçimiyle Göç Olgusu. *Sanat ve Tasarım Dergisi*. (22), 97-109
- Çokbakar, Z. (2010). *Küreselleşme ve Sanat* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı: Van.
- Çokbakar, Z. (2011). *Küreselleşme ve Sanat*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı: Van.
- Dadak, A. E. ve Demir, Ö. N. (2020). Sosyal Kimlik Kuramı Bağlamında Bireylerin Kimlik Tanımlamaları: Kocaeli Kafkas Kültür Derneği Örnekleme. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 37(1), 11-23
- Dalbay, R. S. (2018). “Kimlik” Ve “Toplumsal Kimlik” Kavramı . *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , (31) , 161-176 .
- Demirel, H. (2020). Çağdaş Sanatta Göç Teması. *Trk Dergisi*, 1(1), 87–104.
- Demirel, Ö. (2000). *Planlamadan Uygulamaya Öğretme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Derende, Ö.F. (2020). *Hans Mol’un kimlik kuramı bağlamında kutsal-seküler kimlik dönüşümü: Menzil Nakşiliği örneği* (Yayınlanmamış doktora tezi). Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Erciyes.
- Dincer, D. Carl R. (2019). Rogers ve Öğrenme özgürlüğü: Etkili bir öğrenme ortamının mimarı olarak öğretmen ve öğretmen tutumları Uluslararası *Türkçe Eğitim Kültür Edebiyat Dergisi* 4 (8): 2341-2358
- Doğan, B. & Oral, S. (2020). Toplumsal Gerçekliğin İnşasında Etnometodoloji Ve Sembolik Etkileşimcilik Kuramlarının Etkisini Kavramak . *Hafıza* , 2 (1) , 39-50 .
- Doğan, S. (2018). *Bir Güncel Sanat Projesi Olarak Göç; Sınırlar Ve Hayaller*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Ana Sanat Dalı: Ankara.

- Erbay, B. (2018). *Howard, S. Becker ve Pierre Bourdieu'nün sanat sosyolojisi yaklaşımları: Karşılaştırmalı bir çalışma* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Genel Sosyoloji ve Metodoloji Anabilim Dalı Sosyoloji Bilim Dalı, İzmir.
- Erdem, S. (2020). Yapısal Sembolik Etkileşimcilik Ve Kimlik Teorisi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi* , 12 (1) , 50-65
- Erdenir, H. B. (2005). *Avrupa Kimliği*. Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Erdoğan, M. (2015). Küresel Çağda Çağdaş Sanat ve Küresel Sanat Pazarı . *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 15 (1) , 75-98 . DOI: 10.18037/ausbd.98486
- Eren, K. (2016). *Türkiye’de Güncel Sanatta Küreselleşme Aktörler Söylemler Yapıtlar*. (Yayımlanmış Sanatta Yeterlik Tezi). Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Anasanat Dalı: İstanbul.
- Ergun, D. (2000). *Kimlikler Kısacasında Ulusal Kişilik*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Ergün, N. (2020). Kimlik Gelişimi: Anlatı Kimliği ve Kuşaklararası Anlatı Kimliği. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 12(4): 455-475.
- Erinç, M., S. (2013). *Sanat Sosyolojisine Giriş*. Ankara:Ütopya.
- Erincik, S. Kimlik ve Çokkültürcülük Sorunu. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 52 (2011): 219-241
- Erişti, B., D.(2016). Görsel Araştırma Yöntemleri Teori Uygulama ve Örnek. Ankara: Pagem Akademi.
- Fidan, N. (1985). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara:Alkım Kitapçılık.
- Geyik Yıldırım, S. (2016). Kitap Tanıtımı: Küreselleşme ve Kültür . *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 7 (2) , 282-289 .
- Gezgin, Ü. (2021). İsmail Tunalı'nın Sanat Eleştirisi Anlayışı . *Sanat ve Tasarım Dergisi* , 10 (2) , 228-237 . DOI: 10.20488/sanattasarim.876522
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji*. İstanbul:Kırmızı Yayınları
- Giddens, A. ve Sutton, P. W. (2016). *Sosyolojide Temel Kavramlar*. Ankara: Phoenix Yayınevi
- Girgin, F. (2017). Migration Theme In Art . *International Journal of Social And Humanities Sciences* , 1 (1) , 54-75 .
- Gleason, P. (2006). *Identifying Identity*, B. Ashcroft, G. Griffiths ve H. Tiffin (Der.) içinde, The post-colonial studies reader (2nd Edition) (p. 194-196). Oxford:Routledge.
- Gombrich, E. H. (1986). *Sanatın Öyküsü*. Bedrettin Cömert (Çev.). İstanbul: Remzi.
- Göka, E. (2006). *İnsan Kısım Kısım (Topluluklar, Zihniyetler, Kimlikler)*. Ankara: Aşına Kitaplar.

- Gökçen, Ş., C. (2017). Postmodern Süreçte Eklektisizm Olgusu Ve David Salle. *International Journal of Social Science*, doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS6980>
- Güner, B. (2018). *Küreselleşme sürecinde sanatta ötekilik*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Bilimi Ana Bilim Dalı Sanat ve Tasarım Sanat Dalı: İstanbul.
- Güner, A., Gülaçtı, İ., E. (2019) . Küreselleşme Ve Çağdaş Sanat. *Akademik İncelemeler Dergisi* 14 / 1 245-274.
- Güngör, Ö. (2013). Sosyolojik Bir Teori Olarak Semboliketkileşimciliğin Ontolojik Temeli Ve Din Olgusu. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13:57-91.
- Gündüz, A. Y. (2021). Çağdaş Sanatın Tartışmalı Etiketi Kitsch Ve Bir Kitsch Temsili Olarak Jeff Koons Sanatı. *İdil Dergisi*, 715–728
- Harrison, C. ve Wood, P. (Ed.). (2016). *Sanat ve Kuram 1900-2000 Değişen Fikirler Antolojisi*. Sabri Gürses (Çev.). İstanbul: Küre.
- Hogg MA, Vaughan GM (2014) *Sosyal Psikoloji* (İ Yıldız, A Gelmez çev.). Ankara: Ütopya
- Hopkins, D. (2018). *Modern Sanattan Sonra*. İstanbul: Hayalperest.
- Huntürk, O. (2016). *Heykel ve Sanat Kuramları*, İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Kahraman, H. B. (2005), *Sanatsal Gerçeklikler, Olgular ve Öteleri*. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Kahraman, H. B. (2007). *Postmodernite ile Modernite Arasındaki Türkiye*. (2. Bs.). İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Karaman, E. (2017). “Roland Barthes Ve Charles Sanders Peirce’in Göstergebilimsel Yaklaşımlarının Karşılaştırılması” *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi* , 9 (2) , 25-36 . DOI: 10.17932/IAU.IAUD.13091352.2017.9/34.25-36
- Kartal, Z. (2007). Kavramsal Ve Tarihsel Yönleri İle Küreselleşme . *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 8 (2) , 251-264 .
- Kartarı, A. (2016). *Kültür, Farklılık ve İletişim Kültürlerarası İletişimin Kavramsal Dayanakları*. İstanbul:İletişim Yayınları.
- Kırıçoğlu, O. (1991). *Sanatta Eğitim, Görmek, Anlamak, Yaratmak*. Anakar: Pegem A Yayıncılık.
- Kızılçelik, S. (2001). *Küreselleşme ve Sosyal Bilimler*. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Koç, A.. (2021). *Çağdaş Sanatta Kültüralizm Olgusu Ve Etkileri* (Yayınlanmış Sanatta Yeterlik Tezi). Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Anasanat Dalı:Kayseri
- Koç, M. (2003). *Küreselleşmenin Sosyolojik Boyutları Küreselleşme ve Psikiyatri*. Ankara:Türk Tabipler Birliği Yayınları.
- Kumar, K. (1995). *Sanayi Sonrası Toplumdan Post-modern Topluma; Çağdaş Dünyanın Yeni Kuramları*, (Mehmet K,Â çev.).Ankara: Dost Kitabevi.

- Kuspit, D. (2006). *Sanatın Sonu*. Yasemin Tezgiden (Çev.). İstanbul: Metis.
- Kutlu, İ. ve Alsancak, F. (2018). Çokkültürcülük Kimin Sorunudur?. *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* , 4 (3).
- Mejuyev, V. (1987). *Kültür ve Tarih*. (S. H. Yokova, Çev.). Ankara: Başak Yayınları.
- Doytcheva, M. (2009). Çokkültürlülük. (T. A. Onmuş, çev.). İstanbul: İletişim.
- Mısır, F. (2020). *Arabesk müzik, mekân ve kimlik ilişkisi* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü / Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- Oğuz, E. (2014). *Çoklu 'Sanat kimliği'* . (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Ana Sanat Dalı: Ankara.
- Onan, C. B. (2016). *Çağdaş Sanat Öğretiminde Disiplinlerarasılık: Fenomeloji Çalışması*. (Yayınlanmış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Eskişehir.
- Özcan, D. (1993). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Usem Yayınları, (10).
- Özsoy, V. (2003). *Görsel Sanatlar Eğitim*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Robertson. (1998). *Toplum Kuramı, Kültürel Görecelik ve Küresellik Sorunu*. Ankara: Yolsal, Bilim ve Sanat Yayınları.
- Read, H. (2018). *Sanat ve Toplum*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Sabancılar, D. (2017). *Bireysel Ve Toplumsal Hafızanın Sanat Eserlerinde "Kıyafet" Aracılığı İle Kurgulanması: Gülsün Karamustafa Ve Gülçin Aksoy*. *Sanat ve Tasarım Dergisi* , 0 (18) , 133-145
- Say, Ö. (2017). Çokkültürlülük Kavramı ve Anlamların Çokluğu . *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 7 (1) , 29-39.
- Sağır M. ve Akılı H. (2004) *Etnisite Kuramları Ve Eleştirisi*. C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt : 28, Sayı: 1, ss. 1-22.
- Seyitvan, B. (2017). *Çağdaş Sanat Bağlamında Göç Ve Mültecilik*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mardin Artuklu Üniversitesi: Mardin
- Seyitvan, B. (2017). *Çağdaş Sanat Bağlamında Göç Ve Mültecilik*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Ana Sanat Dalı: Mardin.
- Sönmez, E. (2018). *Resim sanatında melezleşmenin portre üzerine yansımaları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Ana Sanat Dalı: Ankara
- Sözen, M. ve Tanyeli U. (2010). *Sanat kavram ve terimleri sözlüğü: Resim-heykel-mimarlık, geleneksel Türk sanatları, uygulamalı sanatlar ve genel sanat kavramları*. İstanbul:Remzi Kitapevi.

- Suavi, A. (1998), *Kimlik Sorunu, Ulusallık ve Türk Kimliği*. İstanbul:Öteki Yayınevi.
- Şahin, H. (2011). *Postmodern Sanatta Eklektik Nesneler*. (Yayınlanmış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Konya.
- Talas, M. ve Kaya, Y. D. D. Y. (2007). Küreselleşmenin Kültürel Sonuçları. *Türklük Bilimi Araştırmaları* 149-162
- Tan, P. (2003). *Küreselleşme ve 1990 Sonrası Güncel Sanat*, (Yayınlanmış yüksek lisans tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tomlinson J. (2013). *Küreselleşme ve Kültür*. (2.bs.) (A. Eker çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Tuna, K. (2003). Küresel mi, Yerel mi: Neler Oluyor Bize?. *Sosyoloji Dergisi*. Dizi, 3, S. 6.
- Turani, A. (1980). *Sanat Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Toplum Yayınevi.
- Turgut, İ. (1991). *Sanat Felsefesi*. İzmir: Bilgehan.
- Türk Dil Kurumu, (1998). *Türkçe Sözlük*, Ankara:Türk Tarih Kurumu Basım Evi.
- Türkan, Z.(2011). *Kimliğin Oluşumunda Ve Korunmasında Dinin Rolü*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı, Ankara.
- Varış, F., Gürkan, T., Gözütok, D., Gürbüzürk, O., Babadoğan, C. (1991). *Eğitim Bilimine Giriş*. (F. Varış editör). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi: Eskişehir.
- Weeks, J. (1998). Farklılığın Değeri”, *Kimlik: Topluluk, Kültür, Farklılık*, (Sağlamer,İ. çev.) İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Williams, R. (1977). *Culture and Society: 1780-1950*. Middlesex: Penguin Books.
- Yardımcıoğlu, M. & Kaplan, M. (2018). Kapitalizm Ve Şizofreni: Deleuze Ve Guattari . G.Ü. *İslahiye İİBF Uluslararası E-Dergi* , 2 (2) , 77-87 .
- Yeşilçayır, C. (2014). Thomas HOBBS'un Geleneksel Siyaset Felsefesine Karşı Çıkışı . *Mavi Atlas* , (2) , 62-72 . DOI: 10.18795/ma.66178
- Yüksek Lisans Tezi) Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Konya
- Zeren, G. (2006). Bilgi Çağı Ve Küreselleşme Sürecinde Sanat Eğitimcisi Kimliği Sorunsalı . *Kastamonu Eğitim Dergisi* , 14 (2) , 637-646 .

İnternet Kaynakçası

- Dalbay, R , Avcı, N . (2018). Kimlik İnşasına İlişkin Temel Yaklaşımlar Ve Bu Yaklaşımların Türkiye'ye Yansımaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23 (1) , 17-39 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/sduibfd/issue/52998/702413>

- Ergün, N. (2020). *Kimlik Gelişimi: Anlatı Kimliği ve Kuşaklararası Anlatı Kimliği* Cukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2020; 12(4):455-475doi: 10.18863/pgy.676439 <https://www.ceeol.com/search/viewpdf?id=942718> (Erişim Tarihi: 29/03/2021).
- Fırıncı, M . (2012). Postmodern Süreçte Sanatın Değişen Anlamı . *Sanat ve Tasarım Dergisi* , 1(10),25-38. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/sanatvetasarim/issue/20657/220380> (Erişim Tarihi: 1/12/2022)
- Gündüz, A. Y. (2021). Çağdaş Sanatın Tartışmalı Etiketleri Kitsch Ve Bir Kitsch Temsili Olarak Jeff Koons Sanatı. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*. <https://www.idildergisi.com/makale/pdf/1619458120.pdf> (Erişim Tarihi: 29/10/2022)
- Güray, E.E. (2017). Cindy Sherman'ın Fotoğraflarında Gerçeklik Algısı. Karabük Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 395-412. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/joiss/issue/30785/323314>. Erişim, 30.11.2022
- Köse, H . (2020). Neoliberal Estetik”Ten “Habitus”A Bourdieu Ve Popüler Kültür . *Habitus Toplumbilim Dergisi*, (1) , 39-61 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/habitus/issue/56842/768076> (Erişim Tarihi: 21/02/2021).
- Kutlu, İ , Alsancak, F . (2018). Çokkültürcülük Kimin Sorunudur?. *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* , 4 (3) , 295-303 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/pesausad/issue/39154/451094> (Erişim Tarihi: 10/10/2022)
- Say, Ö . (2017). Çokkültürlülük Kavramı ve Anlamın Çokluğu . *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 7 (1) , 29-39 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/joiss/issue/30785/323316>
- Selçuk, E. (2017). Sanatta Kültürel Melezleşme . *Tykhe Sanat ve Tasarım Dergisi* , 2 (2) , 57-70 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/tykhe/issue/55444/759917>
- Talas, M. , K. (2007). Küreselleşmenin Kültürel Sonuçları. *Türklük Bilimi Araştırmaları* 149-162 <https://dergipark.org.tr/en/pub/tubar/issue/16963/177152> (Erişim Tarihi: 2/12/2022)
- Yalçın M. (2011). Sanat ve Kuram. (Merve Yalçın çev.). *Academia.edu*. https://www.academia.edu/34445969/Avangart_ve_Kitsch_Clement_Greenberg_%C3%87ev_Merve_Yal%C3%A7%C4%B1n_ (Erişim Tarihi: 01/12/2021)

Şekil Kaynakçası

Şekil 1. Marcel Duchamp, Çeşme; Tate Modern Museum, Londra (<https://www.tate.org.uk/art/artworks/duchamp-fountain-t07573>) (Erişim: 23.11.2022).

Şekil 2. Marcel Duchamp, Boite en Valise (Valizdeki Kutu), Metropolitan Museum of Art (<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/371723>) (Erişim: 23.11.2022).

Şekil 3: Cindy Sherman, isimsiz Film, <https://www.hincdergi.com/post/i-simsiz-film-karelerinin-ba%C5%9Frol%C3%BC-cindy-sherman>(Erişim: 23.11.2022).

Şekil 4: Jeff Koons, Pembe Panter, <https://www.moma.org/collection/works/81095>(Erişim: 23.11.2022).

Şekil 5: Joseph Beuys, Şişman Sandalye, Selçuk, E. (2017). Sanatta Kültürel Melezleşme . *Tykhe Sanat ve Tasarım Dergisi* , 2 (2) , 57-70 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/tykhe/issue/55444/759917>(Erişim: 23.11.2022).

Şekil 6: Kader Attia, Hayalet, <http://www.saatchigallery.com>(Erişim: 23.11.2022).

Şekil 7: Eduardo Sarabia, Moctezuma'nın İntikamı, Selçuk, E. (2017). Sanatta Kültürel Melezleşme . *Tykhe Sanat ve Tasarım Dergisi* , 2 (2) , 57-70 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/tykhe/issue/55444/759917>(Erişim: 23.11.2022).

Şekil 8: Jacky Tsai, Uyumlu Toplum, Sakıp Sabancı Müzesi, İstanbul. <https://www.haber!zlen!m.com/ai-weiwei-porselene-dair-sergisi-sakip-sabanci-muzesinde-acildi-2191h.htm> (Erişim: 23.11.2022).

Şekil 9: Gülsün Karamustafa, Kuryeler, <https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/189487>

Şekil 10: Ai Weiwei, Han Hanedallığı Vazosunu Düşürmek, <https://www.sakipsabancimuzesi.org/sergiler-ve-etkinlikler/sergi/5/1214> (Erişim: 23.11.2022).

Şekil 11: Golden Buddha, <https://www.artbasel.com/catalog/artwork/15049/Nam-June-Paik-Golden-Buddha>(Erişim: 23.11.2022).

Şekil 12: Joseph Beuys, “Ausfegen” (Süpürüp Atma), Rene Block Koleksiyonu, Neues Müzesi, Nürnberg Joseph Beuys, Güner, A., Gülaçtı, İ., E. (2019) . Küreselleşme Ve Çağdaş Sanat. *Akademik İncelemeler Dergisi* 14 / 1 (April 2019): 245-274 . <https://doi.org/10.17550/akademikincelemeler.453769> (Erişim: 23.11.2022).

Şekil 13: Candice Breitz, Love Story, Video Enstalasyon, Güner, A., Gülaçtı, İ., E. (2019) . Küreselleşme Ve Çağdaş Sanat. *Akademik İncelemeler Dergisi* 14 / 1 (April 2019): 245-274 . <https://doi.org/10.17550/akademikincelemeler.453769> (Erişim: 23.11.2022).

Şekil 14: Abramovic Method, video performance Güner, A., Gülaçtı, İ., E. (2019) .
Küreselleşme Ve Çağdaş Sanat. *Akademik İncelemeler Dergisi* 14 / 1 (April 2019): 245-
274 . <https://doi.org/10.17550/akademikincelemeler.453769> (Erişim: 23.11.2022).

EKLER

EK 1.

ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Yasemin DORYAN		
E-postası/Web Sayfası			
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı	Resim İş Eğitimi		
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	x	Resim İş Eğitimi A.D.	2005
Tez Başlığı	KÜRESELLEŞMENİN SONUÇLARI VE SANAT EĞİTİMCİSİ KİMLİĞİ SORUNSALI		
Tez Danışmanı	Prof. Dr. Cemile Arzu AYTEKİN		
Akademik Eserler			
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

EK 2. ETİK İZİNLER

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
HUKUK M  AVİRLİ  

Sayı : E-87347630-659-420605
Konu : Etik Kurul İzni-Yasemin DORYAN

ACELE
10.11.2022

E  TİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ M  D RL   NE

İlgi : 31.10.2022 409647 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız ile bildirilen başvuru,  niversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulunun 08.11.2022 tarihli toplantısında değerlendirilmiş ve toplantıda alınan 3 sayılı karar ile; Enstitünüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İ    retmenli i Yüksek Lisans programı   rencisi Yasemin DORYAN'ın, "*Küreselleşmenin Sonuçları ve Sanat Eğitimcisi Kimliği Sorumluluğu*" başlıklı çalışmasının etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiş olup, alınan karar Makamunuzca onaylanmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Nükhet HOTAR
Rektör

Bu belge, görevli elektronik imza ile imzalanmıştır.
De erleşme Kodu: 81F856CB-7654-444F-97FA-7EBFE109EECA De erleşme Adresi: <https://trkiye.gov.tr/dokuz-eyul-universitesi-obyv>
Adres: Bilgi için: G lcen TOPÇU
KEP Adresi : Sürekli İçi

EK 2.1. Pilot Uygulama Etik İzinleri

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
HUKUK MÜŞAVİRLİĞİ

Sayı : E-87347630-659-185799
Konu : Araştırma İzni-Yasemin DORYAN

ACELE
27.01.2022

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 03.01.2022 tarihli ve E-67493393-302.08.01-170926 sayılı yazınız.
b) Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğünün 20.01.2022 tarihli ve 57629817-659.01.01-E.126846 sayılı yazısı.

İlgi (a)'da kayıtlı yazınız ile bildirilen Enstitünüz lisansüstü öğrencisi Yasemin DORYAN'ın "Küreselleşmenin Sonuçları ve Sanat Eğitimi Kimliği Sorunsalı" konulu çalışması kapsamında uygulama yapma talebine ilişkin Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğünden alınan ilgi (b)'de kayıtlı yazı, işbu yazınız ekinde sunulmaktadır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Nükhet HOTAR
Rektör

Ek: İlgi(b)'de kayıtlı yazı ve ekleri.

EK 2.2. Asıl Uygulama Etik İzinleri

**T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
YÖNETİM KURULU KARARI**

TOPLANTI TARİHİ
SAYI

: 05/04/2021
: 09

KARAR-3:-

3) Özel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Resim-İş Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı 2019950221 numaralı öğrencisi Yasemin DORYAN için tez başlığı değişikliği önerisine ilişkin Anabilim Dalı Başkanlığının 31/03/2021 tarihli ve E-22641983-300.99-36925 sayılı yazısı ile ekleri görüldü.

Görüşmeler sonunda;

Yasemin DORYAN'ın "Çok Kültürlülük, Hibritleşme, Eklektisizm, Yurttaşlaşma ve Sanat Eğitimsel Kimliği Sorunu" konulu tez çalışmasında tez başlığının sadeleştirilmesi gerekçesiyle tez danışmanı Prof.Dr. Cemile Arzu AYTEKİN ile öğrenci tarafından belirlenen ve Anabilim Dalı Başkanlığınca önerilen tez başlığı değişikliğinin aşağıdaki şekilde kabul edilmesine, kararın Anabilim Dalı Başkanlığına, tez danışmanına ve öğrenciye bildirilmesine oy birliği ile karar verildi.

Yeni Tez Başlığı: Küreselleşmenin Sonuçları ve Sanat Eğitimsel Kimliği Sorunu

İngilizcesi: The Consequences of Globalization and the Problematic of Art Educator Identity

(İMZA) Öz.Öğr.Üyesi Hatice KÜÇÜKKARAĞÖZ (ÜYE- MD, YARIDIMCI)	(İMZA) Prof. Dr. Gökçe SEZGİN SELÇUK (BAŞKAN)	(İMZA) Prof. Dr. Ali AKSU (ÜYE)
(İMZA) Doç. Dr. Melike YIGİT KOYUNCI (ÜYE)		(İMZA) Doç.Öğr.Üyesi Hatice KÜÇÜKKARAĞÖZ (ÜYE)

ASLI-GİBİDİR
16.04.2021 /

Eğitim Sekreteri
RAPORTÖR

Telefon: _____
e-posta: _____; İnternet Adresi: <http://ebs.deu.edu.tr/>

Pamir

EK 3. GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU ÖRNEĞİ

GÖNÜLLÜ KATILIMCI ONAM FORMU

Prof. Dr. Cemile Arzu AYTEKİN tarafından yürütülen "Küreselleşmenin Sonuçları ve Sanat Eğitimsi Kimliği Sorunsalı" başlıklı araştırmaya davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan yerler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz sorabilirsiniz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkında sahipsiniz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

- Araştırmanın Amacı: Araştırma, günümüz sanat eğitimsinin kimliği, küreselleşmenin getirdiği sonuçlar; çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektisizm, yurtsuzlaşma kavramlarına göre ele alınmaktadır. Bu araştırmanın problem durumu oluşturan, küreselleşmenin sonuçları ile bağlantılı olarak gelişen çağdaş sanat eğitimi üzerine yapılan çalışmaların küreselleşmenin sonuçları ve sanat eğitimsi kimliği ilgili bağlantısına ilişkin sorunsala cevap bulma hedeflenmiştir.
- Araştırmanın Nedeni: ı Bilimsel araştırma x Tez çalışması
- Araştırmanın Öngörülen Süresi: 1 saat
- Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı: 2
- Araştırmanın Yapılacağı Yer(ler):
 - İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Müzik Öğretmenliği
 - Yaşar Üniversitesi / Sanat ve Tasarım Fakültesi / Çizgi Film ve Animasyon Bölümü

Çalışmaya Katılım Onayı:

"Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce gönüllüye / katılımcıya verilmesi gereken bilgileri gösteren Aydınlatılmış Onam Formu adlı metni kendi anadilimde okudum ya da bana okunmasını sağladım. Bu bilgilerin içeriği ve anlamı, yazılı ve sözlü olarak açıklandı. Akla gelen bütün soruları sorma olanağı tanındı ve sorularma doyurucu cevaplar aldım. Çalışmaya katılmadığım ya da katıldıktan sonra çektiğim durumda, hiçbir yasal hakkımdan vazgeçmiş olmayacağım. Bu konularla, söz konusu araştırmaya hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum. Bu metnin imzalı bir kopyasını aldım."

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı:.....

İmzası:

(Varsa) Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin:

Veli veya Vasisinin (kendi el yazısı ile)

Adı-Soyadı:.....

İmzası:

EK 4. ASIL UYGULAMA UZMAN GÖRÜŞ FORMU

UZMAN GÖRÜŞ FORMU

Sayın Doç. Dr. Çınla Şeker;

Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Yüksek Lisans Programında, Prof. Dr. C.Arzu AYTEKİN danışmanlığında yürütülmekte olan, "Küreselleşmenin Sonuçları ve Sanat Eğitimsel Kimliği Sorunsalı" başlıklı Yasemin DORYAN'ın tez çalışmasında, küreselleşmenin sonuçlarının, sanat eğitimsel kimliğine etkileri üzerine sanat eğitimcileri ile yapılacak görüşmede amaç, farklı kültürel kimliğe sahip ve çokkültürlü sanat eğitimi veren kurumlardaki sanat eğitimcilerinin, küreselleşmenin sonuçlarından çokkültürlü, hürriyetçilik (melezleşme), eklektizm, yurtsuzlaşmanın sanat eğitimine etkileri ile sanat eğitimsel kimliği sorunsalı ve eğitimin çeşitli boyutları ile ilgili düşüncelerini ortaya koymak, karşılaşılan sorunları belirlemek ve bu sorunlara çözüm önerileri getirmektir.

Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranacaktır. Görüşme sürecinde görüşmelerin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçlarına yazarken, görüşülen bireylerin isimleri kesinlikle rapora yansıtılmayacaktır.

Araştırmada üniversitelerin, Eğitim Bilimleri Enstitüsünde sanat eğitimi vermiş ve halen bu görevi yapmakta olan öğretim üyelerinden ve sanat eğitimi veren kurumlarda görev yapmakta olan, farklı kültürel kimliğe sahip ve çokkültürlü sanat eğitimi veren kurumlardaki sanat eğitimcilerinden, yanı yapılandırılmış görüşme soruları ile veriler toplanacaktır.

1. Sanat eğitimcisinin, küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılması hakkındaki görüşleri.
2. Sanat eğitimcisinin, çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitimine göre sanat eğitimsel kimliği tanımlar hakkındaki görüşleri.
3. Sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerin, küreselleşmenin sonuçlarına göre değerlendirilmesi hakkındaki görüşleri.
4. Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendinin ve çevresinin farkındalığına etkisi hakkındaki görüşleri.
5. Küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitimsel kimliği ilişkisi üzerine görüşleri.
6. Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimcisinin kimliğinin sanat eğitimi uygulamalarına yansımalarına ilişkin görüşlerin değerlendirilmesi.

Araştırma amaçlarına yönelik verilerin elde edilmesine hizmet edeceği düşünülen açık uçlu sorular içeren form ekte verilmiştir. Sizden, görüşme soruları hakkında UZMAN GÖRÜŞÜ bildirmeniz beklenmektedir. Ekte de görüleceği gibi, sorular belirli ana temalar altında oluşturulmuştur. Her bir temada ilgili sorular bulunmaktadır. Lütfen, formda yer alan soruları, araştırmanın amacını dikkate alarak değerlendiriniz ve değerlendirmelerinizi "Uzman Görüşü" bölümünde belirtiniz.

Araştırmaya verdiğiniz değerli katkılarınızdan dolayı çok teşekkür ederim.

Yüksek Lisans Öğrencisi Yasemin Doryan

D.E.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Resim-İş Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı
Tez Başlığı: Küreselleşmenin Sonuçları ve Sanat Eğitimi Kimliği Sorunsalı

1-Sanat eğitimcisiisin, küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurlara, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılması hakkındaki görüşleri	SORULAR	Uygun	Uygun Değil	Öneri/Yorum
	Kendi ülkenizin dışında, yabancı bir eğitim sistemine geçiş sürecinizi anlatır mısınız?	X		
	Sanat eğitimi sürecinizde, küreselleşmenin getirdiği çokkültürlü ortamda sanat eğitimi ile ilgili görüşlerinizi açıklar mısınız?	X		

2-Sanat eğitimcisinin, çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitimine göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları hakkındaki görüşleri.	• Çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitimine göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları hakkındaki görüşlerinizi açıklayınız mı?	X		
	Küreselleşmenin sonuçlarına göre, eğitim verdiğiniz çokkültürlü, hibridleşmenin (melezleşmenin), eklektisizmin ve yurtsuzlaşmanın olduğu bir ortamda, sanat eğitimcisi kimliği tanımları da farklılaşmakta mıdır? Bu konudaki görüşlerinizi nelerdir?	X		
	• Sanat eğitiminde en çok uyguladığınız yöntem ve teknikler nelerdir?	X		
3-Sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri, küreselleşmenin sonuçlarına göre değerlendirilmesi hakkındaki görüşleri.	• Bu yöntem ve teknikleri küreselleşmenin sonuçlarının getirdiği, -Çokkültürlülük, -Hibridleşme -Eklektisizm • -Yurtsuzlaşmaya göre değerlendirilerek açıklar mısınız?	X		
	Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitiminde, öğretim yöntemlerinin belirlenmesine yönelik ne tür sorularla karşılaşıyorsunuz?	X		

	Çağdaş sanat eğitiminde, küreselleşmenin sonuçları bağlamında, çokkültürlü sınıflarla ortamında, eğitmeni - öğrenci, öğrenci-öğrenci etkileşiminde sorunlar ortaya çıkmakta mıdır? Varsa ne tür sorunlardır? bunların çözümüne yönelik önerileriniz nelerdir?	X		
4- Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendisinin ve çevresinin farkındalığına ve sınıflarla ortamındaki etkileşime etkisi hakkındaki görüşleri	Çağdaş sanat eğitiminin çokkültürlü bir ortamda gerçekleşmesinin, bireyin kendisini tanıma ve çevresinin farkındalığına etkisi üzerine görüşlerinizi kısaca açıklayınız mı?	X		
	Küreselleşmenin sonuçlarının sanat eğitmeni kimliği üzerindeki etkilerine yönelik gözlemlerinizi kısaca anlatır mısınız?	X		
5-Küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitmeni kimliği arasındaki ilişkisi üzerine görüşleri	• Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitmeni kimliğinin, sanat eğitimi uygulamaları üzerinde olumlu ya da olumsuz etkisi var mıdır? Kısaca açıklayabilir misiniz.	X		
	• Küreselleşmenin sonuçlarına göre sanat eğitimi uygulamalarında ilk önce neyi değiştirmek istediniz? Nedenini kısaca açıklayınız mı?	X		

6. Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimcisinin kimliğinin, sanat eğitimi uygulamalarına yansımalarına ilişkin görüşleri.	• Görülmüş sanat eğitiminde Türkiye'deki çokkültürlü sanat eğitimi uygulamaları ile sanat eğitimcisi kimliği arasındaki ilişkiye dair görüşleriniz nelerdir?	X		
	• Küreselleşmenin sonuçları bağlamında sanat eğitiminde gördüğünüz sorunsal var mıdır? Varsa önerilerinizi kısaca söyleyebilir misiniz.	X		

Tarafından 27.12.2022 tarihinde adı geçen öğrenciye ait görüşme formunda yer alacak soru örnekleri kapsam geçerliliği bakımından konuya uygun olup olmadıkları incelenip, aşağıdaki karar verilmiştir.

görüşme soruları uygundur

görüşme soruları uygun değildir

İMZA

Doç. Dr. Güla Şeker

EK 5. ASIL UYGULAMA GÖRÜŞME SORULARI

GÖRÜŞME SORULARI

Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Yüksek Lisans Programında, Prof. Dr. C.Arzu AYTEKİN danışmanlığında yürütülmekte olan, "Küreselleşmenin Sonuçları ve Sanat Eğitimsi Kimliği Sorunsalı" başlıklı Yasemin DORYAN'ın tez çalışmasında, küreselleşmenin sonuçlarının, sanat eğitimsi kimliğine etkileri üzerine sanat eğitimcileri ile yapılacak görüşmede amaç, farklı kültürel kimliğe sahip ve çokkültürlü sanat eğitimi veren kurumlardaki sanat eğitimcilerinin, küreselleşmenin sonuçlarından çokkültürlülük, hibritleşme (melezleşme), eklektizm, yurtsuzlaşmanın sanat eğitime etkileri ile sanat eğitimsi kimliği sorunsalı ve eğitimin çeşitli boyutları ile ilgili düşüncelerini ortaya koymak, karşılaşılan sorunları belirlemek ve bu sorunlara çözüm önerileri getirmektir.

Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıtlanacaktır. Görüşme sürecinde görüşmelerin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacıların dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca, araştırma sonuçlarını yazarken, görüşülen bireylerin isimleri kesinlikle rapora yansıtılmayacaktır.

Araştırmada üniversitelerin, Eğitim Bilimleri Enstitüsünde sanat eğitimi vermiş ve halen bu görevi yapmakta olan öğretim üyelerinden ve sanat eğitimi veren kurumlarda görev yapmakta olan, farklı kültürel kimliğe sahip ve çokkültürlü sanat eğitimi veren kurumlardaki sanat eğitimcilerinden, yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile veriler toplanacaktır.

1. Sanat eğitimcisinin, küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılması hakkındaki görüşleri.
2. Sanat eğitimcisinin, çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitime göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları hakkındaki görüşleri.
3. Sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerin, küreselleşmenin sonuçlarına göre değerlendirilmesi hakkındaki görüşleri.
4. Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendinin ve çevresinin farkındalığına etkisi hakkındaki görüşleri.
5. Küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitimcisi kimliği sorunsalı ilişkisi üzerine görüşleri.
6. Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimcisinin kimliğinin sanat eğitimi uygulamalarına yansımalarına ilişkin görüşlerin değerlendirilmesi.

Araştırma amaçlarına yönelik verilerin elde edilmesine hizmet edeceği düşünülen açık uçlu soruları içeren form ekte verilmiştir. Sizden, görüşme soruları hakkında UZMAN GÖRÜŞÜ bildirmeniz beklenmektedir. Ekte de görüleceği gibi, sorular belirli ana temalar altında oluşturulmuştur. Her bir temada ilgili sorular bulunmaktadır. Lütfen, formda yer alan soruları, araştırmanın amacını dikkate alarak değerlendiriniz ve değerlendirmelerinizi "Uzman Görüşü" bölümünde belirtiniz.

Araştırmaya verdiğiniz değerli katkılarınızdan dolayı çok teşekkür ederim.

Yüksek Lisans Öğrencisi Yasemin Doryan

D.E.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Resim-İş Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı
Tez Başlığı: Küreselleşmenin Sonuçları ve Sanat Eğitimi Kimliği Sorunsalı

	SORULAR	Cevap ve Açıklama
I-Sanat eğitimcisinin, küreselleşen dünyada, farklı kültür, felsefe ve sanat eğitimi sistemlerinden alınan unsurların, farklı bir eğitim sistemi içinde kullanılması hakkındaki görüşleri	Kendi ülkenizin dışında, yabancı bir eğitim sistemine geçiş sürecinizi anlatır mısınız?	
	Sanat eğitimi sürecinizde, küreselleşmenin getirdiği çokkültürlü ortamda sanat eğitimi ile ilgili görüşlerinizi açıkla mısınız?	

2-Sanat eğitimcisinin, çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitimine göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları hakkındaki görüşleri.	• Çağdaş toplumda, değişen ve küreselleşen dünyada gerçekleşen çağdaş sanat eğitimine göre sanat eğitimcisi kimliği tanımları hakkındaki görüşlerinizi açıklayınız?	
	Küreselleşmenin sonuçlarına göre, eğitim verdiğiniz çokkültürlü, hibritleşmenin (melezleşmenin), eklektisizmin ve yurtsuzlaşmanın olduğu bir ortamda, sanat eğitimcisi kimliği tanımları da farklılaşmakta mıdır? Bu konudaki görüşlerinizi nelerdir?	
	• Sanat eğitiminde en çok uyguladığınız yöntem ve teknikler nelerdir?	
3-Sanat eğitimi uygulamalarında kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerin, küreselleşmenin sonuçlarına göre değerlendirilmesi hakkındaki görüşleri.	• Bu yöntem ve teknikleri küreselleşmenin sonuçlarının getirdiği, -Çokkültürlülük, - Hibritleşme -Eklektisizm • -Yurtsuzlaşmaya göre değerlendirerek açıklayınız?	
	Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitiminde, öğretim yöntemlerinin belirlenmesine yönelik ne tür sorunlarla karşılaşıyorsunuz?	

	Çağdaş sanat eğitiminde, küreselleşmenin sonuçları bağlamında, çokkültürlü sınıf/atölye ortamında, eğitmeni - öğrenci, öğrenci-öğrenci etkileşiminde sorunlar ortaya çıkmakta mıdır? Varsa ne tür sorunlardır? bunların çözümüne yönelik önerileriniz nelerdir?	
4- Küreselleşmenin sonuçlarının, çağdaş sanat eğitiminde, bireyin kendinin ve çevresinin farkındalığına ve sınıf/atölye ortamındaki etkileşime etkisi hakkındaki görüşleri	Çağdaş sanat eğitiminin çokkültürlü bir ortamda gerçekleşmesinin, bireyin kendisini tanıma ve çevresinin farkındalığına etkisi üzerine görüşlerinizi kısaca açıklayabilir misiniz? Küreselleşmenin sonuçlarının sanat eğitmeni kimliği üzerindeki etkilerine yönelik gözlemlerinizi kısaca anlatır mısınız?	
5-Küreselleşmenin sonuçları ile sanat eğitmeni kimliği sorunsal ilişkisi üzerine görüşleri	- Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitmeni kimliğinin, sanat eğitimi uygulamaları üzerinde olumlu ya da olumsuz etkisi var mıdır? Kısaca açıklayabilir misiniz. - Küreselleşmenin sonuçlarına göre sanat eğitimi uygulamalarında ilk önce neyi değiştirmek istediniz? Nedenini kısaca açıklayabilir misiniz.	

6. Küreselleşmenin sonuçlarına göre çağdaş sanat eğitimcisinin kimliğinin, sanat eğitimi uygulamalarına yansımalarına ilişkin görüşleri.	Günümüz sanat eğitiminde Türkiye'deki çokkültürlü sanat eğitimi uygulamaları ile sanat eğitimcisi kimliği arasındaki ilişkiye dair görüşleriniz nelerdir?	
	Küreselleşmenin sonuçları bağlamında sanat eğitiminde gördüğünüz sorunsal var mıdır? Varsa önerilerinizi kısaca söyleyebilir misiniz.	

